

Α.Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Τμήμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

**« ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ -
ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ Ο.Τ.Α. -
ΔΗΜΟΣ ΜΕΤΣΟΒΟΥ »**

Σπουδάστρια: Τόδη Σταματία, Α.Μ.: 2002204.

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια : κα Γιαντίρη Αναστασία

Καλαμάτα, Απρίλιος 2010

Α.Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Τμήμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

**« ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ -
ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ Ο.Τ.Α. -
ΔΗΜΟΣ ΜΕΤΣΟΒΟΥ »**

Σπουδάστρια: **Τόδη Σταματία**, Α.Μ.: 2002204.

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια : **κα Γιαντίρη Αναστασία**

Καλαμάτα, Απρίλιος 2010

Στα πλαίσια του προγράμματος σπουδών του Τμήματος Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης του ΤΕΙ Καλαμάτας συντάχθηκε η παρούσα πτυχακή εργασία με βάση τις κοινές αποδεκτές αρχές σύνταξης των εργασιών.

Στην προσπάθεια μου αυτή είχα διαρκώς πρόθυμη καθοδηγό και σύμβουλο μου την καθηγήτρια της Σχολής μας κα. Γιαντίρη Αναστασία. Ευχαριστώ επίσης όλους τους καθηγητές της Σχολής αυτής, που σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου φρόντιζαν πάντα για την σωστή επιστημονική μου κατάρτιση.

Τέλος, ευχαριστώ δεόντως , τους εκπροσώπους όλων των φορέων (Δήμου Μετσόβου, Συλλόγου Ξενοδόχων, Συλλόγου Ενοικιαζομένων, Εμπορικού Συλλόγου) που μου παρείχαν στοιχεία και δεδομένα, τα οποία αποτέλεσαν πηγές για την παρούσα εργασία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' « ΠΕΡΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ »

1. ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	9
2. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜ.....	9
3. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	10
4. ΗΠΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	12
5. ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟ.....	17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ: Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ »

1. ΠΗΓΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΘΕΣΕΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΟΥ	19
2. ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ	20
3. ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	21
4. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....	25

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' « ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΤΣΟΒΟΥ »

1. ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ.....	28
2. ΤΟΠΙΚΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ-ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ.....	29
i ΚΥΡΙΟΥ ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΤΣΟΒΟΥ	
ii ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	
3. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΓΝΑΤΙΑΣ ΟΔΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ.....	33

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' « Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΜΕΤΣΟΒΟΥ »

1. ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	34
2. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ- ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	36
3. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	38
4. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (Ιστορικοί-πολιτιστικοί πόροι)	43
5. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	47
i. Γεωργία	
ii. Κτηνοτροφία	

6. ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ (μεταποίηση)	51
i. Αγροτικά Προϊόντα	
ii. Κτηνοτροφικά Προϊόντα	
iii. Χειροτεχνία	
iv. Άλλες δραστηριότητες Υποστήριξης	
7. ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ (Υπηρεσίες Αναπαραγόμενων Πόρων)	55
8. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	59
9. ΦΟΡΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	75
10. ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ	76

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' « ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΠΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ »

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΒΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	77
1. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΣΕ ΜΕΤΣΟΒΙΤΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ.....	77
2. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΣΕ ΜΕΤΣΟΒΙΤΕΣ.....	81
3. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΣΕ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ.....	85
4. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ ΜΕΤΣΟΒΙΤΩΝ-ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ.....	86
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΧΟΛΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	87
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	88
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	92
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – INTERNET	93
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΜΕΤΣΟΒΙΤΩΝ	95
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ	101

Πρόλογος

Η διερεύνηση των δυνατοτήτων της ορεινής περιοχής της επαρχίας Μετσόβου για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη (οικονομική - κοινωνική - πολιτισμική) σε συνδυασμό με τον τουρισμό της συγκεκριμένης περιοχής, αποτελούν τα ζητούμενα της παρούσας εργασίας.

Το θέμα προσεγγίζεται με κριτικό πνεύμα και μέσα από τη σκοπιά της Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθώς επιχειρείται στη ροή της παρούσας εργασίας τόσο η παρουσία του αναπτυξιακού σχεδιασμού και των δράσεων που έχουν αναλάβει οι αρμόδιοι ΟΤΑ όσο και η ανάδειξη των δυνατοτήτων παρέμβασης.

Πρόσφατα το δυσπρόσβατο παλιά Μέτσοβο βρέθηκε μέσα σε ένα πυκνό συγκοινωνιακό δίκτυο, που αναμένεται να αυξήσει σημαντικά την επισκεψιμότητα της ευρύτερης περιοχής. Βρίσκεται στον Νομό Ιωαννίνων, που γενικότερα ως προορισμός έχει συνδεθεί στην συνείδηση του τουρίστα-καταναλωτή με το παραδοσιακό, το ποιοτικό, το εναλλακτικό και μοιράζεται με τα Γιάννενα και τα Ζαγοροχώρια την μερίδα του λέοντος στην τουριστική κίνηση του Νομού.

Σε απόσταση 60.χλμ από τα Γιάννενα και 50 χλμ. από το μοναστήρι της Βουτσάς, το κοντινότερο από τα Ζαγοροχώρια, το Μέτσοβο βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση στο Ν. Ιωαννίνων. Έτσι οι λάτρεις του ορεινού αλλά και του πολιτιστικού τουρισμού μπορούν να εξερευνήσουν τα δάση και ποτάμια, τους γραφικούς παραδοσιακούς και ιστορικούς οικισμούς της ευρύτερης περιοχής έδρα των εξορμήσεών τους το Μέτσοβο.

Ο Δήμος Μετσόβου με έδρα την ομώνυμη κωμόπολη είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα ορεινής περιοχής που γνωρίζει τις τελευταίες δεκαετίες σημαντική τουριστική άνθιση. Άμεσα πλέον προσβάσιμο μέσω της Εγνατίας οδού (ο χρόνος προσπέλασης από την μεν πύλη της Δυτικής Ελλάδας, την Ηγουμενίτσα, έχει περιοριστεί σε 1 ώρα και 15', από την δε πρωτεύουσα της Μακεδονίας, τη Θεσσαλονίκη σε 2 ώρες και 15'') το Μέτσοβο μπορεί να αναδειχτεί σε ομφαλό της τουριστικής ανάπτυξης της Πίνδου. Άλλωστε η υπάρχουσα ξενοδοχειακή υποδομή (700 κλίνες) και οι λοιπές τουριστικές επιχειρήσεις, σε συνδυασμό με το παραδοσιακό χρώμα και το φυσικό τοπίο, του το επιτρέπουν.

Οι ερευνητικές επαφές με το χώρο στον οποίο αναφέρεται η παρούσα εργασία πραγματοποιήθηκαν το χρονικό διάστημα, Νοέμβριος 2009 –Μάρτιος 2010, στο Ανήλιο, το Ανθοχώρι, το Βοτονόσι, το Μέτσοβο, τη Μηλέα και την Χρυσοβίτσα.

Παρακάτω θα επιχειρήσουμε μια διεξοδική παρουσίαση της τουριστικής προσφοράς στο Δήμο Μετσόβου εκτιμώντας παράλληλα και την μελλοντική κατάσταση.

Η συγκεκριμένη εργασία χωρίζεται σε πέντε κεφάλαια. Το αντικείμενο κάθε κεφαλαίου έχει συνοπτικά ως εξής:

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζονται εισαγωγικές έννοιες σχετικά με τον τουρισμό, τη σχέση του περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη και γίνεται ενδεικτικά ανασκόπηση μερικών μορφών τουρισμού. Τέλος παρουσιάζεται συνοπτικά η οργανωτική δομή του ελληνικού τουρισμού.

Στο δεύτερο κεφάλαιο επιχειρείται μια πιο διεξοδική ανάλυση των δυνατοτήτων που παρέχει ο τουρισμός αναφορικά με την απασχόληση, την οικονομική πρόοδο και την ανάπτυξη, βασισμένη στην σύγχρονη ευρωπαϊκή πραγματικότητα. Αντλώντας παραδείγματα από την κοινοτική εμπειρία παρουσιάζονται ζητήματα που προκύπτουν από τη διαφοροποίηση του ρόλου των αγροτικών-μη αστικών περιοχών.

Στα επόμενα τρία κεφάλαια αφορούν συγκεκριμένα το Δήμο Μετσόβου. Στο τρίτο κεφάλαιο δίνονται οι άξονες και οι θεσμοί της αναπτυξιακής προσπάθειας του Δήμου.

Στο τέταρτο γίνεται η μεθοδική παρουσίαση του Δήμου με έμφαση στους τουριστικούς πόρους και παράλληλη κριτική επισήμανση των ευκαιριών και των ελλείψεων.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της επιτόπιας πρωτογενούς έρευνας για τη γνώμη και επισκεπτών σε θέματα επισκεψιμότητας, επάρκειας και ποιότητα υποδομών, διαφύλαξης και παραδοσιακού χαρακτήρα του Μετσόβου και της ποιότητας ζωής και δραστηριοποίησης των τοπικών φορέων.

Τέλος ακολουθούν τα συμπεράσματα και οι προτάσεις για μια ευοίωνη προοπτική τουριστικής ανάπτυξης του Μετσόβου.

Η διάρθρωση των κεφαλαίων θα βοηθήσει στη διείσδυση στο δύσκολο μα συνάμα ενδιαφέρον έργο της τοπικής ανάπτυξης σε σχέση με τον τουρισμό στην περιοχή του Δήμου Μετσόβου, στην κατανόηση την διάρθρωσης της ελληνικής επαρχίας, τη γνωριμία με τα προβλήματά της αλλά και τις ομορφιές της και κυρίως ελπίδα της και όραμα της είναι να συμβάλουν όσα είναι γραμμένα στον προβληματισμό για την τουριστική ανάπτυξη και όχι μόνο της περιοχής που αναλύουμε αλλά και γενικότερα.

Η εργασία ολοκληρώνεται με την παράθεση της ελληνικής και ξένης βιβλιογραφίας καθώς και των πηγών στις οποίες γίνονται σχετικές παραπομπές στα κείμενα των κεφαλαίων που αναλύθηκαν παραπάνω.

Τέλος, στα παραρτήματα παρουσιάζονται ορισμένα «ντοκουμέντα», όπως το ερωτηματολόγιο της επιτόπιας έρευνας που χρησιμοποιήθηκε, αλλά και οι πίνακες συχνότητας που προέκυψαν από το δείγμα.

Μέρη σαν το Μέτσοβο υπάρχουν πολλά στην Ελλάδα. Χρειάζεται το ανθρώπινο δυναμικό να παραμείνει στα μέρη αυτά και αξιοποιώντας το φυσικό δυναμικό σε συνδυασμό με τη σύγχρονη πραγματικότητα, να δημιουργήσει την Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα

Εισαγωγή

Η έννοια του Τουρισμού σημαίνει κατά βάση δύο πράγματα: τον τουριστικό προορισμό και τις «τουριστικές» επιχειρήσεις άμεσα ή έμμεσα εμπλεκόμενες.

Η πρακτική έχει δείξει ότι η τουριστική ανάπτυξη δεν συνεισφέρει μόνο θετικά στο φυσικό, αστικό και ανθρωπογενές περιβάλλον. Είναι πολλές οι περιπτώσεις που η συσσώρευση των αρνητικών διαστάσεων του τουριστικού φαινομένου μπορούν να προκαλέσουν αντιστροφή της ανάπτυξης ή συνθήκες υποτονικής ανάπτυξης. Η αρνητική ανάπτυξη είναι αισθητή όταν έχουμε φαινόμενα τουριστικής μονοκαλλιέργειας.

Όσο οι επιχειρήσεις αναπτύσσονται δυσανάλογα σε σχέση με τον προορισμό τόσο φαινόμενα άναρχου μαζικού τουρισμού θα δημιουργούν αρνητικές επιπτώσεις στην τοπική κοινωνία. Πρόσφατο παράδειγμα το μοντέλο <<all inclusive>> σε μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες το οποίο έχει αρνητικές παρενέργειες στην τοπική κοινωνία (εγκλεισμός τουριστών, ελαχιστοποίηση τουριστικής κατανάλωσης στον προορισμό).

Στην Ελλάδα και γενικότερα στη Μεσόγειο μετά την άναρχη τουριστική ανάπτυξη και την εμφάνιση της τουριστικής «μονοκαλλιέργειας» όπου η ένταση του τριτογενή τομέα παραγωγής απαξιώνει σταδιακά τους υπόλοιπους φαίνεται ότι η λύση βασίζεται στο πρότυπο του εναλλακτικού, μη μαζικού βιώσιμου τουρισμού, ο οποίος συμβάλλει και στην οικονομική ανάπτυξη. Ο εναλλακτικός τουρισμός είναι η συνύπαρξη φύσης και πολιτισμού. Είναι ο τουρισμός στην ήπια μορφή του όπου το περιβάλλον και ο άνθρωπος βρίσκονται σε σχετική ισορροπία. Ο εναλλακτικός τουρισμός έρχεται να απαντήσει σε αυτούς τους προβληματισμούς μιας και θεωρεί ότι η τοπική ταυτότητα είναι αυτή που δίνει τον ιδιαίτερο χαρακτήρα σε μια περιοχή και την προάγει σε τουριστικό προορισμό.

Για την εφαρμογή αυτού του προτύπου απαιτείται μεταξύ άλλων αποδοχή της τοπικής πολιτιστικής ταυτότητας, συνεχής εκπαίδευση ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού και μεθοδική προσέγγιση ευαισθητοποίηση των επισκεπτών. Στόχος είναι η ενεργοποίηση των δυνάμεων για παραγωγή «τοπικού πολιτιστικού προϊόντος» (όχι μόνο κατανάλωση), καλλιέργεια ταυτότητας και εκπαίδευση ομάδων στόχων.

Και τι είναι η τοπική ταυτότητα; Είναι το σύνολο των στοιχείων του φυσικού, δομημένου και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος τα οποία ενυπάρχουν στον τουριστικό προορισμό και τον χαρακτηρίζουν. Το εύρος του προορισμού, από την άλλη, μεγαλώνει όσο απομακρύνεται ο τόπος προέλευσης από τον τόπο υποδοχής και όσο αυξάνεται ο χρόνος παραμονής.

Για παράδειγμα στα επίπεδα της ΕΕ η Θεσσαλονίκη ή η Χαλκιδική είναι τουριστικός προορισμός, για τους εκ των ΗΠΑ μάλλον θα μιλούσαμε για τον προορισμό Ελλάδα, ενώ για την Κίνα και την Ιαπωνία θα έπρεπε να μιλάμε για τον προορισμό Βαλκάνια. Άρα η ανάλυση του προορισμού σχετίζεται με το πώς τον αντιλαμβάνεται ο επισκέπτης.

Πέρα από τον οργανωμένο μαζικό τουρισμό, ο ήπιος τουρισμός προάγει τις ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού, οι οποίες στηρίζονται σε αυτό που ονομάζουμε «ατομικό» τουρισμό του επισκέπτη. Ήδη, ο τουρισμός αυτός κερδίζει έδαφος μετά τις ανακατατάξεις και στις αεροπορικές εταιρίες χαμηλού κόστους με φθηνά (κυμαινόμενα) εισιτήρια και ευρεία χρήση του διαδικτύου. Έτσι, ένα σεβαστό ποσοστό μεμονωμένων και μικρών ομάδων ταξιδεύουν χωρίς ή με ελάχιστη βοήθεια τουριστικών πρακτόρων κύρια μέσα από την ίδια χρήση νέων τεχνολογιών, κάτι που συνεχώς διευρύνεται.

Είναι περιττό να επισημάνει κανείς το πόσο σημαντικός είναι ο τουρισμός για την τοπική οικονομία του Μετσόβου: η άνοδος των εισοδημάτων και της τοπικής κατανάλωσης, η δημογραφική ανάκαμψη, η προσέλκυση οικονομικών μεταναστών και η περιορισμένη –σε σχέση με άλλες περιοχές– ανεργία, είναι μερικοί δείκτες που δείχνουν ότι η άμεση και έμμεση απασχόληση του μισού περίπου πληθυσμού στον τουρισμό, είχε θετικά περιφερειακά οικονομικά αποτελέσματα ,ως τώρα.

Το πρότυπο στο οποίο είχε στηριχθεί μέχρι τη δεκαετία του 1990 ο τουρισμός στην Ήπειρο, αλλά και στην υπόλοιπη Ελλάδα, ήταν οι επενδύσεις μικρών και μεσαίων οικογενειακών μονάδων και οι λίγες μεγάλες επιχειρήσεις σε όλους τους υποκλάδους. Οι μονάδες αυτές είχαν μια σημαντική συμπληρωματικότητα και δημιούργησαν ένα πυκνό δίκτυο δραστηριοτήτων σχετικά ενταγμένων στην τοπική οικονομία με πολλές διασυνδέσεις «προς τα πίσω» τις προμήθειες και τους μισθούς και «προς τα μπρος» τις υπηρεσίες προς άλλες επιχειρήσεις. Ήταν μια εντατική και εκτατική μεγέθυνση του τουριστικού κλάδου με σημαντικές θετικές επιπτώσεις στα τοπικά εισοδήματα, ήταν μια οικονομική ανάπτυξη της περιφέρειας και των επιμέρους τόπων που την απαρτίζουν. Όμως, το περιβαλλοντικό και κοινωνικό κόστος ήταν ιδιαίτερα βαρύ από την αλόγιστη δόμηση στα 4 στρέμματα, από τις μεγάλες πυκνότητες, από την καταστροφή της αγροτικής γης και του υδροφόρου ορίζοντα και από τις θέσεις εργασίας χαμηλής εξειδίκευσης και υψηλής ανασφάλειας που απαιτεί ο κλάδος, στοιχεία που αγνοούν ή τα θεωρούν αναγκαίο κακό οι ενεχόμενοι με τον τουρισμό.

Από τη δεκαετία του 1990, αναφύεται ένα νέο πρότυπο τουρισμού, το οποίο προσπαθεί να αποφύγει τα σφάλματα του παρελθόντος. Στο πρότυπο αυτό ο τουρισμός δεν προσεγγίζεται ως «προϊόν» ή ως «υπηρεσία» αλλά ως «συνολική εμπειρία» Είναι το αποτέλεσμα της ικανοποίησης του τουρίστα από τη δράση του ως καταναλωτή/ριας, όχι μόνο από την ποιότητα/ποσότητα αυτού που πληρώνει, αλλά κυρίως από τη διαδικασία μέσω της οποίας βιώνει την εμπειρία της κατανάλωσης.

Ο τόπος της τουριστικής εμπειρίας έχει προφανώς καθοριστικό ρόλο. Οι τουριστικές επενδύσεις μετά το 1990 διεθνώς, δίνουν μεγάλη προσοχή στη διαφύλαξη της ποιότητας (περιβαλλοντικής, αισθητικής και κοινωνικής) των τόπων όπου θα γίνουν οι επενδύσεις.

Ποιες όμως είναι οι οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο του νέου προτύπου τουριστικής ανάπτυξης; Θα πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί αξιολογώντας τόσο τους υποστηρικτές της επένδυσης που επαναλαμβάνουν μονότονα τα περί αυτόματης και σημαντικής συμβολής στην τοπική ανάπτυξη όσο και τους υποστηρικτές της επερχόμενης καταστροφής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΠΕΡΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1. ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο τουρισμός σήμερα με τις κατά μέρους επιδράσεις του (οικονομικές, πολιτιστικές) κτλ. έχει αναχθεί σε έναν από τους πιο σημαντικούς αναπτυσσόμενους κλάδους της παγκόσμιας οικονομίας. Παρόλες τις διακυμάνσεις στην ελληνική περιφέρεια, οι προοπτικές ανάπτυξης του διεθνούς τουρισμού είναι ευοίωνες. Στο πλαίσιο του μεσογειακού τουρισμού εντάσσεται και η Ελλάδα, η οποία έχει μία έντονη παρουσία στα τουριστικά δρώμενα της ευρύτερης περιοχής της και μια δυναμική στις εξελίξεις, που στηρίζεται στα φυσικά και ανθρωπογενή της πλεονεκτήματα.

Ο τουρισμός της εποχής μας αποτελεί ένα παγκόσμιο κίνημα που αναπτύσσεται δυναμικά, ακόμα κι όταν οι διεθνείς οικονομικές και πολιτικές συγκυρίες δεν είναι ευνοϊκές, γιατί ακριβώς, αυτή η δυναμική του εξασφαλίζει σύντομη ανάκαμψη, όπως ιστορικά αποδεικνύεται με τις κατά καιρούς κρίσεις.¹

Η Ελλάδα ως τουριστικός προορισμός είναι ένας από τους δημοφιλέστερους της Μεσογείου. Τα κίνητρα που διαθέτει είναι ισχυρά και συνδέονται με τις φυσικές της ομορφιές, τα αρχαιολογικά της μνημεία, τον λαϊκό πολιτισμό της, τους ανθρώπους και τις παραδόσεις της.

Αν το εσωτερικό περιβάλλον της διαμορφώσει τις κατάλληλες συνθήκες, ώστε το ελληνικό τουριστικό προϊόν να είναι ανταγωνιστικό, τότε οι προοπτικές του ελληνικού τουρισμού είναι ευοίωνες από άποψη διεθνούς περιβάλλοντος.²

2. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Όπως είναι αναμενόμενο υπάρχουν διάφορες επιπτώσεις από την ανάπτυξη του τουρισμού, όχι μόνο οικονομικές, όπως ήταν μέχρι πριν λίγα χρόνια. Πλέον, όσοι ασχολούνται με τον τουρισμό έχουν συνειδητοποιήσει ότι το όφελος της τουριστικής ανάπτυξης έχει και ένα κόστος οικονομικό, κοινωνικό αλλά και περιβαλλοντικό.

Ο τουρισμός αποτελεί βασικό παράγοντα για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας. Η εισροή εισοδημάτων από το εξωτερικό, αλλά και από το εσωτερικό για την πληρωμή των υπηρεσιών που προσφέρονται στους τουρίστες, από τους φορείς που εμπλέκονται σ' όλο τον κλάδο της τουριστικής προσφοράς στον τόπο του προορισμού, συμβάλλει αναμφισβήτητα στη διαμόρφωση του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος (ΑΕΠ) του τόπου. Ο τουρισμός δεν συντελεί μόνο στην οικονομική ανάπτυξη ενός τόπου αλλά και στην κλαδική και χωροταξική του διασπορά. Πέρα από το εμπόριο, τις μεταφορές, τις επικοινωνίες, τη γεωργία κ.τ.λ. συμβάλλει αποφασιστικά και στην αύξηση των δημοσίων εσόδων από φόρους που συνδέονται άμεσα με τον τουρισμό ή έμμεσα με την αύξηση κύκλου εργασιών των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.³

Οι επιπτώσεις του στην κοινωνία σε μια τουριστική περιοχή δεν αποτελούν μετρήσιμο μέγεθος. Ωστόσο, εάν το μέγεθος της τουριστικής ανάπτυξης ξεπεράσει τα όρια της αντοχής του τόπου, τότε εκδηλώνονται μια σειρά από φαινόμενα που κάνουν δύσκολη τη ζωή του ντόπιου πληθυσμού. Είναι γεγονός, ότι οι τουριστικά κορεσμένες περιοχές, έχουν αυξανόμενο κόστος ζωής και συνεπώς τα καθημερινά αγαθά είναι ακριβότερα. Εκτός από τα προβλήματα της καθημερινότητας η κοινωνία και ο πολιτισμός δέχονται ορισμένες αλλαγές στα πρότυπα ζωής, στην κλίμακα των ηθικών αρχών, γενικά στον τρόπο συμπεριφοράς και στις σχέσεις ντόπιου πληθυσμού και τουριστών. Πρέπει να τονιστεί όμως, ότι τα οφέλη από την ανάπτυξη του τουρισμού είναι πολύ

¹ Μ. Λογοθέτη, "Δίκαιο της Τουριστικής Βιομηχανίας", Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2001, σελ 29-32

² Μ. Λογοθέτη, "Δίκαιο της Τουριστικής Βιομηχανίας", Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2001, σελ 33-35

³ Μ. Λογοθέτη, "Δίκαιο της Τουριστικής Βιομηχανίας", Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2001, σελ 35-36

περισσότερα από τις αρνητικές επιπτώσεις, άλλωστε, όπως είναι γνωστό, τίποτα δεν αποκτάται χωρίς τίμημα.⁴

3. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το φυσικό περιβάλλον είναι ταυτισμένο με τον τουρισμό αφού οι ακτές, οι παραλίες, τα βουνά, το κλίμα κ.τ.λ. είναι το πιο δυναμικό τμήμα του τουρισμού. Γι' αυτό η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη μιας περιοχής. Η έλλειψη πόσιμου νερού, η μόλυνση της θάλασσας, οι θόρυβοι, η καταστροφή της χλωρίδας και της πανίδας είναι συνέπειες στο περιβάλλον από την τουριστική υπερανάπτυξη. Ο επιχειρηματικός κόσμος του τουρισμού πλέον έχει καταλάβει ότι η επιβίωση και η ανταγωνιστικότητα μεταξύ των επιχειρήσεων συνδέονται άμεσα με την προστασία του περιβάλλοντος.⁵

i Περιβάλλον και Τουριστική ανάπτυξη

Το περιβάλλον αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο του τουρισμού, αφού συνδέεται άμεσα με τη διαμόρφωση των ποιοτικών του προδιαγραφών, άρα και με την ανταγωνιστικότητά του.⁶ Η ταξιδιωτική και η τουριστική βιομηχανία πρέπει να δραστηριοποιείται στο πλαίσιο της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης βάση κάποιων αρχών. Ορισμένες από αυτές είναι:

1. Η ταξιδιωτική και τουριστική βιομηχανία πρέπει να βοηθήσει τους ανθρώπους ώστε να ακολουθήσουν μια υγιή και παραγωγική ζωή σε αρμονία με τη φύση, να συνεισφέρει στη διατήρηση, την προστασία και την αποκατάσταση των φυσικών οικοσυστημάτων, να βασίζεται σε βιώσιμα παραγωγικά και καταναλωτικά πρότυπα.
2. Η περιβαλλοντική προστασία πρέπει να συνιστά ένα ολοκληρωμένο τμήμα των σχεδίων τουριστικής ανάπτυξης.
3. Τα κράτη οφείλουν να ενημερώνουν τα άλλα κράτη για τυχόν φυσικές καταστροφές που μπορούν να επηρεάσουν τους τουρίστες και τις τουριστικές περιοχές.
4. Τα ταξίδια και ο τουρισμός μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις δυνατότητες που διαθέτουν για να δημιουργήσουν σε μεγαλύτερη έκταση απασχόληση για τις γυναίκες και τον ντόπιο πληθυσμό.
5. Η τουριστική ανάπτυξη πρέπει να αναγνωρίζει και να υποστηρίζει την ταυτότητα, τον πολιτισμό και τα ενδιαφέροντα του ντόπιου πληθυσμού.
6. Οι διεθνείς νόμοι, για την προστασία του περιβάλλοντος, πρέπει να είναι σεβαστοί από την ταξιδιωτική και τουριστική βιομηχανία.

Οι αρχές αυτές δεν είναι νομικοί κανόνες, που οφείλουν να τηρούν τα μέλη που ανήκουν στις οργανώσεις που τις διατύπωσαν. Οι εμπλεκόμενοι του χώρου, αφού τις συμπεριλάβουν στις επιμέρους συμφωνίες συνεργασίας, μπορούν να τις καθιερώσουν και ως σταθερούς όρους στις τουριστικές συναλλαγές.⁷

Το φυσικό περιβάλλον, σε συνδιασμό με την πολιτιστική κληρονομιά, αποτελούν συνθήκη απαραίτητη, αλλά όχι ικανή για την τουριστική και μάλιστα αειφόρο ανάπτυξη. Απ' αυτά προέκυψε για την προστασίας του περιβάλλοντος αλλά και του καταναλωτή το σήμα ecolabel που μπορούν να διαθέτουν πλέον οι τουριστικές επιχειρήσεις.

⁴ Μ. Λογοθέτη, "Δίκαιο της Τουριστικής Βιομηχανίας", Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2001, σελ 37-39

⁵ Μ. Λογοθέτη, "Δίκαιο της Τουριστικής Βιομηχανίας", Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2001, σελ 39-40

⁶ Μ. Λογοθέτη, "Δίκαιο της Τουριστικής Βιομηχανίας", Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2001, σελ. 192

⁷ Μ. Λογοθέτη, "Δίκαιο της Τουριστικής Βιομηχανίας", Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2001, σελ. 193-194

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΑ

Το Ευρωπαϊκό Οικολογικό Σήμα (EU ecolabel) είναι ένα σύστημα πιστοποίησης, που δημιουργήθηκε το 1992 με τον Κανονισμό της Ε.Ε. 880/92/ΕΟΚ, για την υποστήριξη της αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών φιλικών στο περιβάλλον.

Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που πιστοποιούνται με το Ευρωπαϊκό Οικολογικό Σήμα (ecolabel) και φέρουν ως λογότυπο το λουλούδι (όπως φαίνεται στην αρχή της σελίδας), επιτρέπουν στους καταναλωτές να εντοπίζουν με ευκολία και να εμπιστεύονται μια ευρεία γκάμα προϊόντων και υπηρεσιών, που διακρίνονται για τις περιορισμένες αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις κατά τον κύκλο ζωής τους και πληρούν υψηλά κριτήρια περιβαλλοντικής επίδοσης και ποιότητας σε τομείς κατανάλωσης ενέργειας νερού, διαχείρισης απορριμμάτων και αποβλήτων, χρήσης προϊόντων με οικολογική σήμανση και χρήσης τοπικών προϊόντων, περιβαλλοντικής εκπαίδευσης του προσωπικού και ευαισθητοποίησης των πελατών σε θέματα περιβάλλοντος και χαρακτηριστικών της ευρύτερης περιοχής.

Παρά την απλότητα της μορφής του Σήματος, τα περιβαλλοντικά κριτήρια που απαιτούνται για την απόκτησή του είναι συγκεκριμένα και ιδιαίτερα αυστηρά.

Προϊόντα που μπορούν να λάβουν το Ευρωπαϊκό Οικολογικό Σήμα είναι προϊόντα καθαρισμού, μικροσυσκευές, προϊόντα χάρτου, υφάσματα και χρώματα, και υπηρεσίες ειδικότερα οι τουριστικές υπηρεσίες.

Η απόκτηση του οικολογικού σήματος από ξενοδοχεία και Campings συνεπάγεται:

Το χαρακτηρισμό κάθε ξενοδοχειακής επιχείρησης που το λαμβάνει και περιλαμβάνεται στη λίστα των "πράσινων" με ευρωπαϊκά κριτήρια ξενοδοχείων και Campings, ως τουριστικής εγκατάστασης που στοχεύει στην υψηλή ποιότητα υπηρεσιών προσελκύοντας ειδική πελατεία υψηλών απαιτήσεων.

Το πλεονέκτημα της αναγνώρισης των συγκεκριμένων ξενοδοχείων έναντι των λοιπών, είναι ότι δείχνουν περιβαλλοντικά συνειδητοποιημένοι και απαιτούν συχνά περιβαλλοντική πιστοποίηση.

Επίσης, διαφήμιση στο επίσημο site της Ε.Ε, στο Green Store του European EcoLabel, όπου περιλαμβάνονται όλες οι εταιρείες και τα προϊόντα που τους έχει απονεμηθεί το οικολογικό σήμα και όπου έχουν πρόσβαση όλοι οι πολίτες της Ε.Ε. μέσω internet.

ii Περιβάλλον και τουριστικές δραστηριότητες

Βασική προϋπόθεση για την προστασία του περιβάλλοντος είναι η διευθέτηση του οποιουδήποτε χώρου για τουριστική χρήση, αλλά και η διαμόρφωση των νομικών κανόνων που επιτρέπουν επεμβάσεις στο χώρο αυτό έτσι ώστε οι χρήσεις αυτές να είναι συμβατές με το φυσικό περιβάλλον και να καθαρίζεται ταυτόχρονα το πλαίσιο των αρχών για εγκατάσταση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Ωστόσο όμως για να μην αναιρείται το προστατευτικό νομικό καθεστώς κατά τη φάση κατασκευής συγκεκριμένου τουριστικού έργου ή δραστηριότητας σε τουριστική περιοχή, θεσπίστηκε νόμος που υποχρεώνει τους φορείς που αναλαμβάνουν να διεκπεραιώσουν έργα και δραστηριότητες, να εφοδιάζονται με ειδική άδεια – έγκριση, η οποία χορηγείται ύστερα από υποβολή μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων.⁸

Έργα και δραστηριότητες, που υποχρεούνται να κατέχουν την παραπάνω ειδική άδεια είναι τα ξενοδοχεία εκτός αστικών περιοχών, οι μόνιμοι χώροι κάμπινγκ και στάθμευσης τροχόσπιτων, οι παραθεριστικοί οικισμοί, οι μαρίνες σκαφών αναψυχής, τα χιονοδρομικά κέντρα, τα χωρία διακοπών, τα σχετικά έργα υποδομής και τα θεματικά πάρκα.⁹

Σε περίπτωση που το νέο έργο ή δραστηριότητα υπάρχει περίπτωση να προκαλέσει δυσμενείς επιπτώσεις σε παράκτιες ζώνες, στην ποιότητα των θαλάσσιων νερών, στην χλωρίδα, στην πανίδα και το τοπίο της περιοχής του έργου, και μελέτη πρέπει να προτείνει μέτρα πρόληψης και να περιγράφει εναλλακτικές λύσεις.

Όσον αφορά τα τουριστικά καταλύματα που βρίσκονται εκτός αστικών περιοχών, υπάρχουν κάποιοι περιορισμοί και δεσμεύσεις που στοχεύουν στην προστασία του περιβάλλοντος από τις επιπτώσεις του τρόπου μεταχείρισης των αποβλήτων των ξενοδοχειακών μονάδων. Οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να διαθέτουν συστήματα αποχέτευσης και λυμάτων. Οι επιχειρήσεις εκτός αστικών περιοχών υποχρεούνται να διαθέτουν σύστημα βιολογικού καθαρισμού δευτεροβάθμιας επεξεργασίας, την επίβλεψη του οποίου οφείλει να έχει ένας διπλωματούχος χημικός ή χημικός μηχανικός.¹⁰

4. ΗΠΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Αν θέλαμε να αποδώσουμε το νόημα της “αιεφόρου ανάπτυξης” θα λέγαμε ότι πρόκειται για το σύνολο των τοπικών παρεμβάσεων σε ένα χώρο, οι οποίες διασφαλίζουν τη μη εξάντληση των μη ανανεώσιμων πόρων του τόπου αυτού. Ο επικρατέστερος ορισμός¹¹ έχει ως εξής: «Αειφόρος Ανάπτυξη (sustainable development) είναι η ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος, χωρίς να υπονομεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιούν τις δικές τους ανάγκες».

Σύμφωνα με τον Παπακωνσταντινίδη¹² στόχοι της αειφόρου ανάπτυξης είναι:

- Η αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη ολοκληρωμένων παρεμβάσεων.
- Η διατήρηση των μη ανανεώσιμων φυσικών πόρων.
- Η διαφύλαξη του ανθρωπογενούς φυσικού περιβάλλοντος.
- Η διαφύλαξη / αναπαραγωγή του πολιτιστικού γίνεσθαι.
- Η διατήρηση του κοινωνικού / ψυχολογικού ιστού του τόπου, και της πολιτιστικής ιδιαιτερότητάς του.
- Η αναβάθμιση των ποιοτικών τοπικών χαρακτηριστικών.
- Η οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική βιωσιμότητα του τόπου.

⁸ Μ. Λογοθέτη, “Δίκαιο της Τουριστικής Βιομηχανίας”, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2001, σελ. 200

⁹ Μ. Λογοθέτη, “Δίκαιο της Τουριστικής Βιομηχανίας”, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2001, σελ. 201

¹⁰ Μ. Λογοθέτη, “Δίκαιο της Τουριστικής Βιομηχανίας”, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2001, σελ. 202

¹¹ Πρόκειται για τον ορισμό της επιτροπής Brundtland (WCED 1987)

¹² Παπακωνσταντινίδης Λ., Διαπραγμάτευση και Τοπική Ανάπτυξη, 2007 (σελ169)

Έχοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, ήπιος (ή εναλλακτικός όπως είναι ο όρος που έχει επικρατήσει στη ελληνική βιβλιογραφία) είναι ο τουρισμός που (α) συμβάλει στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτισμικής κληρονομιάς, ενώ παράλληλα (β) ενισχύει το εισόδημα των κατοίκων στις περιοχές προορισμούς.

Πρόκειται λοιπόν για τον τουρισμό που εντάσσεται αρμονικά στον τόπο και τον τρόπο ζωής της τοπικής κοινωνίας, παρουσιάζει ήπια οικιστική ανάπτυξη, προωθεί δράσεις στήριξης και αναπαραγωγής της τοπικής κουλτούρας, αναπτύσσει οικολογική και περιβαλλοντική συνείδηση. Αν θέλαμε να “τυποποιήσουμε” τα χαρακτηριστικά του ήπιου τουρισμού θα λέγαμε ότι αυτά είναι: μικρού μεγέθους καταλύματα ενταγμένα στο φυσικό και αρχιτεκτονικό περιβάλλον, χρονικά και χωρικά κατανεμημένος όγκος επισκεπτών, συμμετοχή των τουριστών σε παραγωγικές διαδικασίες/ παραδοσιακές ασχολίες, επισκέπτες “κοινωνοί” της ντόπιας κουλτούρας, ηθών και εθίμων, επισκέπτες περιβαλλοντικά συνειδητοποιημένοι, φιλικό και ειλικρινές πλαίσιο επικοινωνίας ντόπιων – τουριστών στη βάση του αμοιβαίου σεβασμού.

Οι τουριστικές δραστηριότητες που συγκεντρώνουν τα χαρακτηριστικά του ήπιου τουρισμού, λέγονται εναλλακτικές μορφές τουρισμού και τέτοιες μπορεί να είναι: ο αγροτουρισμός, ο γεωτουρισμός, ο πολιτιστικός τουρισμός, ο μοναστηριακός τουρισμός, ο φυσιολατρικός τουρισμός, ο ορειβατικός τουρισμός κ.α.¹³

Παρακάτω παρουσιάζονται μερικές από αυτές :

i) Αγροτουρισμός

1.Η ιστορία του αγροτουρισμού

Ιστορικά η πρώτη εμφάνιση του τουρισμού υπαίθρου και του αγροτουρισμού τοποθετείται το 19ο αιώνα, όταν, ο τότε αστικός πληθυσμός πραγματοποιούσε εκδρομές με τους ατμοκίνητους σιδηρόδρομους. Το είδος αυτό του τουρισμού, ίσως είναι γνωστό σε πολλούς από τα μυθιστορήματα της ρομαντικής περιόδου και τις αντίστοιχες ταινίες.

Όμως ο αγροτουρισμός, ως συγκροτημένη εναλλακτική μορφή τουρισμού, εμφανίζεται για πρώτη φορά τη δεκαετία του '60 στις Η.Π.Α. (Farm /ranch tourism). Στη χώρα μας, οι πρώτες μορφές αγροτουριστικής δραστηριότητας έλαβαν χώρα το 1984, με την ίδρυση των πρώτων γυναικείων αγροτουριστικών συνεταιρισμών (Πέτρα Λέσβου, Αμπελάκια, Αράχωβα, Μαστιχοχώρια Χίου).

Αγροτουρισμός ονομάζεται η εναλλακτική εκείνη μορφή τουρισμού, η οποία αναπτύσσεται σε αγροτικές περιοχές και συνδέεται με κοινωνικές, περιβαλλοντικές και πολιτισμικές αξίες, οι οποίες επιτρέπουν, τόσο στους οικοδεσπότες, όσο και στους φιλοξενούμενους των περιοχών αυτών, να υφίστανται αλληλεπιδράσεις και να μοιράζονται εμπειρίες.

Ως δραστηριότητα αναπτύσσεται κυρίως από τους μόνιμους κατοίκους των περιοχών του πρωτογενούς τομέα, οι οποίοι χρησιμοποιούν τον αγροτουρισμό ως συμπληρωματική πηγή εισοδήματος.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του αγροτουριστικού προϊόντος είναι:

- Η απόλαυση του φυσικού περιβάλλοντος και η γνωριμία με τα χαρακτηριστικά τοπία, τα τοπία φυσικού κάλλους, την πανίδα και τη χλωρίδα των εκάστοτε περιοχών. Αγροτικές περιοχές που περιλαμβάνουν υδροβιότοπους μπορούν να συνδυάσουν την αγροτουριστική δραστηριότητα με το λεγόμενο "τουρισμό των υδροβιότοπων" (παρατήρηση χλωρίδας και πανίδας, δημιουργία κέντρων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης κ.τ.λ.).
- Η επαφή και η γνωριμία με την τοπική αγροτική πολιτιστική κληρονομιά, τα ήθη και τα έθιμα των κατοίκων, η συμμετοχή σε τοπικές πολιτιστικές εκδηλώσεις κ.τ.λ.

¹³ Όταν η αναπτυσσόμενη δραστηριότητα χάνει τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά παύει αν είναι ήπιος τουρισμός. Χαρακτηριστικό παράδειγμα σε πολλές περιπτώσεις ο λεγόμενος χειμερινός ή χιονοδρομικός τουρισμός σε ανεπτυγμένα θέρετρα, με πυκνή δόμηση, κυκλοφοριακή συμφόρηση Ομόνοιας (!), τεχνητό χιόνι κ.λ.π.. Σε αυτές τις περιπτώσεις μιλάμε για μαζικό τουρισμό.

- Η προσφορά διαφοροποιημένων, υψηλής ποιότητας τουριστικών προϊόντων (π.χ. προσφορά βιολογικών παραδοσιακών προϊόντων, προϊόντων προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης, προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης)
- Η παρατήρηση των γεωργικών δραστηριοτήτων και πιθανώς η συμμετοχή σε αυτές
- Η άσκηση παράλληλων τουριστικών δραστηριοτήτων στην ύπαιθρο (ορειβασία, πεζοπορία, ανεμόπτερο πλαγιάς κ.τ.λ.).

Τα άτομα που επιλέγουν την εναλλακτική αυτή μορφή του τουρισμού είναι άτομα που αναζητούν στις διακοπές τους τη "φόρμουλα των 3Φ (Φύση - Φιλία - Φιλοξενία)" και απορρίπτουν ή δεν νιώθουν ότι τους εκφράζει εκείνη των 3S (Sun - sea - sand) του μαζικού τουρισμού, όπως αυτή έχει εξελιχθεί στις μέρες μας. Τα άτομα, αυτά τις περισσότερες φορές, έχουν συγκεκριμένα ενδιαφέροντα (φυσιολάτρες, παρατηρητές πουλιών, χλωρίδας και πανίδας ορειβάτες κ.ά.), και είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοποιημένα στα περιβαλλοντικά και κοινωνικά προβλήματα.

Όταν η ανάπτυξη του αγροτουρισμού δεν είναι συμβατή με τις αρχές της αειφορικής διαχείρισης, έχει δυσμενείς επιπτώσεις στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον. Στην περίπτωση αυτή, οι επιπτώσεις αφορούν:

- Στην άναρχη και υπέρμετρη ανάπτυξη του σε βάρος της φέρουσας ικανότητας της περιοχής, που προκαλεί υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος των περιοχών.
- Στον κίνδυνο ανάπτυξης του τουρισμού στις αγροτικές περιοχές εις βάρος της αγροτικής ζωής. Στην πράξη έχει παρατηρηθεί ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, εγκαταλείπονται οι αγροτικές εργασίες προς χάριν ενός μεγαλύτερου βραχυχρόνιου τουριστικού κέρδους.
- Στην αλλοίωση του πολιτισμικού χαρακτήρα των αγροτικών περιοχών στις περιπτώσεις που ο αγροτουρισμός ακολουθήσει τα γνωστά αναπτυξιακά τουριστικά "πρότυπα" των περασμένων δεκαετιών.

•

2. Είδη αγροτουριστικών καταλυμάτων

Τα είδη αγροτουριστικών καταλυμάτων είναι τα εξής:

- Μικρές ξενοδοχειακές μονάδες - ξενώνες
- Ενοικιαζόμενα δωμάτια στα σπίτια αγροτικών οικογενειών
- Ανεξάρτητες αγροτικές κατοικίες παραδοσιακής αρχιτεκτονικής (που εναρμονίζονται με το φυσικό περιβάλλον).
- Κάμπινγκ σε αγροκτήματα, τα οποία δεν είναι διαδεδομένα στην Ελλάδα, σε αντίθεση με ορισμένες περιοχές της Ευρώπης.

Είναι φανερό ότι η απαιτούμενη υποδομή του αγροτουρισμού είναι μικρής κλίμακας, συγκρινόμενη με εκείνη του μαζικού τουρισμού. Ο αγροτουρισμός αν και δεν απαιτεί εξελιγμένη τουριστική υποδομή, τουλάχιστον στα πρώτα στάδια της ανάπτυξής του. Χαρακτηρίζεται όμως από την προσφορά των αγροτικών προϊόντων που είναι άφθονη, καθώς αυτά είναι κατά κύριο λόγο τα ελεύθερα αγαθά (αέρας, νερό, φύση).

Τα πλεονεκτήματα που προσφέρει ο αγροτουρισμός στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των αγροτικών περιοχών, συνοψίζονται στα εξής:

- Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και κατά συνέπεια συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο. Το πλεονέκτημα αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία στις περιοχές που αντιμετωπίζουν σημαντική πληθυσμιακή μείωση και δημογραφική γήρανση. Η δημιουργία των θέσεων αυτών εργασίας είναι καθοριστική για τις ευαίσθητες, από άποψη εργασίας, κοινωνικές ομάδες των νέων και των γυναικών.
- Η δημιουργία υποδομών ήπιας κλίμακας, οι οποίες εναρμονίζονται με το φυσικό περιβάλλον και συμβάλλουν στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των μόνιμων κατοίκων.
- Η προώθηση των γεωργικών παραδοσιακών προϊόντων στην αγορά και η αύξηση των εσόδων των ατόμων που ασχολούνται με το γεωργικό τομέα
- Ο αγροτουρισμός αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα της δυνατότητας συνδυασμού της περιφερειακής ανάπτυξης και της προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος. Είναι μια τουριστική δραστηριότητα, που δεν δρα ανταγωνιστικά προς τους φυσικούς

πόρους, αντίθετα συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση, τόσο των μόνιμων κατοίκων, όσο και των επισκεπτών στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

- Ο αγροτουρισμός, ως δραστηριότητα, αναπτύσσεται όλες τις εποχές του χρόνου, αμβλύνοντας έτσι το πρόβλημα της τουριστικής εποχικότητας, που ως γνωστόν, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα του ελληνικού τουρισμού.

ii) Γεωτουρισμός

Ο γεωτουρισμός θεωρείται μια νέα μορφή πολιτιστικο-περιβαλλοντικού τουρισμού, που μπορεί να αναπτυχθεί σε περιοχές, που διαθέτουν σημαντικά γεωλογικά μνημεία, τα οποία μπορούν να αποτελέσουν πόλο προσέλκυσης τουριστών ειδικού ενδιαφέροντος. Κύριος στόχος του είναι η σύνδεση των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος με τη γεωλογική κληρονομιά κάθε τόπου, τα πολιτιστικά μνημεία και τις παραδόσεις του.

Μεμονωμένες περιπτώσεις ανάδειξης και αξιοποίησης γεωλογικών μνημείων υπάρχουν σε ολόκληρη την Ευρώπη. Κυριότερο παράδειγμα γεωτουριστικής δραστηριότητας στην Ελλάδα αποτελεί το απολιθωμένο δάσος Λέσβου και οι πολλαπλές δραστηριότητες, που αναπτύσσονται σε αυτό, από το μουσείο Φυσικής Ιστορίας της περιοχής (εκπαιδευτικές δραστηριότητες, διοργάνωση εκδηλώσεων και διεθνών συνεδρίων κ.τ.λ.). Το παράδειγμα αυτό αποδεικνύει τις θετικές επιδράσεις του γεωτουρισμού στην περιφερειακή αναπτυξιακή διαδικασία (αύξηση εισοδημάτων, δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, συγκράτηση του πληθυσμού, προσέλκυση επιστημονικού ενδιαφέροντος). Η ανάπτυξη του γεωτουρισμού απαιτεί τη δημιουργία των απαραίτητων υποδομών (ενημερωτικά περίπτερα, σήμανση διαδρομών, δημιουργία κέντρων περιβαλλοντικής ενημέρωσης-εκπαίδευσης κ.τ.λ.) καθώς και παραγωγή γεωτουριστικών προϊόντων (ενημερωτικοί οδηγοί, αναμνηστικά είδη κ.τ.λ.). Για την ανταλλαγή εμπειριών και απόψεων σχετικά με το θέμα αυτό και τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών συστάθηκε το δίκτυο ευρωπαϊκών γεωπάρκων, στο οποίο συμμετέχει και η Ελλάδα.

Ενδεικτικά, αναφέρονται κάποια παραδείγματα περιοχών αξιόλογου γεωτουριστικού δυναμικού:

- Το φαράγγι της Σαμαριάς Κρήτης
- Τα Μετέωρα
- Το ηφαίστειο της Σαντορίνης.

Ο ελλαδικός χώρος βρίσκεται στο μέτωπο σύγκρουσης της ευρασιατικής και της αφρικανικής πλάκας (ελληνικό τόξο), και είναι μια από τις πιο ενεργές περιοχές του γήινου φλοιού, τόσο από τεκτονική, όσο και σεισμική άποψη.

Παράλληλα, αρκετά στοιχεία της ελληνικής μυθολογίας σχετίζονται με γεωλογικά φαινόμενα.

Γεωλογικά ¹⁴φαινόμενα ή τόποι γεωλογικού ενδιαφέροντος, οι οποίοι σχετίζονται με κάποιο μυθικό πρόσωπο-ήρωα, μπορούν να ενταχθούν σε ειδική κατηγορία δραστηριοτήτων γεωτουρισμού, στη

-
- ¹⁴ Πρακτικά συμποσίου "Γεωτουριστικά, γεωπολιτιστικά μονοπάτια και γεωμυθότοποι", Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, Παράρτημα Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας, Θεσ/νικη 2002. Στο βιβλίο αυτό μπορείτε να βρείτε ενδιαφέρουσες πληροφορίες σχετικά με τους γεωμυθότοπους
 - Επίσημη ιστοσελίδα Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας
 - Επίσημη ιστοσελίδα Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Απολιθωμένου Δάσους Λέσβου (Ρίξτε μια ματιά στις εκδόσεις του μουσείου, έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον).
 - Επίσημη ιστοσελίδα του Δικτύου Ευρωπαϊκών Γεωπάρκων
 - Επίσημη ιστοσελίδα του Φυσικού Πάρκου Ψηλορείτη (μέλος του δικτύου ευρωπαϊκών γεωπάρκων)

δημιουργία γεωμυθολογικών διαδρομών. Για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω, ο ελλαδικός χώρος ευνοεί την ανάπτυξη των γεωμυθολογικών διαδρομών.

iii) Πολιτιστικός Τουρισμός

Ο ορισμός που δίνει η Επιτροπή Καναδικού Τουρισμού (CTC) για τον πολιτιστικό τουρισμό είναι:

Μπορούμε να χαρακτηρίσουμε ένα είδος τουρισμού ως πολιτιστικό όταν η συμμετοχή σε πολιτιστικές και εκπαιδευτικές εμπειρίες ή εμπειρίες που αναφέρονται στην πολιτιστική κληρονομιά αποτελούν ένα σημαντικό παράγοντα του ταξιδιού.

Ενώ ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (WTO) θεωρεί πως πολιτιστικός τουρισμός είναι το ταξίδι που γίνεται με κίνητρο βασικά πολιτιστικό – περιλαμβάνοντας εκπαιδευτικές περιηγήσεις, θεατρικές παραστάσεις, φεστιβάλ, προσκυνήματα, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία και μουσεία, καθώς και τη μελέτη του φυσικού περιβάλλοντος, του λαϊκού πολιτισμού και της τέχνης.¹⁵

Ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί ένα από τα πιο παλιά και πιο δημοφιλή είδη του τουρισμού. Είναι ο τουρισμός που αφορά στην επίσκεψη σε έναν τόπο με σκοπό την επαφή με τα πολιτιστικά του στοιχεία όπως αρχαιολογικά, βυζαντινά, ή άλλα μνημεία, ιστορία, τέχνες, ήθη και παραδόσεις. Συνήθως πραγματοποιείται συμπληρωματικά με κάποιο άλλο είδος τουρισμού, εκτός από τις περιπτώσεις των εκπαιδευτικών εκδρομών των σχολείων.

Ο πολιτιστικός τουρισμός προσφέρει την ευκαιρία της πολιτιστικής εμπειρίας, καθώς και την περιήγηση στη φυσική, καλλιτεχνική και πνευματική κληρονομιά μιας περιοχής. Περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε δραστηριότητες όπως επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους, περιηγήσεις σε πολιτιστικές διαδρομές, παρακολούθηση καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, εκμάθηση τοπικής μαγειρικής, τέχνης ή συμμετοχή σε λαογραφικές δραστηριότητες. Οι τουρίστες αποκτούν άμεση επαφή με τους κατοίκους της περιοχής που επισκέπτονται, καθώς εξοικειώνονται με τα τοπικά ήθη και έθιμα ή ακόμη και με τα πολιτιστικά δρώμενα της περιοχής.¹⁶

Για την καλύτερη λειτουργία του πολιτιστικού τουρισμού, θα πρέπει να υπάρχει συνεργασία του δημόσιου με τον ιδιωτικό τομέα σε τοπική βάση.

Οι συνθήκες, κάτω από τις οποίες λειτουργεί ο πολιτιστικός τουρισμός, καθορίζονται από θετικές και αρνητικές επιπτώσεις. Είναι απαραίτητο λοιπόν η πολιτιστική μας κληρονομιά να προστατευτεί και να προβληθεί αναδεικνυόντάς μας ως λαό και ως κουλτούρα. Παράλληλα όμως με τη διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, ο δυναμικός τουρισμός θα πρέπει να οργανώνεται σωστά ώστε να επιφέρει μια επικερδή διαχείριση. Μπορούμε να πούμε ότι ο τουρισμός και ο πολιτισμός έχουν μια αμφίδρομη σχέση, δηλαδή η πολιτιστική μας κληρονομιά προσφέρει στον τουρισμό ένα κερδοφόρο πεδίο δράσης και ο τουρισμός με τη σειρά του την ευνοεί αναδεικνύοντας τα πολιτιστικά της αγαθά. Βέβαια η ανεξέλεγκτη χρήση των πολιτιστικών αγαθών συγκαταλέγεται στην αρνητική δράση του τουρισμού και μπορεί να ισορροπηθεί εφόσον ο τουρισμός είναι επικερδής με την προϋπόθεση ότι διατηρεί τα σημαντικά χαρακτηριστικά και τη σημασία ενός τόπου.¹⁷

iv) Μοναστηριακός Τουρισμός

Στην Ελλάδα ο μοναστηριακός τουρισμός αποτελεί σημαντικό κομμάτι της τουριστικής κίνησης και αφορά στην επίσκεψη σε θρησκευτικούς τόπους, όπως μοναστήρια και εκκλησίες. Τα

¹⁵<http://users.forthnet.gr/agn/istam/toyrl1.htm>

¹⁶<http://www.skiathos.gr/clorida-panida/13.html>

¹⁷ <http://dide-v.thess.sch-gr>

μνημεία της ελληνικής ορθοδοξίας είναι αναπόσπαστο τμήμα της εθνικής κληρονομιάς και αποτελούν αξιόλογο πόλο έλξης επισκεπτών, όπως είναι τα Μετέωρα, το Άγιο Όρος αλλά και σχεδόν όλα τα μοναστήρια και οι Ναοί σε όλη την Ελληνική Επικράτεια.¹⁸

Ο μοναστηριακός τουρισμός προσελκύει κυρίως ευσεβείς περιηγητές και θαυμαστές της βυζαντινής τέχνης, οι οποίοι, μέσα από τις πολιτιστικές περιηγήσεις στον ελληνικό χώρο, έρχονται σε επαφή με την πνευματικότητα της ορθοδοξίας.

Ο μοναστηριακός τουρισμός χωρίζεται σε δύο κατηγορίες. Σε προσκυνητές τουρίστες, στους οποίους επικρατεί το θρησκευτικό κίνητρο και οι οποίοι επισκέπτονται μία περιοχή αποκλειστικά για την επίσκεψη στο θρησκευτικό χώρο. Συνήθως σ' αυτή την κατηγορία ανήκουν οι τουρίστες του εσωτερικού τουρισμού. Ακόμη σε τουρίστες θρησκευτικής κληρονομιάς, οι οποίοι ταξιδεύουν ομαδικά και συνδυάζουν το ταξίδι τους και με άλλες τουριστικές δραστηριότητες.¹⁹

5. ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο κρατικός φορέας άσκησης της τουριστικής πολιτικής είναι το Υπουργείο Ανάπτυξης δια του τομέα Τουρισμού, ο οποίος έχει τις αρμοδιότητες που ασκούσε το Υπουργείο Τουρισμού. Μερικές από τις αρμοδιότητες αυτές είναι:

1. Η χάραξη της τουριστικής πολιτικής και ο σχεδιασμός της τουριστικής ανάπτυξης.
2. Η εισήγηση προς τα αρμόδια κυβερνητικά όργανα των αναγκαίων μέτρων και ενεργειών για την αποτελεσματική λειτουργία του τουριστικού τομέα
3. Η παρέμβαση προς τα αρμόδια Υπουργεία και τους κρατικούς φορείς με στόχο την υποβοήθηση της τουριστικής ανάπτυξης και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας
4. Η εκπροσώπηση της χώρας στις διακριτικές της σχέσεις που αφορούν τον τουρισμό
5. Η προώθηση των ελληνικών θέσεων στον τουρισμό προς τα αρμόδια όργανα των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων
6. Η σύναψη διμερών συμφωνιών τουριστικής συνεργασίας
7. Η σύναψη διεθνών συμβάσεων που αφορούν τον τουριστικό τομέα

Ακόμη, εποπτεύει, συντονίζει και υποστηρίζει τα παρακάτω νομικά πρόσωπα: α) Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (ΕΟΤ), β) Σχολές Τουριστικής Εκπαίδευσης (ΣΤΕ), γ) Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος (ΞΕΕ), δ) Επιτροπή Εποπτείας Καζίνων και ε) Εταιρείες στις οποίες ο ΕΟΤ είναι αποκλειστικός ή κύριος μέτοχος²⁰

Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού επανασυστάθηκε μεταπολεμικά, το ισχύον νομικό καθεστώς του Οργανισμού διαμορφώθηκε από τις τροποποιήσεις και συμπληρώσεις του Ν. 2160/1993. Κύριος σκοπός του ΕΟΤ είναι η οργάνωση, ανάπτυξη και προώθηση του τουρισμού στην Ελλάδα με την αξιοποίηση όλων των υφιστάμενων δυνατοτήτων της Χώρας. Κάποιες από τις δράσεις που ακολουθεί για να πετύχει τον σκοπό του είναι οι εξής:

- Υποβάλλει προτάσεις στην Κυβέρνηση για τη χάραξη της τουριστικής πολιτικής.
- Υλοποιεί την τουριστική πολιτική που χαράζει η Κυβέρνηση.
- Κατασκευάζει και εκμεταλλεύεται κάθε κατηγορίας τουριστικές εγκαταστάσεις και άλλες εγκαταστάσεις τουριστικής υποδομής.
- Έχει την ευθύνη της τουριστικής επιμόρφωσης.
- Ενισχύει δημόσιες υπηρεσίες, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) των οποίων οι ενέργειες αποβλέπουν στην προώθηση στόχων του ΕΟΤ.

¹⁸ <http://www.skiathos.gr/clorida-panida/10.html>

¹⁹ <http://www.skiathos.gr/clorida-panida/10.html>

²⁰ Μ. Λογοθέτη, "Δίκαιο της Τουριστικής Βιομηχανίας", Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2001, σελ 55-56

- Διοργανώνει περιηγήσεις, εορτές και παραστάσεις για την τόνωση του τουρισμού.

Τα όργανα διοίκησης είναι : το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο είναι 9μελές και αποτελείται από τον πρόεδρο, το γενικό γραμματέα και 7 μέλη που διορίζονται με 3ετή θητεία από τον Υπουργό Ανάπτυξης, ο πρόεδρος του Δ.Σ. και ο Γενικός Γραμματέας²¹.

Περιφέρειες με έντονη τουριστική δραστηριότητα έθεσαν την ανάγκη δημιουργίας φορέων για την αντιμετώπιση σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο των τουριστικών προβλημάτων της περιοχής τους έτσι δημιουργήθηκαν οι Νομαρχιακές Επιτροπές Τουρισμού (NET). Ο σκοπός και οι αρμοδιότητες τους είναι :

- Η αναβάθμιση του έργου των αρμόδιων φορέων για την τουριστική ανάπτυξη της Χώρας.

- Η εξειδίκευση του προγράμματος τουριστικής ανάπτυξης σε επίπεδο νομού και η υποβολή προτάσεων προς το Νομαρχιακό Συμβούλιο.

- Η ουσιαστική επικουρία του Νομαρχιακού Συμβουλίου στα τουριστικά θέματα του νομού με δική της πρωτοβουλία ή μετά από σχετική πρόταση του Νομάρχη ή του Νομαρχιακού Συμβουλίου ή του ΕΟΤ.²²

Η δυσκολία των NET να αντιμετωπίσουν το μεγάλο πρόβλημα προβολής και διαφήμισης του νομού είχε ως αποτέλεσμα οι παράγοντες του ιδιωτικού τομέα του τουρισμού της περιφέρειας να υποβάλλουν πρόταση για τη θέσπιση διάταξης για τη σύσταση σε κάθε νομό Επιτροπής Τουριστικής Προβολής στη βάση μιας τριμερούς συνεργασίας Κράτους (ΕΟΤ)- ΟΤΑ- Παραγωγικών Τάξεων. Η πρόταση έγινε δεκτή και συμπεριλήφθηκε στο νόμο 2160/1993. Οι Νομαρχιακές Επιτροπές Τουριστικής Προβολής (NETΠ) συγκροτούνται με απόφαση του Νομάρχη και αποτελούνται από το Νομάρχη ή εκπρόσωπό του, από τον προϊστάμενο του ΕΟΤ του νομού και από εκπροσώπους των ΟΤΑ και των τουριστικών παραγωγικών τάξεων.²³

Η οργανωτική δομή του ελληνικού τουρισμού συμπληρώνεται με: τα Επιμελητηριακά Τμήματα Τουρισμού, το Συμβούλιο Τουρισμού Επιμελητηρίων, το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΞΕΕ), το Εθνικό Συμβούλιο Τουρισμού, το Διυπουργικό Συντονιστικό Όργανο Τουρισμού, η Επιτροπή Εποπτείας Καζίνων, η Γραμματεία Στήριξης Τουριστικών Λιμένων, η Εταιρεία Οργάνωσης Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων, η Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσίας ΕΟΤ, η Τουριστική Αστυνομία, ο Σύνδεσμος Δήμων και Κοινοτήτων Ιαματικών Πηγών Ελλάδας, οι Νομαρχιακοί Οργανισμοί Τουρισμού, οι Δημοτικοί Οργανισμοί Τουρισμού (ΔΟΤ) και τέλος οι Τουριστικές Οργανώσεις, όπου οι κυριότερες από αυτές είναι:

Ελληνική Περιηγητική Λέσχη (1921)

Ελληνικά Λέσχη Περιηγήσεως και Αυτοκινήτου (1924)

Ελληνικός Ορειβατικός Σύνδεσμος (1929)

Αερολέσχη Ελλάδος (1932)

Ναυτικός Όμιλος Ελλάδος (1933)

Ομοσπονδία Εκδρομικών Σωματείων Ελλάδος (1935)

Ελληνική Ομοσπονδία Ποδηλασίας (1937)

Ελληνική Σπηλαιολογική Εταιρεία (1950)

Ελληνική Ομοσπονδία Γκολφ (1981)

²¹ Μ. Λογοθέτη, "Δίκαιο της Τουριστικής Βιομηχανίας", Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2001, σελ: 56-61

²² Μ. Λογοθέτη, "Δίκαιο της Τουριστικής Βιομηχανίας", Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2001, σελ: 64-66

²³ Μ. Λογοθέτη, "Δίκαιο της Τουριστικής Βιομηχανίας", Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2001, σελ: 64-66

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ: Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η λεγόμενη τουριστική βιομηχανία προβλέπεται να καταστεί μέχρι το 2010, η μεγαλύτερη βιομηχανία στον κόσμο, με αριθμό διεθνών αφίξεων 700 -750 εκατομμύρια άτομα.

Η γήρανση του πληθυσμού στις εκβιομηχανισμένες χώρες, η βελτίωση του μορφωτικού επιπέδου, η αύξηση των αδειών μετ' αποδοχών, η μείωση του χρόνου εργασίας, αποτελούν παράγοντες οι οποίοι ενισχύουν το τουριστικό ρεύμα, το οποίο εκτιμάται ότι θα αυξηθεί τα αμέσως επόμενα χρόνια κατά 100 εκατομμύρια άτομα, με μεγαλύτερη πρόσβαση στον τουρισμό των νέων και των συνταξιούχων. Η Ευρώπη εξακολουθεί να είναι συνολικά ο κύριος προορισμός των τουριστών, λόγω της φυσικής ομορφιάς και πολιτιστικής κληρονομιάς που διαθέτει.

Ο τουρισμός έχει για την Ε.Ε πολύ μεγάλη σημασία γιατί συμβάλλει στην επίτευξη ευρύτερων στόχων:

1. ΠΗΓΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΘΕΣΕΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΟΥ

Στον τουρισμό απασχολούνται στην ήπειρό μας πάνω από 9 εκατομμύρια άτομα (6% του εργατικού δυναμικού) και έμμεσα πολλά εκατομμύρια ακόμη. Το εν λόγω ποσοστό θ' αυξηθεί κατά 9% το 2010 Για το Ηνωμένο Βασίλειο, για παράδειγμα, προβλέπεται ότι το 2000 ο τουρισμός θα αποτελεί τον σημαντικότερο οικονομικό τομέα. Το σύνολο των οικονομικών αναλύσεων²⁴ δείχνει ότι ο τουρισμός αντιπροσωπεύει κατά μέσο όρο το 5,5 % του Α.Ε.Π της Ε.Ε και το διπλάσιο σχεδόν σε ορισμένα κράτη -μέλη.

Ο τουρισμός δημιουργεί θέσεις απασχόλησης²⁵ με ταχείς ρυθμούς και με σχετικά μικρό κόστος.

Μελέτες του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) πιβεβαιώνουν την ικανότητα του τουρισμού, να συμβάλλει άμεσα στην μείωση της ανεργίας και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, λόγω της ανάπτυξης των τουριστικών ροών και εσόδων, με ρυθμούς ταχύτερους από άλλους οικονομικούς τομείς.

²⁴ Τουρισμός στην Ευρώπη σεμινάριο ΕΚ XXIII -Eurostat

²⁵ Αναλύσεις από σεμινάριο του ΟΟΣΑ με θέμα "Τουρισμός και Απασχόληση" (Αττάλεια 24-26/4/94). Δημοσίευση WTTC στο Travel and Tourism -Special Report on Employment Brussels 1993.

Η Επιτροπή στη Λευκή Βίβλο για την Ανάπτυξη, την Ανταγωνιστικότητα και την Απασχόληση (Δεκέμβριος 1993), θεωρεί τον τουρισμό ως μια από τις προκλήσεις για την μετάβαση στον 21ο αιώνα. Ακόμη, ο τουρισμός συγκαταλέγεται μεταξύ των 17 πιο σημαντικών τομέων, όσον αφορά τις προοπτικές μεσοπρόθεσμης ανάπτυξης της απασχόλησης, σύμφωνα με εργασίες των υπηρεσιών της Επιτροπής της Ε.Ε.

Τέλος, από αποτελέσματα ερευνών της Επιτροπής για διάφορες τοπικές καινοτόμες πρωτοβουλίες προκύπτει ότι ο τουρισμός αποτελεί πρόσφορο έδαφος για δράσεις που ευνοούν την απασχόληση.

Με δεδομένο την μορφή των παραγωγικών πόρων και την υψηλή ανεργία σε συνδυασμό με τα διαθέσιμα επενδυτικά κεφάλαια δημόσιου και ιδιωτικού τομέα ο ορεινός αγροτουρισμός αποτελεί μοναδική διέξοδο κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης για ολόκληρη την περιοχή.

Ο τουρισμός παρέχει ευκαιρίες απασχόλησης σε διάφορες ομάδες πληθυσμού, όπως είναι οι γυναίκες και οι νέοι, οι οποίοι ενδέχεται να βρίσκονται σε μειονεκτική θέση.

Η φύση της τουριστικής δραστηριότητας, η οποία έχει ως κύριο άξονα την προσφορά υπηρεσιών σε ασυνεχείς χρονικές περιόδους, συνεπάγεται ιδιαίζοντες όρους εργασίας και απασχόλησης: εποχική εργασία, εργασία το Σαββατοκύριακο, μεγάλο ωράριο εργασίας, παράγοντες οι οποίοι υφίστανται αλληλεπιδράσεις. Η εποχικότητα της τουριστικής δραστηριότητας, η οποία συνεπάγεται αβεβαιότητα της απασχόλησης και αστάθεια του εισοδήματος, οδηγεί σε διαφορετική κατανομή της εργασίας κατά τη διάρκεια του έτους, από την παραδοσιακή κατανομή της εργασίας στην οικονομία.

Οι ιδιομορφίες αυτές, σε συνδυασμό με την κυριαρχία των ΜΜΕ²⁶, στον τουριστικό τομέα εξηγούν και ίσως είναι η αιτία του γεγονότος ότι, στον τουρισμό απασχολούνται σε μεγαλύτερο ποσοστό ιδιαίτερες κατηγορίες δυναμικού: 45-65 % γυναίκες, σημαντικό ποσοστό νέων και ανειδίκευτου ή ημειδίκευμένου προσωπικού. Δυστυχώς, στην Ελλάδα το ποσοστό αυτό φτάνει μόλις το 36,7%.

2. ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ

Η διαφοροποίηση της τουριστικής προσφοράς, είτε για να ανταποκριθεί στην εξέλιξη της ζήτησης, είτε για να προσελκύσει νέα στρώματα πελατείας, διευρύνει το φάσμα των παρεχομένων υπηρεσιών περιλαμβάνοντας υπηρεσίες όπως ο πολιτιστικός τουρισμός ή ο αγροτικός τουρισμός ή εξειδικεύει τις παρεχόμενες υπηρεσίες μεταξύ τουριστικών χώρων (περιοχών) γύρω από ένα κοινό θέμα (θεματικός τουρισμός) όπως π.χ.: η διαδρομή των προσκυνητών στη Κομποστέλλα, ενέργεια την οποία επινόησε το Συμβούλιο της Ευρώπης και υποστήριξε οικονομικά η Ε.Ε, το μονοπάτι των κρασιών²⁷, το Ιταλικό "progetto Francigena"²⁸ κ.α. Έτσι, ο τουρισμός μπορεί να καταστεί εναλλακτική ή ακόμα και πρωταρχική πηγή δραστηριοτήτων σε εγκαταλελειμμένες περιοχές, οι

²⁶ Η ανεργία στο Μέτσοβο πλήττει ιδιαίτερα γυναίκες και νέους. Η ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας που θ' αναβαθμίσει το σύνολο των επιμέρους δραστηριοτήτων (γεωργία, κτηνοτροφία, χειροτεχνία κ.λ.π) συνιστά λύση στο πρόβλημα.

²⁷ Περιήγηση σε αμπέλια και κάβες σε χωριά του Alto Adige. Ανάλογη η πρωτοβουλία στην Toscana "Cantine Aperte" στην οποία το 1993 συμμετείχαν 700 καντίνες και εστιατόρια που απασχολούσαν 2.500 άτομα για την υποδοχή 500.000 επισκεπτών. Η προκειμένη πρωτοβουλία υπήρξε το έναυσμα για τη δημιουργία στην Ιταλία της "λέσχης του τουρισμού του οίνου" σε εθνικό επίπεδο.

²⁸ Το οποίο συνδέει μεταξύ τους τουριστικές πολιτιστικές πρωτοβουλίες πέντε Ιταλικών περιφερειών (Lazio, Toscana, Romagna, Lombardia, Piemonte).

οποίες συχνά ταυτίζονται με τις γεωγραφικές περιφέρειες, που αφορά η δράση των Κοινοτικών Διαρθρωτικών Ταμείων.

Η πλούσια σε ποικιλία φυσικής ομορφιάς και πολιτιστικής κληρονομιάς ορεινή επαρχία Μετσόβου, μπορεί υπό προϋποθέσεις ν' αναπτύξει ευρύτατο φάσμα μορφών τουρισμού, διαχέοντας την ανάπτυξη, ανάλογα με τους τουριστικούς πόρους, που κάθε επί μέρους περιοχή διαθέτει.

3. ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Το μέλλον της Ευρωπαϊκής τουριστικής δραστηριότητας, εντάσσεται στην επιδίωξη του στόχου που αναφέρεται στο άρθρο 2 της συνθήκης για την Ε.Ε, δηλαδή στην προαγωγή της "αρμονικής και ισόρροπης ανάπτυξης και μιας σταθερής και διαρκούς, μη πληθωριστικής και σεβόμενης το περιβάλλον ανάπτυξης". Επίσης βρίσκεται στο επίκεντρο του προβληματισμού που διατυπώθηκε στην "Λευκή Βίβλο" της Επιτροπής²⁹ σχετικά με το νέο αναπτυξιακό πρότυπο της Κοινότητας του οποίου κύριο στοιχείο θα είναι "η μετατροπή της σχέσης οικονομίας -οικολογίας από αρνητική σε θετική".

Ο τουρισμός μπορεί από σήμερα κιόλας να υιοθετήσει αυτή την προσέγγιση της αειφόρου ανάπτυξης, διότι σπάνιες είναι πράγματι οι δραστηριότητες, η επιτυχία των οποίων εξαρτάται τόσο ξεκάθαρα από την αναγκαιότητα σύγκλισης των διαφόρων πολιτικών. Για να ξεπεραστεί η πολυπλοκότητα της τουριστικής δραστηριότητας, η οποία συνιστά μεν οικονομική δραστηριότητα που ασκείται συνήθως σε ιδιωτική βάση, αλλά στηρίζεται στη διάθεση Δημόσιας περιουσίας (φυσικοί χώροι, πολιτιστική παράδοση, ψυχαγωγικές εγκαταστάσεις, υποδομές μεταφορών, επικοινωνιών κ.τ.λ), πρέπει να καταστούν αδιαχώριστες: η οικονομική δυναμική του τομέα, η ικανοποίηση του τουρίστα και η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού πλούτου.

Υπάρχουν παραδείγματα τα οποία δείχνουν ότι, όταν το περιβάλλον υποβαθμίζεται, είτε πρόκειται π.χ για την ποιότητα του νερού, είτε για το τοπίο, λειτουργεί λιγότερο ελκυστικά για τους τουρίστες.

Η χρήση συχνά από τις επιχειρήσεις των δημοσίων αγαθών, που είναι απαραίτητα για τη δραστηριότητά τους (π.χ φυσικό περιβάλλον, πολιτιστική κληρονομιά), δεν ταυτίζεται με επένδυση, που θα πρέπει να διατηρηθεί και να αξιοποιηθεί, αλλά με αδρανές δωρεάν υλικό. Κατά συνέπεια, η διατήρηση και προστασία τους εξαρτάται από το αν αποδίδεται προτεραιότητα στο συμφέρον της επιχείρησης ή στο συμφέρον του τουρίστα ή στο συμφέρον του ευαίσθητου στο περιβάλλον πολίτη. Προκειμένου να επιτευχθεί αειφόρος ανάπτυξη θα πρέπει να συγκλίνουν τα συμφέροντα όλων των ενδιαφερομένων.

Η επιτυχής αξιοποίηση του τουρισμού, κυρίως από πλευράς τοπικής ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων απασχόλησης, εξαρτάται από την ικανότητα των υπευθύνων να διαχειριστούν ορθολογικά την ανάπτυξή του, συνδυάζοντας την τουριστική ανάπτυξη με την προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, αντιμετωπίζοντας παράλληλα το πρόβλημα της χωροταξικής και χρονικής συγκέντρωσης του τουρισμού. Πράγματι, απαιτείται μια προσεκτική ισορροπία μεταξύ του όγκου των τουριστών και της χωρητικότητας κάθε αξιοθέατου (τοπίου ή μνημείου), η οποία επιτυγχάνεται, όπου είναι δυνατό, με την σχετική ισοκατανομή στον χρόνο και στο χώρο.

²⁹ Εκφράζονται φόβοι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ότι σε αρκετές περιπτώσεις η τουριστική ανάπτυξη επιτεύχθηκε σε βάρος του περιβάλλοντος, χωρίς κανένα σχεδιασμό ως να επρόκειτο για ανανεώσιμο αγαθό. (Ε.Ε 231/13-7-1990)

Σε πολλές αγροτικές περιοχές ιδιαίτερα απομακρυσμένες περιφέρειες και ορεινές (π.χ Περιφέρεια Ηπείρου, Alto Adige, Trento, Val d' Aosta κ.λ.π) η γεωργία δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπίσει τον διεθνή ανταγωνισμό. Παρακμάζει ταχύτατα ή ακόμα εξαφανίζεται, εγκαταλείποντας τη γη, ενώ ο πληθυσμός μειώνεται και γηράσκει. Η οικονομική αναζωογόνηση των περιοχών αυτών θέτει ιδιαίτερο πρόβλημα δεδομένου ότι μειώνονται επίσης η διαθεσιμότητα εργατικού δυναμικού και η ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες. Δεν είναι δυνατόν να αναμένεται αναζωογόνηση της οικονομίας των περιοχών αυτών με βάση τους δικούς τους πόρους (τουλάχιστον σε μια μεταβατική περίοδο). Για τον λόγο αυτό πρέπει να διατηρηθεί ένα επαρκές επίπεδο βασικών υπηρεσιών (εκπαίδευση, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη κ.λ.π) στις πόλεις και τα χωριά των περιοχών αυτών. Εάν εξαφανιστούν οι βασικές υπηρεσίες λόγω έλλειψης ζήτησης, η παρακμή θα επιταχυνθεί.³⁰ Πολλά χωριά του Ν. Ιωαννίνων βρίσκονται ήδη σ' αυτό το στάδιο παρακμής.

Για το λόγο αυτό και προκειμένου να διασφαλισθεί ο αγροτικός χαρακτήρας των εν λόγω περιοχών θεωρήθηκε σκόπιμη η εφαρμογή μοντέλων ολοκληρωμένης ανάπτυξης όπου οι παρεμβάσεις στην γεωργία πρέπει να συνοδεύονται από παρεμβάσεις στον τομέα των υποδομών στον τουρισμό, στις υπηρεσίες, στην κατάρτιση κ.λ.π.

Παρ' όλα αυτά, ο ηγετικός ρόλος της γεωργίας, ως κινητήριας δύναμης για την περιφερειακή ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών, θα συνεχιστεί σε πολλές περιοχές της Ευρώπης, αλλά όχι σε όλες. Για παράδειγμα, σε ορισμένες περιοχές του Μέλανα Δρυμού ή των Πυρηναίων, η φυσιολατρεία και ο τουρισμός έχουν καταστεί δεσπόζουσες δραστηριότητες. Σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις μεταξύ 30% και 80% των γεωργικών εκτάσεων θα παύσει να χρησιμοποιείται στην Ε.Ε για γεωργική παραγωγή. Η σημαντική αυτή μετατόπιση της οικονομικής βάσης των αγροτικών περιοχών, παρουσιάζει πολλές πτυχές.

Ορισμένες περιοχές, κυρίως ορεινές (π.χ Ν. Ιωαννίνων, Alto Adige, Trento, Val d' Aosta κ.λ.π) δυσκολεύονται να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό και επιδιώκουν ή πρέπει να επιδεικνύουν την διαφοροποίηση της οικονομικής τους βάσης με την ανάπτυξη πολλαπλών δραστηριοτήτων, όπως εναλλακτικούς τύπους δασοκομίας, παραγωγή οικολογικών προϊόντων και αγροτικού τουρισμού. Η γεωργία, τα τοπία, το φυσικό περιβάλλον και ο τουρισμός συνδέονται στενά μεταξύ τους και αλληλεξαρτώνται. Έτσι, η διαφοροποίηση αυτή τείνει να εμφανίζεται σε αγροτικές περιοχές που είναι προικισμένες με τις κατάλληλες περιβαλλοντολογικές συνθήκες και ελκυστικά τοπία και οι οποίες δεν απέχουν πολύ από τις πληθυσμιακές συγκεντρώσεις.

Υπογραμμίζεται ακόμα ότι, η ποικιλομορφία των πολιτιστικών τοπίων της Ευρώπης αποτελεί πολύτιμη κληρονομιά. Τα πολιτιστικά τοπία αποτελούν μια ορατή περιφερειακή ταυτότητα και αποτελούν τεκμήρια της Ιστορίας και έκφραση της αλληλεπίδρασης του ανθρώπου με την φύση. Οι προσπάθειες που καταβάλλονται για τη διατήρηση των περιφερειακών τοπίων και τις ομορφιές τους δεν αποτρέπουν ή παρεμποδίζουν την οικονομική ανάπτυξη. Αντίθετα, τα τοπία αυτά μπορούν να λειτουργήσουν ως οικονομικό έναυσμα: Τα όμορφα τοπία αποτελούν αξιόλογα τουριστικά αξιοθέατα και συχνά προσελκύουν επενδύσεις.

Οι εκτεταμένες και λιγότερο πυκνοκατοικημένες περιοχές, μπορούν ευκολότερα να διατηρήσουν τον αγροτικό τους χαρακτήρα. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η πολιτιστική και φυσική κληρονομιά μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για την τουριστική ανάπτυξη, η οποία θα πρέπει να

³⁰ Μετά το 1988 η Ε.Ε, με τον Καν.2052 τροποποίησε ριζικά την μορφή των παρεμβάσεων της υπέρ των μειονεκτικών περιοχών της Ευρώπης στις οποίες συχνά κυρίαρχη θέση κατέχει η γεωργία, η οποία όμως από μόνη της δεν μπορεί να διασφαλίσει κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη σε βαθμό που να επιτρέπει ικανοποιητικά και σταθερά επίπεδα απασχόλησης και εισοδήματος και γενικότερα να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των τοπικών πληθυσμών.

σεβαστεί αυτήν την κληρονομιά. Ο αγροτικός τουρισμός που αντιπροσώπευε το 19% της Ευρωπαϊκής αγοράς, αναμένεται ότι θα αυξηθεί.

Η εποχή της έντονα μονοτομεακής προσέγγισης φθάνει αναπόφευκτα στο τέλος της όσο χρόνο και αν απαιτήσει αυτή η διαδικασία. Εκεί στοχεύει η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ). Τα προβλήματα και οι ευκαιρίες στις αγροτικές περιοχές (περίπου το 80% του εδάφους της Ε.Ε), είναι δυνατό να αντιμετωπιστούν και να αξιοποιηθούν αποτελεσματικά, μόνο με πολυτομεακές και ολοκληρωμένες μεθόδους.

Αντιπαραθέτοντας συνοπτικά τα κυριότερα πλεονεκτήματα και αδυναμίες, καθώς και τις σημαντικότερες ευκαιρίες και απειλές (ανάλυση ΠΑΕΑ / SWOT), που εκτιμάται ότι θα προκύψουν από την αλλαγή του ρόλου και της λειτουργίας των αγροτικών περιοχών στην Ε.Ε, έχουμε τον ακόλουθο πίνακα:

ι) ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT (ΠΑΕΑ) : ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ/ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ/ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none">• Αυξημένη ζήτηση για αγροτικά προϊόντα ποιότητας και οικολογικό τουρισμό, η οποία επιτρέπει τον αναπροσανατολισμό³¹ και τη θετική διαφοροποίηση αυτών των τομέων.• Οι περιθωριοποιημένες περιοχές μπορούν να ωφεληθούν από την "κοινωνία των πληροφοριών", από την σημαντική και συχνά καλά διατηρημένα πολιτιστική και φυσική κληρονομιά, τα τοπικά παραδοσιακά προϊόντα τους, το τουριστικό δυναμικό τους, (βλ.υποσημ.31) το χαμηλότερο κόστος ορισμένων συντελεστών παραγωγής (γη, εργατικό δυναμικό).	<ul style="list-style-type: none">• Ισχυρές πιέσεις όσον αφορά την γη και το περιβάλλον σε ορισμένες αγροτικές περιοχές : εντατική κτηνοτροφία, προαστικοποίηση, δεύτερη κατοικία, μαζικός τουρισμός, δραστηριότητες αναψυχής.• Μείωση του πληθυσμού και εγκατάλειψη της γης σε ορισμένες ιδιαίτερα περιθωριοποιημένες και συχνά δυσπρόσιτες περιοχές και κίνδυνος επιδείνωσης της διαδικασίας λόγω της έλλειψης βασικών υπηρεσιών.

Το Μέτσοβο και γενικότερα η Ήπειρος αποτελεί κλασσική περίπτωση ορεινής απομακρυσμένης περιοχής όπου η περιορισμένη σε έκταση και κατατμημένη σε μικρά μερίδια γη, επιβάλλει την καλλιέργεια οικολογικών αγροτικών προϊόντων και την ανάπτυξη του αγροτικού και οικολογικού τουρισμού.

³¹ Οι εν λόγω περιπτώσεις συναντώνται στο Μέτσοβο

Πέραν των όσων προαναφέρθηκαν σχετικά με τις αγροτικές περιοχές και την γεωργία, η Ευρώπη χαρακτηρίζεται από μεγάλη ποικιλία ομορφιάς της φύσης, η οποία μαζί με την πολιτιστική κληρονομιά, αποτελούν τους κύριους παράγοντες προσέλευσης του διεθνούς τουριστικού ρεύματος.

Στη συνέχεια παραθέτουμε δύο πίνακες ανάλυσης SWOT (ΠΑΕΑ) αναφορικά με την φυσική και πολιτισμική κληρονομιά, αντίστοιχα, όπως παρουσιάζονται στο Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου (ΣΑΚΧ).

ii) ΑΝΑΛΥΣΗ S.W.O.T (ΠΑΕΑ) : ΦΥΣΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ/ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ/ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none">• Πυκνό και συνεκτικό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών³².• Υπαρξη μεγάλων εκτάσεων με έντονη βιοποικιλότητα, η διατήρηση των οποίων εξαρτάται από τη διατήρηση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων. (βλ.υποσημ.32)• Περιοχές με έντονη συλλογική συνείδηση της ανάγκης για συνετή και ενεργό διαχείριση της φυσικής κληρονομιάς.• Περιοχές που χαρακτηρίζονται από μεγάλα αποθέματα νερού ποιότητας. (βλ.υποσημ.32)• Περιφέρειες με αποτελεσματική διαχείριση των υδάτινων πόρων και έντονη παρουσία βιομηχανιών που χρησιμοποιούν καθαρές τεχνολογίες.• Μεγάλη πρόοδος σημειώθηκε όσον αφορά τη βελτίωση της ποιότητας των υδάτων ορισμένων ποταμών.• Στις περιφέρειες με ισχυρή χωρική συνεχή, εμφάνιση είτε μιας συντονισμένης διαχείρισης των διακρατικών ή διασυνοριακών λεκανών απορροής είτε των υδροφόρων οριζόντων.• Περιοχές που διαθέτουν υγροβιότοπους υψηλής ποιότητας ή βρίσκονται στο στάδιο της αποκατάστασης.	<ul style="list-style-type: none">• Ελλειψη γεωγραφικών διασυνδέσεων μεταξύ των προστατευόμενων περιοχών(βλ.υποσημ.32).• Κίνδυνος υποβάθμισης περιοχών με μεγάλη οικολογική αξία λόγω της έλλειψης ταχέων και αποτελεσματικών μέτρων προστασίας.(βλ.υποσημ.32)• Περιοχές με υψηλό κίνδυνο σεισμού, (βλ.υποσημ.32) διάβρωσης και απερίθωσης, όπου τα κατάλληλα μέτρα προστασίας και διαχείρισης είναι ανεπαρκή.• Περιφέρειες που απειλούνται ή πλήττονται από μολυσμένα υπόγεια ύδατα.• Υπερεθνικές ή διασυνοριακές περιοχές που μοιράζονται τους ίδιους υδάτινους πόρους, αλλά θέτουν διαφορετικές προτεραιότητες όσον αφορά τη χρήση των υδάτων με κίνδυνο την μείωση ή την εκτροπή της ροής.• Παραθαλάσσιες περιοχές που απειλούνται με υφαλμύρωση.• Περιφέρειες των οποίων οι υγροβιότοποι είναι σοβαρά υποβαθμισμένοι.• Περιοχές που αντιμετωπίζουν πλημμύρες ή ξηρασία.

iii) ΑΝΑΛΥΣΗ S.W.O.T (ΠΑΕΑ) : ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

³² Οι εν λόγω περιπτώσεις συναντώνται στο Μέτσοβο.

- Περιοχές που έχουν διατηρήσει μεγάλη ποικιλία τοπίων, τα οποία αντικατοπτρίζουν την πολιτιστική ταυτότητα των περιοχών.³³
- Ύπαρξη τοπίων μεγάλης αισθητικής ποιότητας.(βλ.υποσημ.33)
- Ορισμένα τοπία που έχουν δημιουργηθεί από παραδοσιακές αγροτικές πρακτικές³⁴ και τα οποία παρουσιάζουν μεγάλο ιστορικό ενδιαφέρον, έχουν διατηρηθεί μέχρι σήμερα.
- Περιφέρειες στις οποίες έχουν διαμορφωθεί τοπία που συνδέονται με νέες δραστηριότητες (π.χ παραγωγή ενέργειας³⁵, γεωργικά προϊόντα που δεν προορίζονται για τη διατροφή).
- Αυξανόμενη βούληση για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.³⁶
- Ορισμένες περιοχές κατάφεραν να διατηρήσουν και να αξιοποιήσουν μια πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, ιδίως όταν αντιπροσωπεύει ζωτικής σημασίας πόρους για την τουριστική βιομηχανία. (βλ.υποσημ.36)
- Περιφέρειες όπου καταβάλλονται σημαντικές προσπάθειες για την ανασυγκρότηση είτε αστικών περιοχών είτε βιομηχανικών ζωνών.
- Περιοχές που επιδεικνύουν δημιουργικό και καινοτόμο σχεδιασμό.
- Κατεστραμμένα τοπία λόγω ακατάλληλης ανάπτυξης και εγκαταστάσεων³⁷.
- Υποβαθμισμένα τοπία σε οικονομικά αδύνατες ή ευαίσθητες περιοχές.
- Περιοχές που απειλούνται από την κοινοτοπία και την ομοιομορφία των τοπίων.
- Δυσκολία χάραξης ορθών στρατηγικών για τα τοπία στις αγροτικές περιοχές: συχνά, το τοπίο διαμορφώνεται απρογραμματίστα από μια σειρά μη συντονισμένων δράσεων(βλ.υποσημ.33).
- Τάση υιοθέτησης μιας εξαιρετικά συντηρητικής συμπεριφοράς έναντι της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Περιφέρειες με εξαιρετικά πλούσια πολιτιστική κληρονομιά που απειλούνται ή έχουν πληγεί από την υποβάθμιση του περιβάλλοντος.
- Οικονομικά μειονεκτικές περιοχές όπου το αστικό τοπίο έχει υποβαθμιστεί.
- Περιφέρειες που αντιμετωπίζουν την προτυποποίηση των τοπίων τους.
- Δυσκολία χάραξης ορθών στρατηγικών για τα τοπία: νέα απομονωμένα συχνά κτίρια, αυτοτελείς δημιουργίες στο πλαίσιο του αστικού ιστού.

4. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Στις παραγράφους που ακολουθούν ανά θέμα παρουσιάζονται διάφοροι τρόποι ώστε ν' αναδειχθεί ο τρόπος τουριστικής αξιοποίησης, χωρίς να ζημιώνεται το φυσικό περιβάλλον. Πρέπει να σημειωθεί ότι πολλές από τις ακόλουθες παρεμβάσεις, που μπορούν να αποτελέσουν παράδειγμα προς μίμηση από τους ελληνικούς ΟΤΑ, είναι σχετικά ανέξοδες.

³³ Οι εν λόγω περιπτώσεις συναντώνται στο Μέτσοβο

³⁴ Αμπελουργία στις περιοχές Ζίτσας και Μετσόβου

³⁵ Η εκμετάλλευση των πηγών του ποταμού Αώου από το Υδροηλεκτρικό εργοστάσιο της ΔΕΗ.

³⁷ Τα τελευταία χρόνια στην περιοχή καταβάλλεται ιδιαίτερη προσπάθεια προστασίας και διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, με συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία ξεκίνησε από τον Δήμο Μετσόβου πριν ακόμα την ένταξη της Ελλάδος στην Ε.Ε.

ΛΙΜΝΕΣ /ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Η αναγκαιότητα αυτού του τύπου των έργων, οφείλεται στο μεγάλο περιβαλλοντολογικό και τουριστικό ενδιαφέρον των λιμνών, που ακριβώς γι' αυτό υφίστανται πιέσεις.

Οι τυπολογίες των παρεμβάσεων αφορούν από την μια την αναβάθμιση και ανάπτυξη όσων υποδομών χρησιμοποιούνται περισσότερο από το κοινό όπως: μονοπάτια πρόσβασης, χώροι στάθμευσης, σηματοδότηση και δομές διαμόρφωσης χώρων και από την άλλη ανάκτηση των υποβαθμισμένων από την ανθρώπινη παρέμβαση φυσικών ζωνών.

Οι ανωτέρω παρεμβάσεις περιλαμβάνουν: ανάκτηση περιοχών αποβλήτων, αναδάσωση, προστασία υδροβιοτόπων ως και πινακων με πληροφορίες για τους φυσιολάτρες επισκέπτες.

ΠΑΡΚΑ ΚΟΝΤΑ ΣΕ ΚΩΜΟΠΟΛΕΙΣ ΟΡΕΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Κύριος στόχος είναι η αναβάθμιση χαρακτηριστικών ζωνών, που παρουσιάζουν περιβαλλοντολογικό ενδιαφέρον, ενώ ταυτόχρονα προσελκύουν ευρείες μάζες κοινού.

Σ' αυτήν την κατηγορία περιλαμβάνονται ζώνες που είχαν μεταβληθεί σε "σκοουπιδότοπους" ή περιθωριακές λόγω αδιαφορίας του ανθρώπου παρουσίαζαν δυνατότητες αναβάθμισης μέσα από εντελώς νέες λειτουργικότητες σε σχέση με την ιστορία της ευρύτερης περιοχής που ανήκαν.

ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ

Η ανάκτηση των μονοπατιών δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά εξυπηρετεί την αναβίωση της ιστορικοπολιτιστικής και περιβαλλοντολογικής σημασίας που κάποτε αυτά είχαν, αλλά και μπορούν σήμερα να επαναποκτήσουν με τις κατάλληλες παρεμβάσεις.

Η παρέμβαση υλοποιείται σε δύο φάσεις. Η πρώτη περιλαμβάνει την σχολαστική χαρτογραφική έρευνα και την ιστορική τεκμηρίωση των μονοπατιών, που επαληθεύεται από επιτόπια έρευνα κατά την οποία καταγράφονται συγχρόνως οι σημερινές συνθήκες, το σημείο εκκίνησης, άφιξης, η χιλιομετρική απόσταση, οι υψομετρικές διαφορές, οι δυσκολίες κ.λ.π. Ακολουθεί μια λεπτομερής περιγραφή των χαρακτηριστικών του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος, των δυσκολιών προσπέλασης, ως και των αναγκαίων για την ανάκτηση του μονοπατιού παρεμβάσεων.

ΧΩΡΟΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ

Η αυξανόμενη τουριστική κίνηση δημιουργεί την ανάγκη κατάλληλα διαμορφωμένων χώρων στάθμευσης κοντά στους αυτοκινητόδρομους, ώστε αφ' ενός ν' αξιοποιούνται υποβαθμισμένες ζώνες και αφ' ετέρου να παρουσιάζεται μια καλύτερη τουριστική οικολογική περιβαλλοντολογική εικόνα της περιοχής.

Στις εν λόγω ζώνες πέρα από τη διαμόρφωση του τοπίου λαμβάνεται συχνά πρόνοια ώστε να προσφέρονται υπηρεσίες υγιεινής και πηγή πόσιμου νερού.

ΟΔΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Η άναρχη οδική σηματοδότηση συχνά δυσκολεύει, αντί να διευκολύνει τον τουρίστα.

Για τον λόγο αυτό απαιτείται μια ενιαίου τύπου σηματοδότηση, που ν' ανταποκρίνεται στις ανάγκες των τουριστών, χωρίς να προσβάλλει την αισθητική του περιβάλλοντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΤΣΟΒΟΥ

1. ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Η περίοδος που διανύουμε, χαρακτηρίζεται από διεθνείς ανακατατάξεις και μεταβολές που διαχέονται σε όλο το φάσμα των ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Έτσι επέρχονται αλλαγές στις δομές, τα στερεότυπα, την συγκρότηση και τους ρυθμούς ανάπτυξης όλων των κοινωνιών, τόσο σε τοπικό, όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Την πραγματικότητα αυτή επιβάλλει κυρίως η ενοποίηση των οικονομικών και πολιτικών συστημάτων μέσα από τους μηχανισμούς της αγοράς, καθώς και οι ταχύτερες τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα της πληροφορικής και των επικοινωνιών.

Στον αντίποδα αυτής της διαδικασίας αναπτύσσονται αντίρροπες δυνάμεις που επιδιώκουν να συμβάλλουν σε οικονομικό, τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, στην διαμόρφωση μιας παγκόσμιας κοινωνίας που θα σέβεται και θα αξιοποιεί την διαφορετικότητα και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε περιοχής του πλανήτη μας. Έτσι, τόσο στην οικονομία, όσο και στον κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα αναπτύσσονται και οι αντίστοιχες στρατηγικές περιφερειακής και τοπικής ανάπτυξης.

Οι σχεδιασμοί αυτοί εκφράζονται είτε με Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα, είτε με Τοπικά Επιχειρησιακά Σχέδια. Τα πλεονεκτήματα αυτών των σχεδίων βρίσκονται κυρίως στην ευελιξία και την προσαρμοστικότητα που διαθέτουν, την ευαισθησία σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον και τον ανθρωποκεντρικό τους χαρακτήρα, αφού απευθύνονται και καθορίζονται από μικρά πληθυσμιακά-κοινωνικά μεγέθη.

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα οι σύγχρονοι σχεδιασμοί ανάπτυξης προσπαθούν να συνδυάσουν τις τάσεις για παγκοσμιοποίηση των πληροφοριών, της αγοράς και των ευκαιριών, με την ανάγκη διατήρησης των τοπικών χαρακτηριστικών και ιδιαιτεροτήτων, σε ένα κοινό μοντέλο ανάπτυξης που θα αξιοποιεί και τις δύο δυναμικές.

Στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η παραπάνω πραγματικότητα εκφράζεται με επαναπροσδιορισμό της περιφερειακής και διαρθρωτικής πολιτικής, με μέτρα και πολιτικές που ενισχύουν και προωθούν την τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη.

Στην βάση αυτή παρατηρείται, και στο Ελληνικό επίπεδο, μια προσπάθεια ανάπτυξης του θεσμού της περιφερειακής και τοπικής διοίκησης /αυτοδιοίκησης με την νομοθεσία για την περιφερειακή συγκρότηση της χώρας και την αναδιοργάνωση της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Βέβαια, αυτή η διαδικασία δημιουργίας νέων δομών και ανακατανομής των ρόλων, δεν είναι πάντα κοινά αποδεκτή από όλους. Χαρακτηρίζεται από έντονα συγκρουσιακά στοιχεία και απαιτεί προετοιμασία και προσπάθεια από τις τοπικές κοινωνίες.

Τις παραπάνω αναγκαιότητες έρχεται να καλύψει ο Τοπικός Αναπτυξιακός Σχεδιασμός που αποτελεί ταυτόχρονα ένα πλαίσιο διεκδικήσεων από τους εθνικούς-περιφερειακούς και κοινοτικούς φορείς, αλλά και ένα τοπικό σχέδιο για την διαχείριση και αξιοποίηση των ικανοτήτων, των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και των πόρων που διαθέτει η τοπική κοινωνία

Το σημαντικότερο ίσως στοιχείο για την επιτυχία των πολιτικών τοπικής ανάπτυξης είναι η συμφωνία των άμεσα ενδιαφερομένων για το αύριο της κοινότητας τους.

Μέσα στο πλαίσιο αυτό γίνεται εμφανής η αναγκαιότητα και η σημασία ανάπτυξης ενός κοινωνικού διαλόγου έτσι ώστε οι λύσεις που θα επιλεγούν να είναι αποτέλεσμα κοινωνιών συγκλίσεων και συμφωνιών.

2. ΤΟΠΙΚΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ-ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Θα πρέπει να αντιληφθούμε το Μέτσοβο ως ενιαίο ανθρωπογεωγραφικό χώρο, τμήμα της Ηπείρου, όπου γίνεται προσπάθεια η ανάλυση των προβλημάτων και η χάραξη των κατευθύνσεων να λαμβάνει υπ' όψιν της τις δυνατότητες και τις προοπτικές ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής.

Με αυτό τον τρόπο δίνεται μεγάλη βαρύτητα στον σεβασμό των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και με τρόπο που ώστε η κάθε ενέργεια να λειτουργεί συμπληρωματικά προς τις υπόλοιπες.

Εφόσον προωθούνται διαφορετικές και εναλλασσόμενες μεταξύ τους παραγωγικές δομές, θα οδηγούν σε μεγάλο βαθμό αυτόρκειας και κάλυψης των αναγκών, προσφέροντας την δυνατότητα της συμμετοχής σε μια βιώσιμη ανάπτυξη στο σύνολο των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής του Μετσόβου.

Ταυτόχρονα θα πρέπει το μοντέλο ανάπτυξης που προωθείται για το Μέτσοβο, να συνδέεται με τα αντίστοιχα μοντέλα των υπόλοιπων περιοχών και τον αναπτυξιακό σχεδιασμό σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Θα πρέπει να λάβει υπόψη τον κοινωνικό και γεωγραφικό χώρο της επαρχίας Μετσόβου όχι ως μίας κλειστής και περιχαρακωμένης έννοιας, αλλά ως μίας κοινότητας με ανοικτούς και πολλαπλούς διαύλους επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης. Γι' αυτό μεγάλη σημασία έχουν τα μέσα επικοινωνίας, μεταφοράς και οι δυνατότητες διαπολιτισμικών ανταλλαγών. Σημαντικό εργαλείο γι' αυτό αποτελούν οι νέες τεχνολογικές εξελίξεις.

Τέλος, βασικό στοιχείο στην λογική της ανάπτυξης θα πρέπει να αποτελούν οι μακροχρόνιες ανάγκες της περιοχής, ώστε να συμβάλουν σε μια μορφή ανάπτυξης με μέλλον, βιώσιμης και φιλικής προς το περιβάλλον.

Ι. ΚΥΡΙΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΤΣΟΒΟΥ

Οι άξονες της αναπτυξιακής πολιτικής που τίθενται στα πλαίσια της μελέτης είναι:

- Η δημιουργία των οικονομικών προϋποθέσεων για την ισόρροπη ανάπτυξη της επαρχίας και η συγκράτηση του πληθυσμού με την δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης στον τομέα των νέων μορφών τουρισμού και των ειδικών (εναλλακτικών) αγροτικών δραστηριοτήτων.

- Η βελτίωση της τεχνικής και κοινωνικής υποδομής καθώς και η ανάπτυξη των απαραίτητων δραστηριοτήτων που θα συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των μόνιμων κατοίκων και των επισκεπτών.
- Η προστασία και η ανάδειξη του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος έτσι ώστε να αποτελεί στοιχείο βιώσιμης ανάπτυξης.
- Η ανάπτυξη πολιτισμικών και γενικότερα κοινωνικών δραστηριοτήτων που θα συγκροτούν τον κοινωνικό ιστό και θα εμπλουτίζουν την παράδοση με νέα και σύγχρονα χαρακτηριστικά.

ii ΘΕΣΜΟΙ – ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Οι οποιοδήποτε σχεδιασμοί δεν μπορούν ασφαλώς να υλοποιηθούν αν δεν συνοδεύονται με τα ανάλογα θεσμικά μέτρα που διευκολύνουν την υλοποίηση, την παρακολούθηση αλλά και την τροποποίηση των προγραμμάτων.

Στην βάση αυτή πρέπει να αξιοποιηθούν ή να αναλάβουν σοβαρή αναπτυξιακή δράση οι υπάρχοντες οργανωμένοι θεσμοί :

- Ο Δήμος Μετσόβου, Καποδιστριακός από το έτος 1999. Αποτελούμενος από τέσσερα τοπικά διαμερίσματα, το Δ.Δ. Μετσόβου, που είναι και η έδρα του Δήμου και τα Τ.Δ. Ανηλίου, Ανθοχωρίου και Βοτονοσίου. Με συνολικό πληθυσμό 4.417, σύμφωνα με την απογραφή του 2001 είναι ένα πρότυπο ημιαστικό κέντρο με υψηλό βιωτικό επίπεδο, εντυπωσιακή τουριστική κίνηση και ικανοποιητική ποιότητα ζωής.
- Η Αναπτυξιακής Επιχείρηση του Δήμου Μετσόβου, νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με μέτοχο αποκλειστικό τον Δήμο Μετσόβου, συστάθηκε το έτος 1993 (ΦΕΚ 471, τευχ.Β', 1993) με στόχο την κοινωνική, τουριστική και οικονομική ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής του Δήμου Μετσόβου. Σημειώνουμε ενδεικτικά από τους σκοπούς του καταστατικού της την συμβολή στον σχεδιασμό και προγραμματισμό της αναπτυξιακής περιοχής, την ενίσχυση αναπτυξιακών πρωτοβουλιών των κατοίκων της περιοχής, την αύξηση της προσέλευσης τουριστών και επισκεπτών.
- ο Σύλλογος Ξενοδόχων, συστάθηκε το έτος 1998 με είκοσι μέλη – ιδιοκτήτες ξενοδοχείων στο Μέτσοβο.
- ο Εμπορικός Σύλλογος, συστάθηκε το έτος 1973, Τα μέλη του Εμπορικού Συλλόγου θα πρέπει να ασκούν το επάγγελμα του εμπόρου και για να θέσουν υποψηφιότητα θα πρέπει να έχουν συμπληρώσει το 21^ο έτος της ηλικίας του ανεξαρτήτου φύλλου. Ο σκοπός του σωματίου είναι η υπό τους θεσμούς της αλληλεγγύης και συναδελφικότητας, προστασία και προαγωγή των οικονομικών και επαγγελματικών συμφερόντων των μελών.
- Αθλητικός- Ορειβατικός Σύλλογος ιδρύθηκε το 1970 από 15 μέλη. Πραγματοποιεί εκδρομές και εξορμήσεις στους πανέμορφους ορεινούς όγκους της περιοχής ως σήμερα.
- Αγροτικοί – Δασικοί Συνεταιρισμοί Μετσόβου (3), με μέλη τους επαγγελματίες μεταποίησης ξυλείας, που αποτελεί το σημαντικότερο πλουτοπαραγωγικό πόρο και ίσως την κυριότερη πηγή εισοδήματος μετά τον τουρισμό, καθώς μεγάλο μέρος του πληθυσμού ασχολείται στον τομέα της υλοτομίας και της επεξεργασίας του ξύλου από τις παλιότερες μέρες ως σήμερα.
- Συνεταιρισμός Γυναικών Μετσόβου, που συστάθηκε το έτος 1985, με στόχο την προώθηση και διατήρηση της τοπικής υφαντικής τέχνης που δημιούργησε περίτεχνα

χαλιά, στρωσίδια, φλοκάτες κ.α. και των τοπικών γλυκών και φαγητών. Δυστυχώς, σήμερα, λόγω έλλειψης στήριξης, προβολής και προώθησης των δραστηριοτήτων του, ο Συνεταιρισμός εκπροσωπείται περιστασιακά από τα ελάχιστα εναπομείναντα μέλη του.

Σε επίπεδο δραστηριοτήτων προτείνονται φεστιβάλ, εκθέσεις, πανεπαρχιακές συναντήσεις, αγώνες και εκδηλώσεις που θα αναδεικνύουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του πληθυσμού της περιοχής όπως το αντάμωμα των βλάχων.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΜΕΤΣΟΒΟΥ

Η δημιουργία της αναπτυξιακής εταιρείας του Δήμου Μετσόβου με πρωτοβουλία του ίδιου του Δήμου, αποτέλεσε την βάση ανάληψης των πρώτων συγκροτημένων αναπτυξιακών ενεργειών σε επίπεδο επαρχίας.

Με τα νέα δεδομένα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση οι υποχρεώσεις της και οι ευθύνες της γίνονται ακόμα σημαντικότερες. Σημαντικό έργο που αφορά τον επιστημονικό σχεδιασμό των αναπτυξιακών ενεργειών καθώς και την οργάνωση του νέου δήμου και της κοινότητας, θα πρέπει πλέον να αναληφθεί από την εταιρεία.

Βασικός στόχος για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που εντοπίστηκαν στις προηγούμενες ενότητες αλλά και για την υλοποίηση των σχεδιασμών που αφορούν τον τουρισμό είναι η δημιουργία διαδημοτικής υπηρεσίας τουρισμού. Έργο της υπηρεσίας θα είναι η προώθηση του τουρισμού με προτεραιότητα την ορθολογική διαχείριση του και κατανομή του στον χώρο καθώς και η στήριξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Η Υπηρεσία Τουρισμού θα στηρίζει τον Δήμο και την Κοινότητα στην χάραξη πολιτικής στον τομέα του τουρισμού σύμφωνα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τις ανάγκες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Παράλληλα ο φορέας αυτός θα αναλάβει το εμπορικό μέρος της τουριστικής ανάπτυξης δηλαδή το marketing του τουρισμού.

Η βασική όμως συμβολή της υπηρεσίας θα είναι η εκπαίδευση, η ενημέρωση, η ευαισθητοποίηση και η ενεργοποίηση των κατοίκων έτσι ώστε ο τουρισμός να συμβάλλει θετικά στην ανάπτυξη της περιοχής και να μην μετατραπεί σε στοιχείο αποσύνθεσης της τοπικής κοινωνίας.

Αναφέρουμε τα μεγαλύτερα έργα που μέσω αναπτυξιακών προγραμμάτων υλοποιήθηκαν από την επιχείρηση : δύο χιονοδρομικά κέντρα και ένας τετραόροφος υπόγειος σταθμός αυτοκινήτων στο κέντρο του Μετσόβου, με ιδιαίτερη συμβολή στην ανάπτυξη της περιοχής.

ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΜΕΤΣΟΒΟΥ

Το Κέντρο Πληροφόρησης, το οποίο βρίσκεται στην είσοδο του Μετσόβου, κατασκευάστηκε με χρηματοδότηση από το επιχειρησιακό πρόγραμμα (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλοντος)Β' Κ.Π.Σ και λειτουργεί από τον Απρίλιο του 2003 με στόχο την πληροφόρηση και την ευαισθητοποίηση του κοινού για την Προστατευόμενη περιοχή της βόρειας Πίνδου. Είναι πέτρινο διώροφο κτίριο σε παραδοσιακή αρχιτεκτονική εμβαδόν 360 τετραγωνικών μέτρων περίπου όπου στο ισόγειο λειτουργεί έκθεση ερμηνείας περιβάλλοντος και χώρος πώλησης προϊόντων και στον όροφο υπάρχουν αίθουσες προβολής καθώς και γραφεία προσωπικού.

Στο Κέντρο παρουσιάζονται εκθέματα για το φυσικό περιβάλλον της περιοχής του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου με ιδιαίτερη έμφαση στον Εθνικό Δρυμό Βάλια Κάλντα και την

προστασία του καθώς και στοιχεία για το ανθρωπογενές περιβάλλον. Επιχειρείται η σύνδεση του φυσικού περιβάλλοντος με κοινωνικές, οικονομικές και πολιτιστικές δραστηριότητες που συντελούνται παραδοσιακά στην περιοχή από τους κατοίκους. Παρουσιάζονται ακόμη η τοπική αρχιτεκτονική, οι παραδοσιακές τέχνες και άλλα ιστορικά και λαογραφικά στοιχεία.

Το Κέντρο απευθύνεται σε άτομα, με διαφορετικά επίπεδα γνώσεων στα θέματα που πραγματεύεται. Η χρήση νέων τεχνολογιών καθώς και η δημιουργία πρωτότυπων εκθεμάτων καθιστά το Κέντρο ένα από τα πλέον πρωτοποριακά κέντρα ενημέρωσης στη Χώρα μας.

Οι επιστημονικές πληροφορίες που παρουσιάζονται για την Προστατευόμενη περιοχή της βόρειας Πίνδου, προέκυψαν από την ειδική περιβαλλοντική μελέτη που διεξήχθη στο πλαίσιο του προγράμματος Ε.Π.ΠΕΡ. Τα εκθέματα σχεδιάστηκαν και παρουσιάζονται ώστε να προβάλλουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής.

Οι επισκέπτες του Κέντρου έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν τα θέματα στα οποία επιθυμούν να εμβαθύνουν και να αλληλεπιδράσουν με τις πληροφορίες που τους παρέχονται, αποκτώντας με αυτόν τον τρόπο ενεργό ρόλο στα δρώμενα. Οι επισκέπτες καλούνται να ανακαλύψουν τις πιο άγνωστες πτυχές της Προστατευόμενης περιοχής του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου

ΕΤΑΙΡΙΑ ΛΑΙΚΗΣ ΒΑΣΕΙΣ: ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΜΕΤΣΟΒΟΥ ΑΕ.

Η ιδέα για την δημιουργία της συγκεκριμένης εταιρείας υλοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2004. Επαγγελματίες της πόλης, αλλά και άτομα τα οποία δεν δραστηριοποιούνται σε επαγγέλματα συναφή με τον τουρισμό, στο άκουσμα και μόνο της ιδέας ενθουσιαστήκαν με αποτέλεσμα ο ενθουσιασμός αυτός των 140 μετόχων, μόνιμοι κάτοικοι Μετσόβου να συστήσουν μια Α.Ε. λαϊκής βάσης με κύριο στόχο την προώθηση του χειμερινού τουρισμού και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Ουσιαστικό ρόλο έπαιξε στη σύστασή της ο Δήμος Μετσόβου που εκλαμβάνοντας το μήνυμα των δημοτών συμμετέχει ενεργά σε αυτή την προσπάθεια κατέχοντας το 35 % των μετοχών ως υλικοτεχνικό – μηχανολογικό εξοπλισμό. Σκοπός όχι μόνο των μετόχων, αλλά και όλων των κατοίκων της πόλης είναι η εταιρεία αυτή να αποτελέσει αρωγό ανάπτυξης του χειμερινού και όχι μόνο τουρισμού της πόλης και να την καταστήσει ξεχωριστό προορισμό όχι μόνο του Ελλαδικού χώρου αλλά και των Βαλκανίων.

Κάθε χρόνο χιλιάδες επισκέπτες καταφτάνουν στο χιονοδρομικό κέντρο είτε για να επιδοθούν σε δραστηριότητες και παιχνίδια στο χιόνι (ski, snow board, ski board κ.α.) είτε, σε συνδυασμό με την επίσκεψή τους στο πανέμορφο Μέτσοβο, να απολαύσουν τον καφέ τους μέσα στο χιονισμένο τοπίο

Εκτός από τους ερασιτέχνες - επισκέπτες που θέλουν να δοκιμάσουν τις δεξιότητές τους στο σκι, διεξάγονται κάθε χρόνο πανελλήνιοι αγώνες και πρωταθλήματα σκι αντοχής.

Επίσης διοργανώνονται αγώνες χρονομέτρησης tubing³⁸ καθ' όλη την διάρκεια του έτους, τοπικοί αγώνες κατάβασης καθώς και πολλές άλλες δράσεις με ξεχωριστή αυτή του νυχτερινού σκι (όποτε οι συνθήκες το επιτρέπουν).

³⁸ α) Αγώνας για το πανελλήνιο πρωτάθλημα χιονοδρομίας (σκι αντοχής), β) 2-3 περιφερειακοί αγώνες και κύπελλα. (σκι αντοχής), γ) Αγώνες με ρόλλερ σκι.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω παρουσιάζεται στην περιοχή, έντονα η ανάγκη δημιουργίας των εξειδικευμένων επαγγελματικών φυσιογνωμιών παροχής τουριστικών υπηρεσιών απασχόλησης του ελεύθερου χρόνου των τουριστών στον πολιτιστικό, φυσιολατρικό και αθλητικό τομέα αντίστοιχα, οι οποίοι μόνοι τους ή και σε συνεργασία με τους υπάρχοντες συλλόγους ανά τομέα, θα επωμιστούν το έργο του σχεδιασμού, της διοργάνωσης της προβολής και της υλοποίησης περιηγητικών, εκδρομικών κ.λ.π τουριστικών προγραμμάτων.

Η άσκηση των εν λόγω επαγγελμάτων, θα έχει ως αποτέλεσμα αφ' ενός την προσέλκυση περισσότερων τουριστών και αφ' ετέρου την αύξηση του χρόνου παραμονής τους στην περιοχή, αλλά κυρίως τη διασπορά ή έστω την επικοινωνία των τουριστών με όλες τις περιοχές του Νομού. Πολλά απ' αυτά δίνουν την ευκαιρία στους τουρίστες να γνωρίσουν περιοχές, διάφορες από τον τόπο διανυκτέρευσης τους και αντίστροφα, οι περιοχές (χωριά) που αποτελούν σταθμούς αυτών των διαδρομών, έχοντας την ευκαιρία να επωφεληθούν από τον τουρισμό, ανάλογα με τις υποδομές που διαθέτουν.

3. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΓΝΑΤΙΑΣ ΟΔΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

Το Μέτσοβο στήριξε ιστορικά την οικονομική του ανάπτυξη κατά κύριο λόγο στην προνομιακή γεωγραφική του θέση και ειδικότερα στον έλεγχο που του επέτρεπε αυτή να ασκεί στις μετακινήσεις διέλευσης της οροσειράς της Πίνδου. Σήμερα, αποτελεί επίσης έναν ισχυρό τουριστικό πόλο. Με την κατασκευή της Εγνατίας, το φυσικό πέρασμα της Κατάρας θα αναλάβει ένα σημαντικά σπουδαιότερο ρόλο. Δε θα αντιστοιχεί πια στην απλή σύνδεση της ανατολικής με τη δυτική Ελλάδα, αλλά στη σύνδεση της Ευρώπης με τη Μέση Ανατολή.

Η Εγνατία διέρχεται Ηγουμενίτσα-Ιωάννινα-Μέτσοβο-Τρίκαλα(με την υπο κατασκευή Ε65) ή Κοζάνη. Η σύνδεση αυτή βρίσκεται πάνω στη νοητή ευθεία γραμμή που ενώνει το βορειότερο λιμένα της Δυτικής Ελλάδας, την Ηγουμενίτσα, με τους δύο άλλους πόλους που αντιστοιχούν στις κατευθύνσεις χερσαίας και θαλάσσιας επικοινωνίας της Ελλάδας με την Ανατολή, τη Θεσσαλονίκη και το Βόλο αντίστοιχα, τους οποίους σκοπεύει να αναδείξει η Εγνατία.

Η κατασκευή του νέου αυτοκινητόδρομου, της Εγνατίας, θα οξύνει δραματικά τις ήδη υφιστάμενες ανισορροπίες. Ο αυτοκινητόδρομος θα προσφέρει μια μεγάλη ευκαιρία, αλλά αντιπροσωπεύει παράλληλα και μια μεγάλη απειλή. Οι επιπτώσεις του θα είναι πολύ σοβαρές για την περιοχή εάν δεν παρθούν τα κατάλληλα μέτρα που θα επιστρατεύσουν το σύνολο του πλούσιου δυναμικού τους, που είναι ιδιαίτερα ελκυστικό για τον επισκέπτη. Η τύχη του Μετσόβου θα είναι λοιπόν κοινή με την τύχη της επαρχίας συνολικά. Το Μέτσοβο από μόνο του δε θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις της Εγνατίας.

Η σημασία της Εγνατίας, του αυτοκινητόδρομου που θα εκμεταλλευτεί το φυσικό πέρασμα του Μετσόβου είναι τεράστια. Οι σκοποί που επιδιώκεται να επιτευχθούν με την κατασκευή του ξεπερνούν την απλή συγκοινωνιακή εξυπηρέτηση και έχουν να κάνουν με τη γενικότερη πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε τομείς όπως η ολοκλήρωση του ευρωπαϊκού χώρου και η σύνδεσή του με τις εξωτερικές αγορές. Αυτός είναι και ο λόγος που η κατασκευή της Εγνατίας, που θα ανήκει στο διευρωπαϊκό οδικό δίκτυο, έχει υπαχθεί στο πρόγραμμα σύγκλισης των οικονομιών των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Μέτσοβο βρίσκεται, τελικά, πάνω στη μοναδική, σύνδεση της Δυτικής με την Ανατολική Ελλάδα, τη μοναδική σύνδεση της Ευρώπης με την Ανατολή που ακολουθεί τη Νότια Βαλκανική παρακάμπτοντας τις ταραγμένες περιοχές των Βαλκανίων.

Όμως αυτό δε σημαίνει ότι το Μέτσοβο θα εξακολουθεί να ελέγχει τις μεγάλες κυκλοφοριακές ροές που θα διέρχονται εφαιπόμενες από αυτό, σε χάραξη παράλληλη της υφιστάμενης Εθνικής Οδού, από την απέναντι πλευρά όμως του Μετσοβίτικου.

Ως «κλειστός» αυτοκινητόδρομος, η Εγνατία θα προσφέρει στους διερχόμενους τους δικούς της σταθμούς εξυπηρέτησης με πρατήρια καυσίμων, αναψυκτήρια κ.λ.π., κάτι σαν τα χάνια κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας.

Θα πρέπει το Μέτσοβο να γίνει τόσο ελκυστικό ώστε να μην απομακρύνει τον ταξιδιώτη από αυτό το κλειστό σύστημα, όταν αυτός ήδη θα έχει ενστερνιστεί μια λογική ταχύτητας του τοπίου, το οποίο ούτως ή άλλως, θα παρακάμπτει χωρίς να αντιλαμβάνεται τον πλούτο του. Θα καταφέρει να του κρατήσει όχι απλώς για μια σύντομη στάση αλλά και για διανυκτέρευση;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΜΕΤΣΟΒΟΥ

1. ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Σε ύψος 1.160 μέτρων και σε απόσταση 60 χλμ. βορειοανατολικά των Ιωαννίνων, εκεί όπου χωρίζεται η Βόρεια Πίνδος από τη Νότια, το Μέτσοβο συνδυάζει τέλεια το σύγχρονο με το παραδοσιακό, με την οικονομική του ανάπτυξη, η οποία βασίζεται κατ' εξοχήν στον τουρισμό, να βρίσκεται σε πλήρη αρμονία με την παράδοση και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Είναι η έδρα του ομώνυμου Δήμου στο Ν. Ιωαννίνων. Μετά την εφαρμογή του σχεδίου Καποδίστριας ο Δήμος Μετσόβου αποτελείται από το Μέτσοβο και τις πρώην κοινότητες Ανηλίου, Ανθοχωρίου και Βοτονοσίου ως τοπικά του Διαμερίσματα με συνολικό πληθυσμό, σύμφωνα με την απογραφή του 2001, 4079 κατοίκους και έκταση 177.676 στρέμματα.

Από τους υπόλοιπους οικισμούς της επαρχίας Μετσόβου, η μεν Μηλιά παρέμεινε έδρα κοινότητας, τα δε Αμπέλια, Ανάληψη, Μύλοι, Ξηρικό, Σιωλάδες και Χρυσοβίτσα υπήχθησαν στον Δήμο Εγνατίας.

Ο Δήμος Μετσόβου συνορεύει προς Βόρεια με την κοινότητα Περιβολίου και το Δήμο Γόργιανης της επαρχίας Γρεβενών του ομώνυμου νομού, Βορειοανατολικά με την προαναφερθείσα κοινότητα Μηλιάς, Ανατολικά με το Δήμο Μαλακασίου της επαρχίας Καλαμπάκας του νομού Τρικάλων, Νότια με την κοινότητα Ασπροποτάμου της επαρχίας Καλαμπάκας και Δυτικά με τους Δήμους Εγνατίας και Ανατολικού Ζαγορίου της επαρχίας Δωδώνης του Νομού Ιωαννίνων.

Η περιγραφείσα γεωγραφική θέση του Μετσόβου καθιστά ευχερέστατη την πρόσβαση προς τρία φημισμένα βυζαντινά και μεταβυζαντινά υπαίθρια μουσεία, αλλά παράλληλα και τρεις τόπους θρησκευτικής και πνευματικής ανάτασης, της πατρίδας μας, τα Μετέωρα στη Θεσσαλία (που απέχουν μόλις 75 χλμ), την Καστοριά στη Μακεδονία (που απέχει 122 χλμ) και το νησί της λίμνης των Ιωαννίνων (που απέχει 60 χλμ).

2.ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ - ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Τόπος μόνιμης διαμονής			
3319,ΔΗΜΟΣ ΜΕΤΣΟΒΟΥ			
Πληθυσμός			
	Φύλο		Σύνολο
	Άρρενες	Θήλειες	
Ομάδες ηλικιών			
0-4	118	95	213
5-9	90	93	183
10-14	125	128	253
15-19	148	133	281
20-24	141	138	279
25-29	138	139	277
30-34	147	123	270
35-39	135	141	276
40-44	145	108	253
45-49	138	127	265
50-54	119	132	251
55-59	107	114	221
60-64	100	137	237
65-69	143	140	283
70-74	132	115	247
75-79	59	92	151
80-84	36	48	84
85+	31	24	55
Σύνολο	2052	2027	4079

Έτος απογραφής 2001

Σε ότι αναφορά την ηλικιακή κατανομή του πληθυσμού διακρίνοντας σε τρεις κύριες κατηγορίες, παιδιά και νέοι ων 29 ετών είναι 1.486 άτομα, και άτομα παραγωγικής και ώριμης ηλικίας 30 έως 64 ετών είναι 1.773 και η τρίτη ηλικία άνω των 65 ετών απαριθμεί 820 άτομα.

Τόπος μόνιμης διαμονής			
3319,ΔΗΜΟΣ ΜΕΤΣΟΒΟΥ			
Επίπεδο Εκπαίδευσης			
	Φύλο		Σύνολο
	Άρρενες	Θήλειες	

01,Διδακτορικό	3	1	4
02,Μάστερ	5	3	8

03,Πτυχίο ΑΕΙ	104	78	182
04,Πτυχίο ΤΕΙ, ΚΑΤΕ, ΚΑΤΕΕ, Ανώτερης Σχολής και Εκκλησιαστικής εκπ/σης	33	28	61
05,Πτυχίο Μεταδευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολέγια κλπ)	24	38	62
06,Απολυτήριο Γεν. Λυκείου ή 6τάξιου Γυμνασίου ή ΕΠΑ	218	233	451
07,Πτυχίο ΤΕΛ	37	22	59
08,Πτυχίο ΤΕΣ	30	6	36
09,Απολ. 3τάξιου Γυμνασίου	265	184	449
10,Απολυτήριο Δημοτικού	849	868	1717
11,Φοιτά στο Δημοτικό	115	125	240
12,Εγκατέλειψε το Δημοτικό, αλλά γνωρίζει γραφή και ανάγνωση	181	205	386
13,Δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση	188	236	424
Σύνολο	2052	2027	4079

Έτος απογραφής 2001

Το επίπεδο εκπαίδευσης δεν είναι ιδιαίτερα υψηλό. Μόλις το 6,2% του πληθωρισμού έχει λάβει ανώτατη και ανώτερη μόρφωση

Τόπος μόνιμης διαμονής			
3319,ΔΗΜΟΣ ΜΕΤΣΟΒΟΥ			
Κύρια Ασχολία			
	Φύλο		Σύνολο
	Άρρενες	Θήλειες	
Κύρια Ασχολία			
* Άτομα κάτω των 10 ετών	208	188	396

1,Εργαζόμενος (-ή)	936	304	1240
2,Ζητούσε εργασία	66	36	102
3,Ζητούσε εργασία για πρώτη φορά	48	27	75
4,Μαθητής (-τρια) / Σπουδαστής (-τρια)	257	257	514
5,Συνταξιούχος	462	392	854
6,Εισοδηματίας	4	4	8
7,Οικιακά		802	802

9, Άλλη περίπτωση	71	17	88
Σύνολο	2052	2027	4079

Έτος απογραφής 2001

Το 34,7% του συνολικού πληθωρισμού (1.417 άτομα) αποτελεί το εργατικό δυναμικό του Δήμου Μετσόβου.

Από αυτούς το 87,5% εργάζονται ενώ το 12,5% αναζητά εργασία (το 5,3% για πρώτη φορά.)

Αξίζει να σημειωθεί ότι το 19,7% του συνολικού πληθυσμού(και το 39,6% των γυναικών) ασχολείται με τα οικιακά

3. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η γεωμορφολογία του Μετσόβου, αποτέλεσε πράγματι κύριο παράγοντα διαμόρφωσης της κοινωνικο-οικονομικής εξέλιξης του πληθυσμού του ανά τους αιώνες, όπως άλλωστε συμβαίνει σε κάθε περιφέρεια της Ε.Ε με τα ίδια φυσικά χαρακτηριστικά.

Οι ψηλές και απόκρημνες κορυφές και οι πλαγιές με τα εκτεταμένα δάση φυλλοβόλων και κωνοφόρων δέντρων, δίνουν στο τοπίο την εικόνα πολυσύνθετου μωσαϊκού, που προσφέρει κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης για πολλά είδη της χλωρίδας και της πανίδας της χώρας μας.

Τα φυσικά φαινόμενα και οι έμβιοι οργανισμοί που ζουν στην περιοχή με κυρίαρχο τον άνθρωπο και τις δραστηριότητές του είναι οι κύριοι συντελεστές αυτής της ποικιλότητας.

Θεωρείται ως ένας από τους σημαντικούς πλουτοπαραγωγικούς πόρους του νομού όπου η παραγωγή ξυλείας υπερβαίνει το 94% της συνολικής παραγωγής της Ηπείρου. Παρ' όλα αυτά η αξιοποίηση του δασικού πλούτου είναι περιορισμένη λόγω: πολυτεμαχισμού, ιδιοκτησιακού καθεστώτος και έλλειψης υποδομής και οργάνωσης.

Λειτουργούν περί τις 100 βιοτεχνικές μονάδες ξύλου (πριστήρια, ξυλουργεία, επιλοποιεία) στο λεκανοπέδιο Ιωαννίνων και στην περιοχή Μετσόβου, Ανήλιου, Μηλέας, όπου υπάρχει μεγάλη παράδοση στην καλλιτεχνική επεξεργασία ξύλου (ξυλόγλυπτα κ.λ.π).

Στην περιοχή εκτείνεται τμήμα του Εθνικού Δρυμού της Πίνδου (Βάλλια Κάλντα)

Στο Μέτσοβο αναπτύσσεται ένα σημαντικό υδρογραφικό δίκτυο, με έντονη παρουσία χειμάρρων που συνήθως συνενώνονται δημιουργώντας χειμαροποτάμους και εκβάλλουν στους ποταμούς. Από το Δήμο Μετσόβου πηγάζουν δύο μεγάλα ποτάμια της Ελλάδας, ο Μετσοβίτικος, παραπόταμος του Αράχθου και ο Αώος, ενώ από τον αυχένα της Κατάρας αρχίζει τη ροή του προς τη Θεσσαλία, ο Πηνειός.

Τα επιφανειακά ύδατα αποτελούν τις λεκάνες απορροής των ποταμών:

- Λώου(68 χιλ μήκος), ο οποίος πηγάζει από το ορεινό συγκρότημα βόρεια του Μετσόβου, περνά στην Αλβανία και εκβάλλει στην Αδριατική, με κύριους παραπόταμους τον Βοϊδομάτη και τον Σαραντάπορο.
- Αράχθου (140 χιλ. μήκος), ο οποίος πηγάζει κοντά στο Περιστέρι και εκβάλλει στον Αμβρακικό κόλπο, με κύριους παραπόταμους τον Μετσοβίτικο, τον Γάρδα, τον Ζαγορίτικο και τον Καλαρρύτεκο.

Στην περιοχή ακόμα βρίσκονται οι λίμνες Δρακολίμνες , Φλέγκας, Σμόλικας, Τύμφης και η τεχνητή λίμνη των πηγών Αώου³⁹ Ο Αώος και τμήμα του Βίκου (Βοΐδομάτη) μπορούν να θεωρηθούν ολοκληρωμένα ποτάμια οικοσυστήματα που διαθέτουν νερό και σχετικά ισχυρή ροή καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και φυσικά υδρόβια ζώα, όπως καραβίδες, βατράχους, βίδρες κ.λ.π.

Εθνικοί Δρυμοί

Η τουριστική ανάπτυξη έχει άμεση σχέση με το φυσικό περιβάλλον και κατά μείζονα λόγο με την ύπαρξη περιοχών ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς και κατά συνέπεια προστατευόμενων όπως ο Εθνικός Δρυμός Πίνδου /Βάλια Κάλντα (ένα τμήμα ανήκει στον Ν. Ιωαννίνων).

Εθνικός Δρυμός Πίνδου (Βάλια Κάλντα)

Σε εύλογη απόσταση από το Μέτσοβο, εύκολα προσβάσιμος είναι και ο Εθνικός Δρυμός Βίκου-Αώου.

Ο Εθνικός Δρυμός πιο πολύ γνωστός με την βλάχικη ονομασία του "Βάλια Κάλντα" που σημαίνει Ζεστή Κοιλιάδα ⁴⁰βρίσκεται στο βόρειο τμήμα της Πίνδου και έχει δυτικό προσανατολισμό. Πρόκειται για μια δασώδη κοιλάδα που περιβάλλεται από τις κορυφές του ορεινού συγκροτήματος Λύγκος, με υψηλότερη κορυφή το Αυγό (2.177 μ.) και άλλες κορυφές την κορυφογραμμή Μαυροβούνι -Φλέγκα -Αυτιά και το βουνό της Μηλιάς (2.100 μ.). Η συνολική ζώνη προστασίας είναι 3.550 Ha ενώ ο πυρήνας του έχει έκταση 3.340 Ha. Η Βάλια Κάλντα αποτελεί την λεκάνη απορροής του Αρκουδορέματος που είναι βασικός παραπόταμος του Αώου.

Στην περιοχή Βάλια Κάλντα μπορεί να φτάσει κάποιος με όχημα από τη Μηλιά και το Περιβόλι ή με πεζοπορία από όλους τους παρακείμενους οικισμούς (Βοβούσα, Μηλιά, Περιβόλι, Κρασιά) και από την τεχνητή λίμνη των πηγών του Αώου (Μέτσοβο). Η περιοχή Βάλια Κάλντα αποτελεί ένα αντιπροσωπευτικό τμήμα της οροσειράς της Πίνδου και έναν από τους μεγαλύτερους και πιο σημαντικούς δρυμούς της Ελλάδας. Βρίσκεται στο ορεινό σύμπλεγμα του Λύγκου μεταξύ Μετσόβου, Γρεβενών και Ανατολικού Ζαγορίου. Το κέντρο της περιοχής καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της κοιλάδας Βάλια Κάλντα (στη βλάχικη διάλεκτο σημαίνει ζεστή κοιλάδα, κατ' ευφημισμό) και τις πλαγιές των γύρω κορυφών. Από την κοιλάδα πηγάζουν δύο μικρά ορεινά ρέματα, αυτό της Σαλατούρας και το Ζεστό Ρέμα, τα οποία συναντούν το Αρκουδόρεμα (μεγαλύτερο ρέμα και παραπόταμος του ποταμού Αώου). Ακόμη, ο δρυμός περιλαμβάνει τα βουνά Αυγό, Πυροστία, Λιβιάδι και Μαυροβούνι, τα οποία φτάνουν σε υψόμετρο έως και τα 2.200 μ. Στην περιοχή κυριαρχούν πυκνά δάση μαύρης πεύκης (*Pinus nigra*) και οξιάς (*Fagus Silvatica*) στις βόρειες πλαγιές, βραχώδεις κορυφογραμμές, ψηλές κορυφές, μόνιμους και γρήγορους χείμαρρους, πολλές πηγές και ορεινές λίμνες. Το πέτρωμα που επικρατεί είναι ο σερπετίνης που ευνοεί την ανάπτυξη πολλών ενδημικών και σπάνιων ειδών χλωρίδας. Στην περιοχή Βάλια Κάλντα έχουν καταγραφεί και 114 είδη σπονδυλοζώων με σπανιότερα και πιο σημαντικά την αρκούδα, το λύκο, το αγριόγιδρο, το ζαρκάδι, τον αγριόγατο, τη βίδρα, τη μικρή οχιά αλλά και πολλά είδη της ορνιθοπανίδας, όπως ο χρυσαετός κ.α.

³⁹ Ο υδροηλεκτρικός σταθμός πηγών Αώου της ΔΕΗ έχει ισχύ 105 MW, ενώ από τα νερά της λίμνης προβλέπεται η άρδευση της γύρω περιοχής και η δημιουργία ιχθυοτροφείου.

⁴⁰ Το 1993 πυρκαγιά κατέστρεψε 6.000 στρ. από τα οποία τα 500 στρ. ολοκληρωτικά

Η περιοχή Βίκου -Αώου ανακηρύχθηκε Εθνικός Δρυμός το 1973 ¹ και κατά συνέπεια ορισμένες δραστηριότητες των κατοίκων απαγορεύονται ή περιορίζονται. Παρά όμως τους θεσμικούς περιορισμούς, τόσο η κτηνοτροφία όσο και η γεωργία και ακόμα η ξυλοπονική εκμετάλλευση, συνέχισαν να ασκούνται σχεδόν ανεξέλεγκτα σ' ολόκληρη την περιοχή του Δρυμού. Το γεγονός αυτό οφείλεται στην έλλειψη αντισταθμιστικών μέτρων, έναντι των περιορισμών που συνεπάγεται για τους κατοίκους ο χαρακτηρισμός της περιοχής ως Εθνικός Δρυμός και φυσικά στην αδυναμία άσκησης ελέγχου από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας / Γενική Γραμματεία Δασών και φυσικού περιβάλλοντος, λόγω έλλειψης προσωπικού. Λύση στο πρόβλημα της προστασίας και ήπιας αξιοποίησης των Εθνικών Δρυμών της Ελλάδος θ' αποτελούσε η δημιουργία "Αυτόνομου Οργανισμού Διαχείρισης" κάθε Εθνικού Δρυμού, όπως ακριβώς συμβαίνει στα περισσότερα κράτη μέλη της Ε.Ε, θεσμός που προτείνεται άλλωστε από σχετική μελέτη

Καταφύγιο Μαυροβουνίου

Υπάρχουν μόνο δύο καταφύγια: Γκαμήλα (Αστράκα -Ραδοβόλι) και Μιτσικέλι (Ασβός ή γκρεμισμένα λιθάρια). Η έλλειψη καταφυγίων αποτελεί αντικίνητρο για μια μεγάλη μερίδα επισκεπτών, οι οποίοι αποφεύγουν τα κλασσικά καταλύματα, αναζητώντας την απόλυτη φυσική ζωή και τ'αθλήματα του βουνού. Ακόμη, τα καταφύγια αποτελούν τον αναγκαίο ενδιάμεσο σταθμό των ορειβατικών εξορμήσεων.

Δεν πρέπει να παραλείψουμε να επαινέσουμε την λεπτομερή καταγραφή των παρεχομένων - αποκλειστικά από ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια -υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένης της διατροφής) έχει γίνει από το ίδρυμα "ΕΓΝΑΤΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ" και περιέχεται σε μηχανογραφημένη κατάσταση η οποία όμως δεν κυκλοφορεί στο κοινό, ούτε θεωρείται εύχρηστη για τον τουρίστα. Ενδεχομένως μπορεί να αποτελέσει πρωτογενές υλικό προς επεξεργασία για τη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου τουριστικού οδηγού υπηρεσιών ξενοδοχείων και ενοικιαζόμενων δωματίων του Ν. Ιωαννίνων. Η παραδοσιακή κουζίνα και τα αγροτοκτηνοτροφικά προϊόντα γενικά προβάλλονται, στα διάφορα ενημερωτικά έντυπα, υποβαθμισμένα ή καθόλου ⁴¹

⁴¹ Από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων (Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής), πρόσφατα εκδόθηκε σε πέντε γλώσσες, λίστα των ξενοδοχείων του Νομού δακτυλογραφημένου κειμένου σε φωτοτυπίες εκδόσεις ΕΟΤ / Δημόσιες Σχέσεις/ Διεύθυνση Πληροφορικής

ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΡΥΜΟΣ ΠΙΝΔΟΥ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- 1 Οριογραμμή Ζώνης Προστασίας
- 2 Πυρήνας
- 3 Όξινα
- 4 Μαύρη Πεύκη
- 5 Πεύκη Λευκόδερμος
- 6 Βασκότασοι

Εκτάσεις (αίς Ηα)

- 1. Ζώνης προστασίας 6.780
- 2. Πυρήνας 1.340

Χλωρίδα

Κύριο χαρακτηριστικό του Δρυμού είναι τα πυκνά και εκτεταμένα δάση Μαύρης και Λευκόδερμης Πεύκης καθώς και Όξιās. Τα δάση αυτά εναλλάσσονται από γυμνές υποαλπικές και βραχώδεις εκτάσεις και από πλήθος μικρών και μεγάλων ρεμάτων. Κοντά στα ρέματα συναντάμε

πλατάνια, διάφορα είδη ιτιάς, σκλήθρο και άλλα παραποτάμια είδη. Στην υποβλάστηση κυριαρχεί το πυξάρι, πολλά είδη βάτου, αναρριχητικά φυτά και φυλλοβόλοι θάμνοι.

Οι άριστες εδαφικές συνθήκες σε συνδυασμό με το μεγάλο βροχομετρικό ύψος δημιουργούν ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάπτυξη μιας μεγάλης ποικιλίας χλωρίδας. Έτσι, έχουν καταμετρηθεί πάνω από 30 είδη δένδρων και θάμνων με ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Τα αγριολούλουδα είναι πανέμορφα και έχουν αναγνωριστεί πάνω από 120 είδη, με χαρακτηριστικό την εμφάνιση του ευδημικού είδους "Centaurea vlachorum". Ακόμη, στα σκιερά μέρη του δάσους και στα λιβάδια αναπτύσσεται μια εντυπωσιακή ποικιλία μανιταριών.

Πανίδα

Στον Εθνικό Δρυμό έχουν καταμετρηθεί 29 είδη θηλαστικών και ανάμεσά τους ορισμένα μεγάλα θηλαστικά που έχουν αρχίσει να σπανίζουν όπως : η καφετιά αρκούδα, το ζαρκάδι, το αγριόγιδο.

Ζουν ακόμη 28 είδη ερπετών και αμφιβίων, ενώ φωλιάζουν 122 είδη πουλιών, που περιλαμβάνουν και μερικά σπάνια αρπακτικά όπως, ο γύπας και ο βασιλαετός. Ακόμη έχουν εντοπιστεί 8 από τα 10 είδη δρυολαπτών.

Στην περιοχή του Εθνικού Δρυμού Βάλια Κάλντα, σύμφωνα με τις μέχρι τώρα καταγραφές συναντώνται:

- 28 είδη χερσαία μαλάκια
- 29 είδη μυρμηγκιών
- 38 είδη ορθόπτερα
- 8 είδη ψαριών
- 9 είδη αμφιβίων
- 18 είδη ερπετών
- 121 είδη πτηνών
- 25-26 είδη θηλαστικών⁴²

Υπογραμμίζεται ότι δεν υπάρχουν επαρκή επιστημονικά δεδομένα, για να γίνει δυνατή η σύνταξη χαρτών εξάπλωσης των διαφόρων ειδών πανίδας στο χώρο του Εθνικού Δρυμού.

Η επαρχία Μετσόβου μπορεί αντικειμενικά να θεωρηθεί απόλυτα ανταγωνιστική όσον αφορά το φυσικό περιβάλλον της σε σχέση με τις πλέον αναπτυγμένες, στον ορεινό τουρισμό, περιφέρειες της Ε.Ε.

⁴² Ικτίδα, Βίδρα, Λύκος, Αρκούδα, Λύγκας, Αγριόγιδο.

4. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ιστορικοί –πολιτιστικοί πόροι)

Η πολιτιστική κληρονομιά στο Μέτσοβο παρουσιάζεται εξίσου σημαντική με το φυσικό περιβάλλον, αντικατοπτρίζοντας την μακραίωνη ιστορία των ανθρώπων της περιοχής.

Μνημονεύεται για πρώτη φορά το 1380 μ.Χ. στο ανώνυμο χρονικό των Ιωαννίνων, όπου ο ιερομόναχος Ησαΐας αναφέρεται ως "καθηγούμενος Μετσόβου". Η ιστορική αυτή πόλη ευτύχησε σε όλο το διάστημα της μακραίωνης ιστορικής του πορείας να τύχει ιδιαίτερων προνομιακών μεταχειρίσεων, οι οποίες συνέβαλαν στην επιβίωση και επιτάχυναν τους ρυθμούς της πολυσχιδούς αναπτύξεως σε χαλεπούς και δύσκολους καιρούς. Αναφέρεται ότι το 1430 χορηγήθηκαν προνόμια στους Μετσοβίτες από τον Σουλτάνο Μουράτ Β' ως επιβράβευση της καλής συμπεριφοράς των Μετσοβιτών φυλάκων του Ζυγού. Το Μέτσοβο ανέπτυξε πόλη μια μοναδική δυνατότητα άνθηση της οικονομίας και της παιδείας. Έτσι το 1700 σύγχρονα με την Ακαδημία της Μοσχόπολεως, ιδρύθηκε στο Μέτσοβο ιδιουσυντήρητο ελληνικό σχολείο, που αναδείχθηκε ως ένα από τα σπουδαιότερα εθνικά προπύργια της Ηπείρου, σημαντικό κέντρο παιδείας, όπου δίδαξαν οι λογιότεροι και επιφανέστεροι δάσκαλοι της εποχής. Το Μέτσοβο απελευθερώθηκε από τους Τούρκους την 31ην Οκτωβρίου 1912 από δυνάμεις του τακτικού ελληνικού στρατού, των Κρητών εθελοντών προσκόπων και των Ηπειρωτών εθελοντών κάτω από τις οδηγίες του Αντισυνταγματάρχη Σταμάτη Μήτσα..

Το Μέτσοβο, αν και μικρή πόλη, παρουσιάζει μεγάλο αριθμό ευεργετών και δωρητών, πολλοί από τους οποίους δεν περιόριζαν την ευεργετική τους δράση μονάχα στο Μέτσοβο, αλλά την επεξέτειναν σε πανελλήνια κλίμακα, στολίζοντας την πρωτεύουσα του Ελληνικού Κράτους με περίβλεπτα και αθάνατα έργα. Οι σπουδαιότεροι από αυτούς είναι ο Γεώργιος Αβέρωφ, ο Μιχαήλ Τσοίτσας, ο Νικόλαος Στουρνάρας, ο Βαρόνος Μιχαήλ Τσοίτσας κ.α.

Από την ιστορική αυτή πόλη της Ηπείρου κατάγονται: ο Νεομάρτυς Νικόλαος, ο οποίος μαρτύρησε το 1617 επί της πυράς στην κεντρική αγορά των Τρικάλων, οι Διδάσκαλοι του Γένους Νικόλαος Τζαρτζούλης, Αδάμ Τσαπέκος και Δημήτριος Βαρδάκας, ο φιλικός Δημήτριος Ίπατρος, οι Μητροπολίτες Αργυρικόστρου Δοσιθέος και Κίτρος Παρθένιος, ο μεγάλος πολιτικός Ευάγγελος Αβέρωφ, κ.α.

Ναοί-Μοναστήρια

Οι εκκλησίες αποτελούν πάντα έναν σημαντικό πόλο έλξης για τους επισκέπτες, οι σημαντικότερες από αυτές είναι:

- **Ι.Μ. Εισόδων Θεοτόκου** 16ος αι Περιστέρι
- **Ι.Ν. Αγίου Αθανασίου** 17ος αι Μεγάλο Περιστέρι
- **Ι. Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου** 17ος αι Μικρό Περιστέρι
- **Ι. Μ. Κοιμήσεως Θεοτόκου** 18ος αι Χρυσοβίτσα
- **Ι. Ν. Αγίας Παρασκευής** 18ος αι Ανήλιο
- **Ι. Μ. Αγίου Δημητρίου** 17ος αι Γρεβενίτι
- **Ι. Ν. Αγίας Παρασκευής.** Βρίσκεται στο κέντρο της πόλης κτίστηκε τον 15^ο αιώνα και ανακαινίστηκε από τότε πολλές φορές . Διαθέτει μοναδικό ξυλόγλυπτο τέμπλο , ιερά σκεύη και κειμήλια.,

- **Ι. Μ. Κοιμήσεως Θεοτόκου.** Βρίσκεται στην περιφέρεια Μετσόβου δίπλα στον Άραχθο ποταμό . Περιέχει τοιχογραφίες, τέμπλο, και εικόνες του 17ου αιώνα.
- **Μοναστήρι Αγίου Νικολάου.** Βρίσκεται στη περιφέρεια Μετσόβου στο μέσο της διαδρομής του δρόμου Μέτσοβο – Ανήλιο. Περιέχει τοιχογραφίες του 17^{ου} και 18^{ου} αιώνα.
- **Μοναστήρι Ζωοδόχου Πηγής ή Κόκκινου Λιθαριού Ανθοχωρίου.** Βρίσκεται στους πρόποδες του όρους Περιστέρι σε απόσταση 10χλμ. από το Μέτσοβο και 5 χλμ. από το Ανθοχώρι. Περιέχει τοιχογραφίες εικόνες και τέμπλο του 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα.
- Ο ναός του **Αγίου Γεωργίου** είναι στη μεση του Αβερώφιου Κήπου. Ένα Πάρκο 10 περίπου στρεμμάτων που περιέχει όλα τα είδη δέντρων της Πίνδου. Επίσης περιλαμβάνει και παιδική χαρά .
- **Μονή Βουτσάς** 10 χλμ. από τη δυτική άκρη της παραλίμνιας διαδρομής της λίμνης Αώου, ένας ασφαλτόδρομος που περνάει μέσα από πυκνά δάση με μαυρόπευκη οδηγεί στη Μονή Βουτσάς. Ιδρύθηκε το 672 από τον αυτοκράτορα Κωνσταντίνο Δ. Πωγωνάτο.

Μουσεία-Πινακοθήκες

Αρχοντικό Τοσίτσα

Στο Αρχοντικό Τοσίτσα μπορεί κανείς να αντιληφθεί τη σοφία με την οποία όριζαν τον προσωπικό τους χώρο οι Μετσοβίτες αρκεί μια επίσκεψη. Αναστηλωμένο εκ βάθρων προκειμένου να χτιστεί στα πρότυπα του 1829, το Αρχοντικό στεγάζει σήμερα το Λαογραφικό Μουσείο. Διατηρεί τις μεσάντρες και τα ξυλόγλυπτα ταβάνια, τις «μπουχαροποδιές», καθώς και αντικείμενα οικιακής τέχνης, υφαντά, ξυλόγλυπτα, όπλα αλλά και αγροτικά σκεύη ικανά να ανασυνθέσουν εικόνες από την καθημερινή ζωή του περασμένου αιώνα.

Πινακοθήκη Ευάγγελου Αβέρωφ Τοσίτσα

Η Πινακοθήκη Ε. Αβέρωφ εγκαινιάστηκε στις 27 Αυγούστου του 1988. Ιδρύθηκε από τον Ευάγγελο Αβέρωφ-Τοσίτσα, ο οποίος από παλιά είχε στόχο τη δημιουργία μιας μικρής αλλά εκλεκτής Πινακοθήκης στον τόπο καταγωγής του. Βασικός κορμός της Συλλογής είναι τα 200 έργα Ελλήνων καλλιτεχνών 19ου και 20ού αιώνα που συνέλεξε ο ιδρυτής.

Σήμερα, είκοσι δύο χρόνια από την ίδρυσή της, τα έργα της Συλλογής έχουν υπερδιπλασιαστεί σε αριθμό, ενώ οργανώνονται σε ετήσια βάση οι μεγάλες περιοδικές εκθέσεις και οι εκδηλώσεις της Πινακοθήκης. Το μουσείο αποτελεί πλέον πόλο έλξης για περίπου 15.000 επισκέπτες το χρόνο από όλη την Ελλάδα και για πολλά σχολεία της γύρω περιοχής.

Μουσείο Υδροκίνησης Ανθοχωρίου.

Ιδρύθηκε το έτος 1994 στο κέντρο του Τ.Δ. Ανθοχωρίου του Δήμου Μετσόβου. Με τα πλούσια νερά πηγών από το βουνό Περιστέρι-Λάκμος λειτουργεί νερόμυλος με τον παλιό παραδοσιακό τρόπο που είναι σε χρήση και στις μέρες μας από τους κατοίκους της περιοχής ενώ υπάρχει και μικρή έκθεση με αντικείμενα από τις παλιότερες μορφές λειτουργίας του.

Γεφύρια / Πέτρινες σκάλες/Πέτρινες βρύσες

Τα πέτρινα γεφύρια καθώς και οι πέτρινες βρύσες και σκάλες είναι χαρακτηριστικά της Ηπειρώτικης αρχιτεκτονικής. Τέτοια δείγματα είναι διάσπαρτα στον Δήμο Μετσόβου. Στο ίδιο το Μέτσοβο υπάρχουν περίπου 20 παραδοσιακές βρύσες πλούσιες σε νερά πηγών χτισμένες τον 18^ο και 19^ο αιώνα

Κτίσματα προβιομηχανικής περιόδου

Νερόμυλος Γκίνα.

Ανακαινίστηκε το 1997 από το Δήμο Μετσόβου, βρίσκεται στις όχθες του ποταμού Αράχθου δίπλα στο Μοναστήρι της Κοιμήσεως της Θεοτόκου.

Πολιτιστικές και άλλες εκδηλώσεις (πολιτιστικός τουρισμός)

20 Ιουλίου: Πανηγύρι Προφήτη Ηλία (συγκέντρωση των κατοίκων στο οροπέδιο "Πολιτσές" σε υψόμετρο 1400μ κοντά στο ομώνυμο μοναστήρι με χορούς και τραγούδια.

26 Ιουλίου: Εορτή Πολιούχου Αγίας Παρασκευής (λιτάνευση της εικόνας και μετά τη θεία λειτουργία χοροί και τραγούδια από γυναίκες ντυμένες αποκλειστικά με μετσοβίτικες παραδοσιακές στολές.

15 Αυγούστου: Χοροί με τραγούδια δημοτικά στην κεντρική πλατεία αρχικά με το χορευτικό σύλλογο και μετά με ελεύθερη συμμετοχή των κατοίκων και των επισκεπτών.

Πίχτειος περίπατος: περιλαμβάνει διανυκτέρευση στη θέση "Λάκος" στο όρος Μαυροβούνι (υψ.2000μ) με χορούς, τραγούδια και μεγάλες φωτιές το τελευταίο Σαββατόβραδο του Ιουλίου, και στη συνέχεια το πρωί της Κυριακής περίπατο τριών ωρών μέχρι τη θέση "Αυτιά Φλέγγα" με φόντο το Εθνικό Δρυμό της Βάλια Κάλντα.

Κινηματογράφος Θέατρο.

Απο το Μάρτιο του 1999 λειτούργησε Δημοτικός Κινηματογράφος με προβολές δύο μέρες κάθε εβδομάδα από το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Μετσόβου. Αυτή την περίοδο δεν λειτουργεί λόγω ανακαίνισης.

Φυσιολατρική και Πολιτιστική Δραστηριότητα

Φυσιολατρικός Σύλλογος "Κουκλάκης Πίχτος" ασχολείται με την οργάνωση περιπάτων, με ενέργειες για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, με εμπλουτισμούς υδάτων κλπ.

Χορευτικός Σύλλογος Μετσόβου διαθέτει ομάδες χορευτών με παραδοσιακές Μετσοβίτικες στολές και έχει σαν σκοπό τη προβολή, τη διατήρηση και την ανάδειξη της πλούσιας μουσικής κληρονομιάς της περιοχής.

Το Μέτσοβο εντυπωσιάζει για τις παραδοσιακές του πολιτιστικές εκδηλώσεις, οι οποίες κάθε χρόνο πραγματοποιούνται σ' όλα τα χωριά του Δήμου.

Πρόκειται για θρησκευτικές εορτές, για πανηγύρια, για γλέντια και αποκριάτικες εορτές, που επιδιώκουν ν' αναβιώσουν τα έθιμα κάθε περιοχής και να συνδέσουν το παρελθόν με το σήμερα.

Ορισμένες εκδηλώσεις έχουν έντονο κοινωνικό-πολιτιστικό χαρακτήρα όπως π.χ. "το Αντάμωμα των Βλάχων" στο Μέτσοβο. Τόσο το "Αντάμωμα των Βλάχων", όσο και πολλές άλλες παραδοσιακές εκδηλώσεις πραγματοποιούνται κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες (Ιούνιο-Αύγουστο.)

Δεν λείπουν όμως και οι εκδηλώσεις καθ' όλη την διάρκεια του έτους. Εντυπωσιακός είναι και ο εορτασμός της εθνικής επετείου της 25^{ης} Μαρτίου στο Μέτσοβο με αναβίωση παραδοσιακών εθίμων.

Επίσης, τακτικά στο Μέτσοβο διοργανώνονται: συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις, εκθέσεις ζωγραφικής, φωτογραφίας, αγιογραφίας κ.λ.π, με πρωτοβουλία των πολιτιστικών Ιδρυμάτων φορέων από τους οποίους ξεχωρίζουν Το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Μετσόβου, το Ίδρυμα Ευάγγελου Αβέρωφ-Τοσίτσα και το Ίδρυμα Εγνατίας Ηπείρου.

Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις απευθύνονται τόσο στους μόνιμους κατοίκους όσο και στους επισκέπτες.

Λαμβανομένου υπ' όψιν του γεγονότος ότι, οι εν λόγω εκδηλώσεις, αποτελούν αποδεδειγμένα σημαντικό στοιχείο τουριστικής προσέλκυσης, η ελλιπής ενημέρωση των τουριστών (Ελλήνων και Αλλοδαπών) έχει αρνητικές επιπτώσεις τόσο στον όγκο του τουριστικού ρεύματος, όσο και στην διάρκεια παραμονής των τουριστών στην περιοχή και στην διασπορά τους στα διάφορα χωριά, όπου λαμβάνουν χώραν οι πολιτιστικές εκδηλώσεις.

5. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Η εγκατάλειψη από τους κατοίκους κυρίως των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών, που συνόδευσε των μεταπολεμική "βιομηχανική" ανάπτυξη της χώρας μας, είχε ως αποτέλεσμα την αποδυνάμωση όλων των λειτουργιών, παραγωγικών δραστηριοτήτων, αλλά και κοινωνικών εκδηλώσεων του Ελληνικού χωριού και γενικότερα της Ελληνικής υπαίθρου.

Για αρκετές δεκαετίες, οι κάτοικοι των αστικών κέντρων-καταγόμενοι στην συντριπτική τους πλειοψηφία από την ύπαιθρο απεχθάνοντο κάθε είδος παραδοσιακού αγροτικού / κτηνοτροφικού προϊόντος, χειροτεχνήματος ή ακόμη και πολιτισμικής εκδήλωσης, που στιγματιζόταν ως "επαρχιώτικη". Με άλλα λόγια διαμορφώθηκε ένα κλίμα παρακμής του παραδοσιακού πολιτισμού.⁴³

Η συμπεριφορά αυτή είχε ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, την εισβολή ξένων προϊόντων, αλλά και ενός ξενόφερτου τρόπου ζωής ακόμη και στα χωριά, που δεν αποτελούσε την φυσιολογική μετεξέλιξη της Ελληνικής κοινωνίας.

Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τις περιορισμένες δυνατότητες μηχανοκαλλιέργειας και αύξησης της αγροτικής παραγωγικότητας ιδιαίτερα στις ορεινές περιοχές αποτέλεσε ένα ακόμη πλήγμα, σε βάρος της κοινωνικο-οικονομικής ζωής του χωριού.

Από την δεκαετία του 90 παρατηρείται μια έντονη μεταστροφή στην συμπεριφορά των κατοίκων των πόλεων, που αρχίζουν να νοσταλγούν την φυσική ζωή του χωριού και την παράδοση του τόπου καταγωγής τους. Οι νέες γενιές των ανθρώπων που γεννήθηκαν και ζουν στα αστικά κέντρα, κατά μείζονα λόγο, αναζητούν ολοένα και περισσότερο την ποιότητα μέσα από: άθληση, φυσιολατρία, υγιεινή διατροφή και οτιδήποτε μπορεί να τους απαλλάξει έστω προσωρινά από το άγχος και την μόλυνση της ζωής των πόλεων.

Η τάση επιστροφής στην φυσική ζωή και η αναζήτηση μιας ισορροπίας μεταξύ ανθρώπων, περιβάλλοντος και ποιότητας ζωής δεν αποτελεί Ελληνικό φαινόμενο, αλλά έχει ήδη ξεκινήσει στις αναπτυγμένες χώρες της Ευρώπης⁴⁴, αμέσως μετά την βιομηχανική κρίση της δεκαετίας του '70, μεταφερόμενη τριάντα χρόνια αργότερα σε μας αρχικά ως μόδα, για να λάβει ενδεχομένως στη συνέχεια, τις ορθολογικές διαστάσεις και μορφή της.

Έτσι, σήμερα επανέρχονται σταδιακά, με πρωτοβουλία κυρίως των τοπικών πολιτιστικών συλλόγων, οι τοπικές πολιτιστικές εκδηλώσεις, αναβαθμίζονται τα τοπικά Ελληνικά αγροτικά / κτηνοτροφικά προϊόντα, επισκευάζονται τα καλντερίμια και οι πηγές του χωριού, συντηρούνται οι βυζαντινές εκκλησίες και τα μοναστήρια, με την στήριξη διάφορων προγραμμάτων.

Στο σημείο αυτό γεννιέται το ερώτημα, εάν αυτή η τάση θα καταλήξει σε μια πραγματική αναβίωση της ζωής του χωριού και κατά συνέπεια στην κοινωνικο-οικονομική του ανάπτυξη και βελτίωση της ποιότητας ζωής των ντόπιων ή θ' αποτελέσει μια σκηνοθετημένη αναπαράσταση της ζωής του χωριού αποκλειστικά για τουριστικούς λόγους, που μακροπρόθεσμα θα έχει δυσμενείς επιπτώσεις στις τοπικές κοινωνίες και μόνο βραχυπρόθεσμα οικονομικά οφέλη.

Οι αρνητικές επιπτώσεις από τον μαζικό τουρισμό που προαναφέρθηκαν και σημειώθηκαν σε αρκετές περιφέρειες της Ευρώπης του Νότου, συμπεριλαμβανομένων περιοχών της Ελλάδος,

⁴³ βλέπε "πολιτιστική γεωγραφία Ν. Ιωαννίνων" Γ.Ντηνιακού -1998.

⁴⁴ "Agriturismo in Alto Adige" Πανεπιστημιακή Διατριβή, Πανεπιστήμιο Ρώμης "La Sapienza" -Καθ. Attilio Celant - Ρώμης 1998.

πρέπει να μας προβληματίσουν σοβαρά, όσον αφορά την τουριστική ανάπτυξη του Μετσόβου και γενικότερα της Ηπείρου, που διανύουν τα πρώτα τους βήματα και κατά συνέπεια έχουν ακόμη περιθώρια να σχεδιάσουν μια στρατηγική αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης, αποφεύγοντας τα σφάλματα που διεπράχθησαν στο παρελθόν σ' άλλες περιοχές.

Ο τουρίστας (Ελληνας ή Αλλοδαπός) που θ' αποφασίσει να επισκεφθεί μια ορεινή και απομακρυσμένη περιοχή όπως το Μέτσοβο, πέραν της επιθυμίας να βρεθεί κοντά στην φύση, θέλει να γνωρίσει τον τρόπο ζωής, τα ήθη, έθιμα και τις παραδόσεις των ντόπιων, να κουβεντιάσει μαζί τους, ν' ανταλλάξει απόψεις και εμπειρίες, να δοκιμάσει και ν' αγοράσει τοπικά προϊόντα και χειροτεχνήματα, να γευτεί την παραδοσιακή τοπική κουζίνα τους. Αναζητεί μ' άλλα λόγια να ζήσει κοντά τους έναν διαφορετικό τρόπο ζωής, από αυτόν της πόλης όπου ζει ή ακόμη και από αυτόν του χωριού καταγωγής του. Αναζητεί την ανθρώπινη επικοινωνία και την γνησιότητα, που δεν του προσφέρει ούτε η μεγάλη πόλη, ούτε όμως και ο μαζικός τουρισμός.

Από την πλευρά των ντόπιων, ο τουρισμός πρέπει ν' αποτελεί μια εκσυγχρονισμένη μορφή της παραδοσιακής φιλοξενίας, μέσω της οποίας θα ενισχυθεί αποφασιστικά το αγροτικό εισόδημα, θα βελτιωθεί η ποιότητα ζωής, θ' αναβαθμιστούν οι κύριες παραδοσιακές δραστηριότητες, χωρίς ν' αλλοιωθεί ο τρόπος ζωής και το περιβάλλον (φυσικό / πολιτισμικό) στο οποίο ζουν.

Η περιοχή λόγω κυρίως της γεωμορφολογίας του έχει τελείως, διαφορετική κατανομή χρήσης γης, συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιοχές της Ελλάδος.

Οι καλλιεργούμενες-πεδινές εκτάσεις είναι περιορισμένες, σε αντίθεση με τα δάση και τους βοσκότοπους,

Η **κατανομή χρήσης των εδαφών**, αντικατοπτρίζει τις κύριες παραγωγικές δραστηριότητες που αναπτύσσονταν ανέκαθεν στο Νομό : γεωργία, κτηνοτροφία, και εκμετάλλευση ξυλείας.

Πίνακας 1: Κατανομή χρήσης εδαφών (σε τετραγ. Χλμ) -1981

χρήση εδαφών	Ν. Ιωαννίνων	Ηπειρος	Ελλάδα
καλλιέργειες	9,16	14,11	29,00
βοσκότοποι	53,90	50,97	39,82
δάση	29,82	26,23	29,36
ύδατα	2,14	3,23	2,34
οικισμοί	3,30	3,81	3,71
λοιπές εκτάσεις	1,68	1,61	1,87
ΣΥΝΟΛΟ	100,00	100,00	100,00

Πηγή: ΕΣΥΕ

Ο Νομός υστερεί σημαντικά στην αναλογία της γεωργικής γης (9,16%), έναντι (29%) για την χώρα, το δε ποσοστό πεδινής γεωργικής γης (12,5%) παρουσιάζει ακόμη μεγαλύτερη απόκλιση από εκείνη της χώρας (55,7%).

i. Γεωργία

Την τελευταία εικοσαετία παρατηρείται μία σημαντική μείωση της ελάχιστης γεωργικής γης, που οφείλεται κυρίως στην εγκατάλειψη των ορεινών κυρίως καλλιεργειών.

Οι κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής (θερινή περίοδος σύντομη και σχετικά ξηρή, το χειμώνα άφθονες χιονοπτώσεις, σπάνια ηλιοφάνεια και συχνές θύελλες και χαλαζοπτώσεις), αποτελούν περιοριστικό παράγοντα για την ανάπτυξη δυναμικών κλάδων φυτικής παραγωγής. Το ορεινό ανάγλυφο του εδάφους (88,5% της έκτασης του νομού ανήκει στην ορεινή ζώνη) και η κατάτμηση της γης σε μικρά μερίδια περιορίζει σημαντικά τις δυνατότητες εντατικής ανάπτυξης της γεωργίας, γιατί δεν αφήνει μεγάλα περιθώρια εκμηχάνισης και γιατί στο μεγαλύτερο μέρος των ορεινών περιοχών, η γονιμότητα του εδάφους είναι πολύ χαμηλή.

Ιδιαίτερη αναφορά οφείλεται στην αμπελουργική ζώνη με μικρή όμως καλλιεργήσιμη έκταση.

Τα αγροτικά προϊόντα της περιοχής (σταφύλι, καρύδια, πατάτες), λόγω καλής ποιότητας και περιορισμένων ποσοτήτων παραγωγής επιβάλλεται να καλλιεργούνται και να προσφέρονται στην αγορά ως οικολογικά αποκτώντας έτσι προστιθέμενη αξία και παρέχοντας μεγαλύτερο εισόδημα στους αγρότες. Οι τουρίστες μπορούν και πρέπει ν' αποτελέσουν την κύρια αγορά τους. Για να επιτευχθεί αυτό θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση η συνεργασία τοπικών φορέων του Δημόσιου και Ιδιωτικού τομέα, ώστε να προβληθεί, υιοθετηθεί από τους κατοίκους και αναπτυχθεί ο οικολογικός τουρισμός και ο αγροτουρισμός.

Ακόμη, οι ίδιοι οι αμπελώνες, αποτελούν ελκυστικό τοπίο, τουριστικά αξιοποιήσιμο, όπως συμβαίνει σ' όλες τις τουριστικά ανεπτυγμένες περιφέρειες της Ε.Ε., (π.χ. "τα μονοπάτια των κρασιών" στην Toscana, Alto Adige κ.λ.π) και έχει αρχίσει να υιοθετείται και στην χώρα μας (π.χ. Μαντινεία, Νεμέα κ.λ.π).

Σημειώνεται ότι για την ανάπτυξη της βιοκαλιέργειας, το Υπουργείο Γεωργίας επιδοτεί τους αγρότες που καλλιεργούν κατά φυσικό τρόπο και με επί πλέον οικονομική ενίσχυση ανά στρέμμα και προϊόν, για οιναμπέλους, για τις δενδρώδεις καλλιέργειες και για τα κηπευτικά. Οι αιτήσεις υποβάλλονται όλο το χρόνο, ενώ η έγκριση αποφασίζεται στο δίμηνο Ιουλίου - Αυγούστου. Πρόκειται για σημαντικό μέτρο, το οποίο όμως για να έχει αποτελεσματικότητα, θα πρέπει παράλληλα να συνοδεύεται με δράσεις ενημέρωσης των αγροτών σε θέματα παραγωγής και εμπορίας οικολογικών προϊόντων.

ii. Κτηνοτροφία

Η πρωτογενής παραγωγή της περιοχής στηρίζεται κατά κύριο λόγο στην κτηνοτροφία, που συμμετέχει κατά 70% στο ακαθάριστο γεωργικό προϊόν. Με δεδομένη την περιορισμένη δυνατότητα εντατικής γεωργίας, το μεγαλύτερο ποσοστό των γεωργών συνδυάζουν κλάδους ζωικής, με φυτικής παραγωγής προκειμένου να βελτιώσουν το εισόδημά τους.

Οι βοσκότοποι είναι σημαντικότεροι για την περιοχή αφού καταλαμβάνουν ποσοστό 53% της όλης έκτασης του, και αν προσφέρονται για την αιγοπροβατοτροφία παρουσιάζουν προβλήματα : χαμηλή αποδοτικότητα κυρίως λόγω έλλειψης έργων υποδομής και υποβάθμιση ορισμένων περιοχών, λόγω υπερβόσκησης.

Η κτηνοτροφία, παρά την σταθερή μείωση, αποτελεί μια παραδοσιακή δραστηριότητα της περιοχής Μετσόβου και την κυριότερη πηγή εισοδήματος μετά τον τουρισμό.

Τέλος, σημαντικό τομέα της πρωτογενούς παραγωγής για την περιοχή αποτελεί η πτηνοτροφία και ακολουθεί η χοιροτροφία, των οποίων όμως οι μονάδες αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα θέσης εγκατάστασης ή ακριβέστερα διάθεσης των λυμάτων. Πολυάριθμες μονάδες έχουν εγκατασταθεί μέσα σε αρδευτικά ύδατα ή δίπλα σε οικισμούς με δυσμενείς επιπτώσεις για το φυσικό περιβάλλον. Το σύνολο των κτηνοτροφικών προϊόντων της περιοχής μπορεί ν' αναβαθμιστεί αξιοποιούμενο τουριστικά, εφ' όσον μάλιστα ενταχθεί στην τοπική παραδοσιακή κουζίνα.

6. ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ (μεταποίηση)

ι. Αγροτικά Προϊόντα

Από το σύνολο των αγροτικών προϊόντων της περιοχής, το κρασί παρουσιάζει από τουριστικής σκοπιάς το μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τον δήμο Μετσόβου.

Οι αμπελώνες του Δήμου Μετσόβου που χρονολογούνται από το 1732, παρήγαγαν τότε 400.000 λίτρα κρασιού, αλλά καταστράφηκαν ολοσχερώς από φυλλοξήρα.

Το 1964 ο Ευάγγελος Αβέρωφ -Τοσίτσας, ξεκίνησε την αναμπέλωση του Μετσόβου σε μια έκταση 150 τ. στρ., με την Γαλλική ποικιλία Cabernet Sauvignon, αντί της τοπικής ποικιλίας βλάχικο. Απ' αυτή την ποικιλία, μαζί με το Αγειοργίτικο της Νεμέας, παράγεται σήμερα το γνωστό κρασί "ΚΑΤΩΓΙ" του Μετσόβου.

Τα τοπικά κρασιά είναι πολύ γνωστά στην τοπική και εθνική αγορά, αλλά λιγότερο στην Κοινοτική. Ακόμη, είναι τα μόνα αγροτικά προϊόντα που προβάλλονται τουριστικά.

Τέλος, το ίδιο το οινοποιείο, αποτελεί χώρο τουριστικού ενδιαφέροντος αφού είναι επισκέψιμο και συνδυάζεται με ξενοδοχειακή μονάδα. Χαρακτηριστικά αναφέρεται στο site : "Πρότυπο οινοτουριστικής μονάδας στην Ελλάδα, το ξενοδοχείο-οινοποιείο Κατώγι Αβέρωφ ξεκίνησε τη λειτουργία του το 2008, με τη φιλοδοξία να συνδυάσει τον κόσμο του οίνου με την τέχνη και τη ζεστή φιλοξενία σ' ένα μαγευτικό φυσικό περιβάλλον.

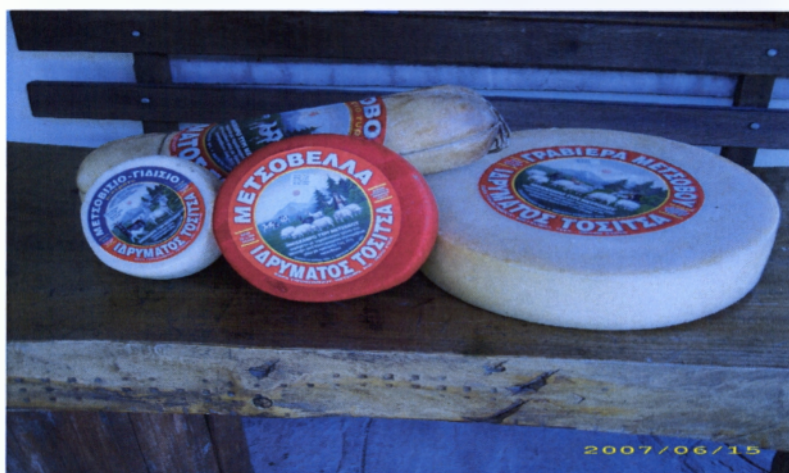
Η επίσκεψη στα κελάρια του οινοποιείου, με τη συμβολή ποικίλων εικαστικών παρεμβάσεων και οπτικοακουστικών μέσων, προσφέρει μια ατμοσφαιρική περιήγηση στον γοητευτικό κόσμο του κρασιού, στην ιστορία του οινοποιείου και στη διαδικασία της οινοπαραγωγής. Η εμπειρία ολοκληρώνεται με γευστικές δοκιμές των κρασιών αλλά και με ανεξάντλητες ευκαιρίες για βόλτες στα αμπέλια, στο δάσος ή στα γύρω βουνά, για γνωριμία με την πλούσια παράδοση και τα αξιοθέατα του Μετσόβου, και για πολλές ακόμα εξορμήσεις και κοντινές εκδρομές."

ii. Κτηνοτροφικά Προϊόντα

Τα Τυροκομικά προϊόντα " του Ιδρύματος Βαρόνου Μιχαήλ Τσιτσα" Μετσόβου παρουσιάζουν από τουριστικής σκοπιάς το μεγαλύτερο ενδιαφέρον στο Μέτσοβο.

Από αυτά, εξέχουσα θέση σε Τοπικό, Εθνικό και Κοινοτικό επίπεδο κατέχει το τυρί "ΜΕΤΣΟΒΟΝΕ", το οποίο μάλιστα θεωρείται από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων -Ο.Κ.Ε ⁴⁵,ως τυπικό προϊόν ποιότητας ⁴⁶ και προτείνεται να λάβει την ονομασία "Προστατευόμενη ονομασία προέλευσης Π.Ο.Π."

Η προβολή και η αξιοποίηση των προϊόντων ποιότητας, με καθορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά -κατά την άποψη της ΟΚΕ "...μπορεί να καταστεί σημαντικό πλεονέκτημα για τον αγροτικό κόσμο, κυρίως στις υποβαθμισμένες ή απομονωμένες ορεινές ζώνες (από όπου προέρχεται το 80% των προϊόντων αυτών) της Ε.Ε..."

⁴⁵ Γνωμοδότηση CES 972/98 για την: αξιοποίηση των τυπικών γεωργικών προϊόντων ποιότητας ως μέσο ανάπτυξης στο πλαίσιο της νέας ΚΓΠ (πρωτοβουλία)

⁴⁶ Τα "Τυπικά προϊόντα ποιότητας", αποτελούν αγαθά τα οποία προέρχονται από πρωτότυπες μεθόδους τροποποίησης, οι οποίες περιλαμβάνουν πάντοτε πρώτες ύλες ποιότητας, των οποίων η φυσιογνωμία και η ειδική γεύση προσδίδουν μια ανώτερη έλξη διαφορετική από άλλα παρόμοια προϊόντα, διότι τα χαρακτηριστικά αυτά συνδέονται πάντα με έναν ορισμένο εδαφικό χώρο.

Σύμφωνα πάντα με τα συμπεράσματα της Ο.Κ.Ε. : "Τα τυπικά προϊόντα ποιότητας, συνέβαλλαν σ' ορισμένες περιοχές στην ευημερία των πληθυσμών, στη βιώσιμη ανάπτυξη της υπαίθρου, στην προώθηση του αγροτουρισμού και κυρίως στην παραμονή των νέων στην ύπαιθρο, συμβάλλοντας σταθερά στη διάσωση των πολιτισμικών αξιών..."

Ευχής έργο θα ήταν, να προστεθούν σ' αυτή την κατηγορία των τυπικών προϊόντων ποιότητας και άλλα αγροτικά / κτηνοτροφικά προϊόντα του Μετσόβου λόγω της προβολής που προβλέπεται να λάβουν από την Ε.Ε.

Ανεξάρτητα των μέτρων της Ε.Ε. προς αυτή την κατεύθυνση, σ' ορισμένες αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές της Ε.Ε., όπως π.χ. Alto Adige (Β. Ιταλία), έχουν θεσπιστεί "σήματα ποιότητας" ή "σήματα προέλευσης" για τοπικά αγροτικά / κτηνοτροφικά προϊόντα, (βλέπε φώτο επόμενη σελίδα) μέσω των οποίων επιτυγχάνονται, εξίσου με τα προαναφερθέντα, πλεονεκτήματα υπέρ των κατοίκων των αγροτικών περιοχών, αλλά και υπέρ του τουρισμού, ενώ άλλα σήματα προβλέπονται για τα οικολογικά προϊόντα.

Τα κτηνοτροφικά προϊόντα στο Μέτσοβο είναι κυρίως το αιγοπρόβειο κρέας και δευτερευόντως το χοιρινό και κοτόπουλο, (η κρεατοπαραγωγός πτηνοτροφία των Ν. Ιωαννίνων και Άρτας αντιπροσωπεύουν το 25% περίπου της συνολικής αγοράς κρέατος πουλερικών της χώρας) που αποτελούν μεταγενέστερες δραστηριότητες.

Στο αιγοπρόβειο κρέας όπως είναι φυσικό στηρίζεται πληθώρα τοπικών παραδοσιακών συνταγών μαγειρικής, ενώ για τα υπόλοιπα η Μετσοβίτικη κουζίνα υστερεί.

Στο Μέτσοβο με μικρή παραγωγή αλλά σε καλή ποιότητα βρίσκεται και η παραγωγή κρεάτων, Πλέον αξιοποιούνται από την τοπική παραδοσιακή κουζίνα, για τουριστικούς λόγους και φαίνεται ότι μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη ικανοποιητική λύση στο πρόβλημα της ανταγωνιστικότητας,

Τα προϊόντα μας

Μετσοβίτικο Λουκάνικο

Παραδοσιακό, αυθεντικό & υγιεινό

Στη "Μετσονία" το μόνο που έχει αλλάξει σε σχέση με την παλιά ετήσια παραγωγή είναι το σύγχρονο φύλλο προέλευσης, το βελούδο που εγγυάται πως όλα τα προϊόντα που κατασκευάζονται είναι καθαρά και υγιεινά.

Κατά τη διάρκεια φροντίδα, η προσοχή και η παρακολούθηση παραδοσιακών μεθόδων "μυστα" της ετοιμότητάς. Επιλέγουμε το καλύτερο κρέας - μοσχαρίσιο, χοιρινό και αρνίσιο - από διάφορα τμήματα της χώρας μας. Χρησιμοποιούμε το μαρμαρίστικο βύσσινο των βουνών και το αλεύρι από μεταποιημένο τριανό, λαχνο και Μετσοβίτικο, κρέατο λαχνο και ακολουθούμε τις παραδοσιακές συνταγές και κόπων μας.

Γι' αυτό το μετσοβίτικο λουκάνικο μας θα σας καθίσει με την σφαιρική εμφάνιση, το κόκκινο χρώμα και τη συνολική γεύση της.

0,10€

ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΙΜΗ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΝΑ ΚΙΛΟ ΠΡΟΣΕΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΕ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΤΕΣ

Παραδοσιακά Ζυμαρικά
Μετσόβου

ΚΥΛΟΠΙΤΕΣ

Φύση & Παράδοση

Στην Ελλάδα από παλιά είναι το κρέας και τα ζυμαρικά οι βασικοί παράγοντες της διατροφής μας.

3 φαίτες Κυκλοπιτών Μετσόβου "Φύση & Παράδοση" 1kg

Τονίζεται ότι, όπως οι αμπελώνες, έτσι και τα κοπάδια αιγοπροβάτων, οι στάνες κ.λ.π. προκαλούν τουριστικό ενδιαφέρον και κατά συνέπεια και γι' αυτό τον λόγο, μεταξύ άλλων, θα πρέπει να διατηρηθούν.

Τέλος, αναφέρουμε ότι στην περιοχή λειτουργεί εκτροφείο πέστροφας. Η ερασιτεχνική αλιεία έχει αναπτυχθεί στις Κοινότητες που βρίσκονται κοντά στους ποταμούς Άραχθο και Αώο καθώς και στην Τεχνητή Λίμνη των πηγών του Αώου.

iii. Χειροτεχνία

Η χειροτεχνία στη περιοχή αντικατοπτρίζει ανάγλυφα, την κοινωνικό-οικονομική και πολιτιστική εξέλιξη της περιοχής. Διαθέτοντας ο τόπος άφθονα, ως πρώτη ύλη, ξύλο και μαλλί αναπτύχθηκε η ξυλογλυπτική, η υφαντική και η ταπητουργία.

Όλες οι μορφές της χειροτεχνίας ξεκίνησαν αρχικά ως συμπληρωματικές προς την γεωργία και κτηνοτροφία δραστηριότητες, για να καλύψουν αποκλειστικά βασικές ανάγκες των κατοίκων. Στη συνέχεια εξελίχθηκαν σε τεχνικές εξειδικεύσεις, στις οποίες διακρίθηκε ο ανδρικός ή γυναικείος πληθυσμός ορισμένων χωριών, που λόγω της υψηλής καλλιτεχνικής αξίας των προϊόντων τους απέκτησαν φήμη, ταυτίζοντας μ' αυτά τ' όνομά τους.⁴⁷

Για την ανάπτυξη ορισμένων ειδών χειροτεχνίας όπως π.χ. υφαντουργία -πέραν της πρώτης ύλης αποφασιστικό ρόλο έπαιξε η γειτνίαση του χωριού με ποτάμια για το πλύσιμο του μαλλιού.

Το φαινόμενο του "Ηπειρώτικου Ταξειδιωτισμού" συνέβαλλε αφ' ενός στην καλλιέργεια της φαντασίας και δημιουργικότητας και αφ' ετέρου στη διευκόλυνση της εμπορίας των χειροτεχνημάτων, στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και στα εμπορικά κέντρα της Ευρώπης. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι το Μέτσοβο διακρίνεται για τα υφαντά και ξυλόγλυπτα, η Μηλιά για τα προϊόντα ξυλοτεχνίας, κ.α.

Σήμερα,⁴⁸ η χειροτεχνία φθίνει. Ο μέχρι σήμερα τουρισμός δεν κατάφερε ν' αναβαθμίσει ποιοτικά την χειροτεχνία.

⁴⁷ Ανάλογο φαινόμενο παρατηρείται σε πολλές άλλες ορεινές περιοχές της Ε.Ε. Για παράδειγμα το Tirole (Αυστρία/Ιταλία) φημίζεται μεταξύ άλλων, για τα ξυλόγλυπτα, ενώ η Biella (Ιταλία), είναι διεθνώς γνωστή για την ποιότητα των μάλλινων υφασμάτων, θεωρούμενες αμφότερες "Label Cities".

⁴⁸ Στο Μέτσοβο λειτουργήσε Σχολή Ξυλοτεχνίας του Ιδρύματος Βαρόνου Μιχαήλ Τσιτίσα. Παρόμοιες σχολές λειτουργούν σ όλη την Ήπειρο όπως χειροτεχνίας στο Μονοδέντρι και ταπητουργίας στα Άνω Πεδινά.

Η υψηλή ποιότητα των χειροτεχνημάτων συνεπάγεται υψηλό κόστος, το οποίο δεν ανταποκρίνεται ούτε στο εισόδημα, ούτε στην καλλιτεχνική κουλτούρα της συντριπτικής πλειοψηφίας των τουριστών, που σήμερα επισκέπτονται την περιοχή.

Από την άλλη πλευρά, παραδοσιακές σχολές χειροτεχνίας, δεν προσελκύουν πλέον το ενδιαφέρον των νέων της περιοχής. Η μεγάλη διάρκεια σπουδών (τετραετείς), η απομόνωση των χωριών όπου εδρεύουν οι σχολές, ιδιαίτερα το χειμώνα, σε συνδυασμό με την υποβάθμιση της καλλιτεχνικής αξίας αυτών των προϊόντων -έργων, αποτελούν αντικίνητρα προσέλευσης νέων σπουδαστών / στριών.

iv. Αξιοποίηση Υδάτινων Πόρων

Ο πλούτος σε υδάτινους πόρους του Μετσόβου Προσφέρεται για αλιεία. Στην περιοχή λειτουργούν εντροφία πέστροφας.

Η παραγωγή θα μπορούσε να ήταν μεγαλύτερη , εάν διασφαλιζόταν καλύτερες τιμές, μέσω της τουριστικής προβολής.

Ορισμένα υδρόβια όπως καραβίδες και βάτραχοι, που θα μπορούσαν να αποτελέσουν επιτυχή τομέα επιχειρηματικής δραστηριότητας των ντόπιων, παραμένουν σχεδόν ανεκμετάλλευτα.

7. ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ (υπηρεσίες αναπαραγόμενων πόρων)

Στην πόλη Μετσόβου ως διοικητικό, οικονομικό, επιχειρηματικό και πολιτιστικό κέντρο του Δήμου και πολλοί τομείς της τριτογενούς παραγωγής.

Κυρίαρχη θέση καταλαμβάνει το εμπόριο των τοπικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, με σχεδόν παράλληλη αυτή του τουρισμού, συμπαρασύροντας ανοδικά ορισμένους υποτομείς του εμπορίου όπως π.χ. το εμπόριο προϊόντων βιοτεχνιών επεξεργασία του ξύλου.

Ακόμη, ιδιαίτερη σημασία έχουν αποκτήσει ορισμένες πολιτιστικές, αθλητικές κ.λ.π δραστηριότητες, με αντίστοιχη οικονομική διάσταση, (αθλητικοί αγώνες ski, προετοιμασία ομάδων θερινούς μήνες σκι)

Επιχειρηματικές και επαγγελματικές συναντήσεις (συνεδριακός τουρισμός)

Σημαντικές είναι στο Μέτσοβο οι επιχειρηματικές, επαγγελματικές και επιστημονικές συναντήσεις, που πραγματοποιούνται σε καλά οργανωμένους χώρους με την απαραίτητη για τον σκοπό αυτό υποδομή (πλήρως εξοπλισμένες αίθουσες συνεδριακών εκδηλώσεων).

Η παρουσία του Πανεπιστημίου των Ιωαννίνων συμβάλλει σημαντικά στην διοργάνωση επιστημονικών ημερίδων, συμποσίων, διαλέξεων κ.λ.π. Άλλωστε στο Μέτσοβο λόγω της δικαιολογημένης φήμης του σε εθνικό επίπεδο ως πρωτοπόρου στον ορεινό τουρισμό κωμόπολης, διοργανώνονται συχνά, μεταξύ άλλων, συναντήσεις σε Εθνικό και Κοινοτικό επίπεδο με θέματα που αφορούν τον ορεινό τουρισμό, το περιβάλλον, τον αγροτουρισμό κ.λ.π.

Δραστηριότητες απασχόλησης ελεύθερου χρόνου τουριστών (αθλητικός τουρισμός)

Στο Μέτσοβο κυρίως λειτουργούν αθλητικοί σύλλογοι, οι οποίοι καλύπτουν το φάσμα των χειμερινών αθλημάτων μέχρι τον στίβο και την σκοποβολή, απευθυνόμενοι στα μέλη τους (κατοίκους της πόλης ή της ευρύτερης περιοχής). Υπάρχουν τελευταία οργανωμένες προσπάθειες ιππασίας και λοιπών δραστηριοτήτων ορεινού τουρισμού

Οι τοπικοί αθλητικοί σύλλογοι ελάχιστα ή καθόλου αποβλέπουν στην ικανοποίηση των αναγκών των τουριστών, που καλύπτονται από ελάχιστους ιδιωτικούς φορείς, οι οποίοι προωθούν με ίδια μέσα προβολής τις δραστηριότητές τους. Για την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού, οι αθλητικές δραστηριότητες έχουν μέγιστη σημασία, γιατί αποτελούν σημαντικό κίνητρο για τους τουρίστες, στην επιλογή του προορισμού και στον προγραμματισμό της διάρκειας παραμονής τους.

Ωστόσο υστερεί ή υπάρχουν πλήρως οι προϋποθέσεις και για άλλα αθλήματα όπως:

1. Σπορ του αέρα (αλεξιπτωτισμός, ανεμόπλανο, παραπέντε (Parachut e de pente) και deltaplano)
2. Σπορ του νερού (canyoning, canoa, kayak. Rafting, ερασιτεχνική αλιεία, ναυτικό σκι, κωπηλασία και surf).
3. Σπορ του εδάφους (ορειβασία, αθλητική αναρρίχηση, τουριστική ποδηλασία, ιππασία, trekking (πεζοπορία ή mountain bike), προσανατολισμός(orienteeing), πατινάζ, σκι, πατίνια, ping - pong, τέννις, σπηλαιολογία και τοξοβολία)

Η αδυναμία οφείλεται στην έλλειψη ενός μέρους ή του συνόλου των ακόλουθων προϋποθέσεων:

- υποδομή
- εξειδικευμένοι επαγγελματίες οδηγοί, συνοδοί εκπαιδευτές κ.λ.π.
- ειδικοί χάρτες
- κέντρα ειδικής πληροφόρησης / πλήρη ενημερωτικά και κατά κατηγορία έντυπα (Ελληνόγλωσσα/ ξενόγλωσσα)
- τοπικοί αθλητικοί, φυσιολατρικοί, ορειβατικοί κ.λ.π σύλλογοι, με τουριστικό προσανατολισμό.
- από κοινού τουριστικός σχεδιασμός, προγραμματισμός, συντονισμός και οργάνωση των φορέων του δημόσιου, ιδιωτικού τομέα, οι οποίοι οφείλουν να επεκτείνουν τη δραστηριότητά τους στους τουρίστες, συμβάλλοντας έτσι σημαντικά στην τουριστική και κοινωνικο - οικονομική ανάπτυξη του τόπου τους.

Μόνο εάν γίνει κοινή συνείδηση ότι ο αγροτουρισμός αποτελεί τον κινητήριο μοχλό για την κοινωνικό-οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, τότε πολλές από τις διαπιστωθείσες αδυναμίες μπορούν να καλυφθούν βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα, στο πλαίσιο ενός προγράμματος παροχής ολοκληρωμένων αθλητικών υπηρεσιών στους τουρίστες, στο οποίο οφείλουν να συμμετάσχουν όλοι οι τοπικοί φορείς, οι οποίοι άμεσα ή έμμεσα ασχολούνται στον συγκεκριμένο τομέα και ανήκουν είτε στο Δημόσιο, είτε Ιδιωτικό τομέα.

Το γεγονός ότι η άσκηση ορισμένων σπορ εξαρτάται άμεσα από τις δυνατότητες του φυσικού περιβάλλοντος, αποτελεί το συγκριτικό πλεονέκτημα του Μετσόβου καλύπτει κατά πλειοψηφία τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη τους.

Η πλήρης ανάπτυξη όλων των σπορ και η εξωστρέφεια των τοπικών αθλητικών συλλόγων θα είχε ευεργετικές επιπτώσεις όχι μόνο στον τουρισμό, αλλά και στην ψυχοσωματική διάπλαση

των κατοίκων, ιδιαίτερα των νέων, ενώ για ορισμένους από αυτούς ο αθλητισμός θα μπορούσε ν' αποτελέσει αντικείμενο επιτυχούς επαγγελματικής σταδιοδρομίας, πέραν των γνωστών και καθιερωμένων επαγγελμάτων, προσφέροντας τις εξειδικευμένες γνώσεις και εμπειρίες τους στην υπηρεσία του τουρισμού ως συνοδοί, ξεναγοί, εκπαιδευτές κ.λ.π. των τουριστών.

Η μέχρι σήμερα επιτυχία και οι ευοίωνες προοπτικές των ελαχίστων ιδιωτικών επιχειρήσεων, παροχής υπηρεσιών τουριστικής υποστήριξης στον τομέα των σπορ που προαναφέρθηκαν και όσων άλλων λειτουργούν στην περιοχή, παρά τα πενιχρά μέσα που διαθέτουν, αποδεικνύει την βιωσιμότητά τους και την αναγκαιότητα ενός ολοκληρωμένου επιχειρησιακού σχεδιασμού του υπό εξέταση τομέα αθλητικών δραστηριοτήτων για τουριστικούς σκοπούς.

Ακόμη τονίζεται ότι, για ορισμένες από τις προαναφερθείσες αθλητικές δραστηριότητες όπως δεν απαιτούνται ιδιαίτερα δαπανηρές επενδύσεις σε υποδομή, ενώ ευνοούνται περιοχές των οποίων το φυσικό περιβάλλον δεν προσφέρεται για άσκηση άλλων αθλημάτων.

Ορισμένα σπορ όπως π.χ. πεζοπορία, , τουριστική ποδηλασία κ.λ.π παρέχουν την δυνατότητα στον μεν τουρίστα, να γνωρίσει και τις γύρω περιοχές του Δήμου, να επωφεληθούν από τον τουρισμό, ανάλογα με τις δυνατότητες που καθεμιά από αυτές διαθέτει, και να επιμηκύνει την διαμονή των τουριστών

Οι επαγγελματίες οδηγοί, συνοδοί, εκπαιδευτές κ.λ.π των περισσοτέρων σπορ, που έχουν άμεση σχέση με την φύση, επιτελούν πέραν του αθλητισμού σημαντικότατο κοινωνικό έργο, γιατί καλλιεργούν τους συμμετέχοντες-υπό την επίβλεψη και καθοδήγησή τους την αγάπη και τον σεβασμό προς το φυσικό περιβάλλον, συμβάλλοντας έτσι ενεργά στην αειφόρο ανάπτυξη.

Θεωρείται σκόπιμο ν' αναφερθεί ότι αρκετά από τα προαναφερθέντα σπορ δεν απαιτούν ιδιαίτερα σημαντικές ικανότητες, αντοχές ή επίπονη εκπαίδευση και για το λόγο αυτό προσφέρονται για όλες τις ηλικίες

Θεωρείται αναγκαίο να υπογραμμιστεί ότι ούτε σε ένα από τα εκατοντάδες ενημερωτικά έντυπα των τουριστικά ανεπτυγμένων ορεινών περιοχών της Ε.Ε. που εξετάσαμε, αναφέρεται οτιδήποτε που αφορά το κυνήγι. Το γεγονός δεν είναι τυχαίο, αλλά αποδίδεται στην ευαισθησία, έναντι της πανίδας, τόσο των επισκεπτών όσο και των ντόπιων. Στην περιοχή του Μετσόβου ο καλά οργανωμένος Κυνηγητικός Σύλλογος, διακρίνεται για την ευαισθησία του σε θέματα προστασίας της ισορροπίας ζωικής αλυσίδας

8. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

i Υπηρεσίες υποδοχής

Το φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον, η οικιστική δομή και ακόμη οι κατ' εξοχήν οικονομικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο Δήμο Μετσόβου, προσδιορίζουν απόλυτα την μορφή του τουρισμού, που μπορεί να "ευδοκιμήσει" ανταγωνιστικά στην περιοχή.

Πρόκειται για τον τουρισμό της υπαίθρου (rural tourism) όπως γενικά ορίζεται από την Κοινότητα, σε αντιδιαστολή προς τον αστικό τουρισμό (urban tourism) και ειδικότερα για τον ορεινό τουρισμό ή ακριβέστερα για τον ορεινό αγροτουρισμό.

Στο σημείο αυτό θεωρείται σκόπιμο να δοθούν ορισμένες διευκρινήσεις, όσον αφορά τις προαναφερόμενες έννοιες, ώστε ν' αποφευχθεί ο κίνδυνος σύγχυσης. Πιο συγκεκριμένα η Ε.Ε. θεωρεί τον τουρισμό της υπαίθρου ως την πλέον ευρεία έννοια, στην οποία περιλαμβάνεται οποιαδήποτε τουριστική δραστηριότητα αναπτύσσεται στο περιβάλλον της υπαίθρου. Επομένως κατά την Κοινότητα, ο αγροτουρισμός δεν αποτελεί μια αυτόνομη μορφή, αφού ούτως ή άλλως πρόκειται για μια μορφή τουρισμού, που αναπτύσσεται σε περιοχές τις υπαίθρου και δεν λαμβάνονται υπ' όψιν ως διαφοροποιήσιμα στοιχεία, ούτε οι δραστηριότητες που ασκούνται, ούτε οι δομές που χρησιμοποιούνται.

Μεταξύ των τουριστικών υπηρεσιών τις οποίες οι Ευρωπαίοι αγρότες / κτηνοτρόφοι έχουν δικαίωμα να προσφέρουν περιλαμβάνονται: φιλοξενία, διατροφή, πώληση αγροτικών / κτηνοτροφικών προϊόντων και χειροτεχνημάτων ίδιας παραγωγής στους τουρίστες ως και διοργάνωση πολιτιστικών δραστηριοτήτων και αναψυχής για τους πελάτες τους.

Αυτή ακριβώς η μορφή τουρισμού, θα έδινε πέραν της ποσοτικής αύξησης την δυνατότητα της ανάπτυξης όλων των παραδοσιακών παραγωγικών δραστηριοτήτων της περιοχής, ώστε από κοινού να διασφαλίσουν ένα ικανοποιητικό εισόδημα στους ντόπιους, να επιτύχουν την κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη και να καταπολεμήσουν την ανεργία

Με δεδομένο τον ορεινό φουτουρισμό, ως την πλέον κατάλληλη συμπληρωματική τουριστική μορφή για του Δήμου Μετσόβου, αυτόματα προσδιορίζεται το ελάχιστο των προδιαγραφών (standards) που οφείλουν να ικανοποιούν τα καταλύματα, προκειμένου ν' ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των αγροτουριστών όπως αυτές έχουν σήμερα διαμορφωθεί, από τον ανταγωνισμό σε Εθνικό και Κοινοτικό επίπεδο.

Το είδος ζωής που επιβάλλει ο ρυθμός της μεγάλης πόλης, η μόλυνση του περιβάλλοντος και το "stress", εξανάγκασαν τον άνθρωπο ν' ασχοληθεί πιο σοβαρά με την φυσική του κατάσταση και επομένως να προσπαθήσει να κάνει μια πιο "έξυπνη" χρήση του ελεύθερου χρόνου του, σ' ένα φυσικό περιβάλλον. Αυτό υπήρξε κυρίως το έναυσμα από τις αρχές της δεκαετίας του 70 για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού, ως και όλων των μορφών του τουρισμού της υπαίθρου και του οικολογικού τουρισμού στην Ευρώπη.

Στην Ελλάδα, ο αγροτουρισμός μόλις τώρα διανύει τα πρώτα του βήματα. Η παρατηρούμενη καθυστέρηση της χώρας μας έναντι άλλων χωρών της Ε.Ε., έχει άμεση σχέση με τον χρόνο της βιομηχανικής της ανάπτυξης και της αστικοποίησης. Τα αστικά κέντρα στην Ελλάδα διογκώθηκαν εντυπωσιακά και μάλλον παθολογικά κατά την μεταπολεμική περίοδο, με ταυτόχρονη εγκατάλειψη της υπαίθρου.

Οι κάτοικοι των πόλεων, που είχαν γεννηθεί σε χωριά και αποτελούν την συντριπτική πλειοψηφία του Ελληνικού αστικού πληθυσμού για μεγάλο χρονικό διάστημα απεχθάνονταν

οτιδήποτε τους θύμιζε την σκληρή ζωή του χωριού. Σήμερα αυτοί οι ίδιοι, χρόνια πλέον μετά την εγκατάστασή τους στις πόλεις, έχουν κατακτήσει καλύτερο επίπεδο διαβίωσης και αποκτήσει αστικές συνήθειες, νοσταλγούν τη ζωή της υπαίθρου. Κατά μείζονα λόγο, οι επόμενες από αυτούς γενιές των κατοίκων των Ελληνικών πόλεων, αναζητούν την φυσική ζωή, που μόνο η ύπαιθρος μπορεί να τους προσφέρει.

Αυτή η κατηγορία ανθρώπων αποτελεί τον ιδανικό πελάτη του αγροτουρισμού. Άλλωστε είναι γενική η διαπίστωση ότι η τουριστική προσφορά στην περιοχή στο σύνολό της (συμπεριλαμβανομένων των καταλυμάτων του Ν. Ιωαννίνων) ανταποκρίνεται απόλυτα στις απαιτήσεις του αγροτουρισμού, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί σε Κοινοτικό επίπεδο.

Στην Ελλάδα σε αντίθεση με άλλες χώρες της Ε.Ε. μη έχοντας απόλυτα θεσμοθετήσει, οριοθετήσει και προάγει τον αγροτουρισμό, ως τομέα εκμετάλλευσης αποκλειστικά από τον αγροτικό πληθυσμό, είναι φυσικό να δημιουργούνται πλείστα όσα σοβαρά προβλήματα, σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο. Έτσι χρησιμοποιώντας αδιάκριτα τον όρο "αγροτουρισμός", δημιουργείται σύγχυση με αποτέλεσμα οι βασικοί στόχοι να μην επιτυγχάνονται.

Στην περιοχή του Μετσόβου ο τουρισμός αρχίζει ουσιαστικά να γίνεται γνωστός, αφ'ότου αναβιώνει η ζωή του χωριού μετά και από τις παρεμβάσεις του Ιδρυμάτος του Βαρόνου Μιχαήλ Τσοίτσα και του Δήμου του Μετσόβου⁴⁹, που δημιουργούν την απαραίτητη για τον σκοπό αυτό ολοκληρωμένη υποδομή, για να ακολουθήσουν στη συνέχεια επενδύσεις ντόπιων επιχειρηματιών, που μετατρέπουν τα σπίτια τους σε τουριστικά καταλύματα, διατηρώντας απλά και μόνο την παραδοσιακή αρχιτεκτονική των κτισμάτων⁵⁰.

Στη συνέχεια παρουσιάζουμε, συνοπτικά τις υπάρχουσες σήμερα δυνατότητες του Δήμου Μετσόβου, όσον αφορά τα καταλύματα, διαχωρίζοντας τα ξενοδοχεία από τα ενοικιαζόμενα δωμάτια, όπως εμφανίζονται στις στατιστικές του Ε.Ο.Τ., μ'έμφαση τα στοιχεία για τον Νομό Ιωαννίνων και συγκριτικά με τους υπόλοιπους τουριστικούς προορισμούς του Νομού μας

Ξενοδοχεία

Από τα στατιστικά στοιχεία του Ε.Ο.Τ. προκύπτει ότι, ο Ν. Ιωαννίνων διαθέτει συνολικά 60 ξενοδοχειακές μονάδες⁵¹ που αντιπροσωπεύουν 1.461 δωμάτια και 2.774 κλίνες.

Η συντριπτική πλειοψηφία αυτών των μονάδων ανήκει στη Β κατηγορία ή Γ κατηγορία, που από κοινού αποτελούν το 81% του συνόλου των ξενοδοχείων. Πρόκειται για μικρές μονάδες, οι οποίες κατά μέσο όρο διαθέτουν 24,3 δωμάτια, με μεγαλύτερη δυναμικότητα τα ξενοδοχεία της Γ κατηγορίας (28,6) και μικρότερη εκείνα της Ε κατηγορίας (8,6).

⁴⁹ Δημιουργούνται σχολεία, πρότυπα σχολεία-εργαστήρια τυροκομίας, ξυλοτεχνικής, υφαντικής, πινακοθήκη, λαογραφικό μουσείο, χιονοδρομικά κέντρα. συνεδριακό κέντρο, αναπαλαιώνονται βυζαντινές εκκλησίες και προβιομηχανικά κτίσματα.

⁵⁰ Το παράδειγμα του Μετσόβου ακολουθούν αργότερα τα Ζαγοροχώρια και η Κόνιτσα, επωφελοόμενοι όπως και το Μέτσοβο από τις ευνοϊκές συγκυρίες που έχουν πλέον διαμορφωθεί στην Ελλάδα, για την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού και από τις οικονομικές ενισχύσεις Κοινοτικών κονδυλίων.

⁵¹ Οι επίσημες στατιστικές δεν είναι απόλυτα αξιόπιστες ιδιαίτερα όσον αφορά τα ενοικιαζόμενα δωμάτια, πολλά από τα οποία δεν δηλώνονται στον ΕΟΤ.

Το 1/3 και πλέον των ξενοδοχείων του Νομού λειτουργούν στην πόλη των Ιωαννίνων, αντιπροσωπεύοντας το 60% του συνολικού αριθμού των δωματίων και σχεδόν ανάλογο ποσοστό κλινών.

Πίνακας 1: ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΤΟΥ Ν. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ (ΕΤΟΣ 2004)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Αρ. Επιχ.	Αρ. Δωμ.	Αρ. Κλιν.	μ.ο. Δωματίων ανά ξενοδοχείο
A	1 (1,67%)	18 (1,23%)	34 (1,23%)	18
B	16 (26,67%)	183 (26,22%)	732 (26,39%)	11,4
Γ	33 (55%)	947 (64,82%)	1.778 (64,09%)	28,6
Δ	4 (6,66%)	61 (4,17%)	121 (4,36%)	15,2
E	6 (10,00%)	52 (3,56%)	109 (3,93%)	8,6
ΣΥΝΟΛΟ	60(100,00%)	1.461(100,00%)	2.774 (100,00%)	24,3

Πηγή: ΕΟΤ

Πίνακας 2: ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ (ΕΤΟΣ 2004)

ΚΑΤΗΓ.	ΖΑΓΟΡΙ			ΚΟΝΙΤΣΑ			ΜΕΤΣΟΒΟ			ΠΟΛΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ			ΛΟΙΠΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ		
	Αριθμος επιχ / δωμ / κλιν			Αριθμος επιχ / δωμ / κλιν			Αριθμος επιχ / δωμ / κλιν			Αριθμος επιχ / δωμ / κλιν			Αριθμος επιχ / δωμ / κλιν		
A	---	---	---	---	---	---	1	18	34	---	---	---	---	---	---
B	9	93	204	1	22	41	1	37	64	3	204	373	2	27	50
Γ	8	83	169	2	27	51	8	210	404	15	627	1.154	---	---	---
Δ	---	---	---	1	8	20	1	16	32	2	37	69	---	---	---
E	1	8	16	2	20	44	2	15	29	1	9	20	---	---	---
ΣΥΝΟΛΟ	18	184	389	6	77	156	13	296	563	21	877	1.616	2	27	50

Πίνακας 3: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΝΟΜΟΥ

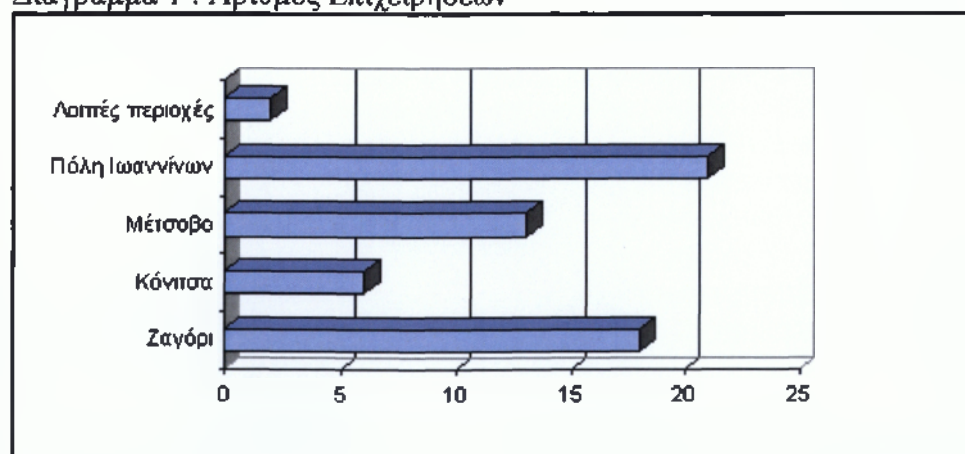
ΑΤΗΓ. ΖΑΓΟΡΙ	ΚΟΝΙΤΣΑ			ΜΕΤΣΟΒΟ			ΠΟΛΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ			ΛΟΙΠΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ					
	Αριθμος επιχ / δωμ / κλιν			Αριθμος επιχ / δωμ / κλιν			Αριθμος επιχ / δωμ / κλιν			Αριθμος επιχ / δωμ / κλιν					
---	---	---	---	---	---	---	100,00	100,00	100,00	---	---	---	---	---	---
56,25	24,28	27,87	6,25	5,74	5,60	6,25	9,66	8,74	18,75	53,27	50,96	12,50	7,05	6,83	
24,24	8,76	9,51	6,06	2,85	2,87	24,24	22,18	22,72	45,46	66,21	64,90	---	---	---	
---	---	---	25,00	13,11	16,53	25,00	26,23	26,45	50,00	60,66	57,02	---	---	---	
16,67	15,38	14,68	33,33	38,46	40,37	33,33	28,85	26,60	16,67	17,31	18,35	---	---	---	
ΥΠΟΛΟ	30,00	12,59	14,02	10,00	5,27	5,62	21,67	20,26	20,30	35,00	60,03	58,26	3,33	1,85	1,80

Πηγή: ΕΟΤ

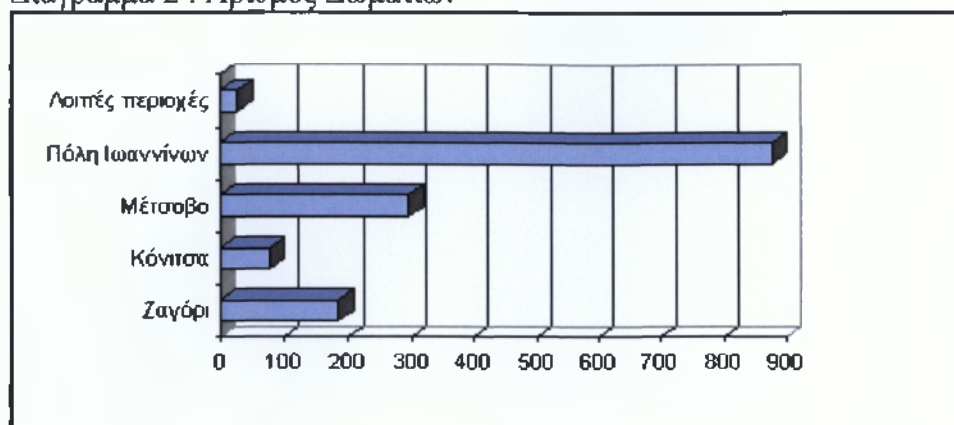
Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων πίνακα 2

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΧΗ Ν. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ (Έτος 2004)

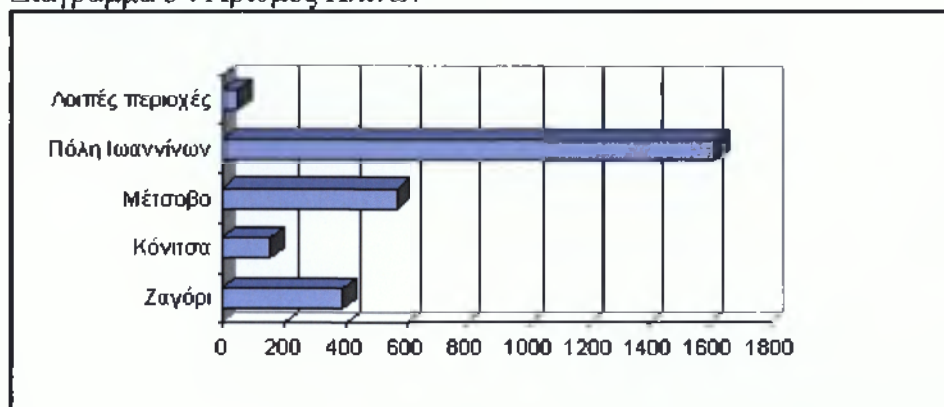
Διάγραμμα 1 : Αριθμός Επιχειρήσεων

Διάγραμμα 2 : Αριθμός Δωματίων

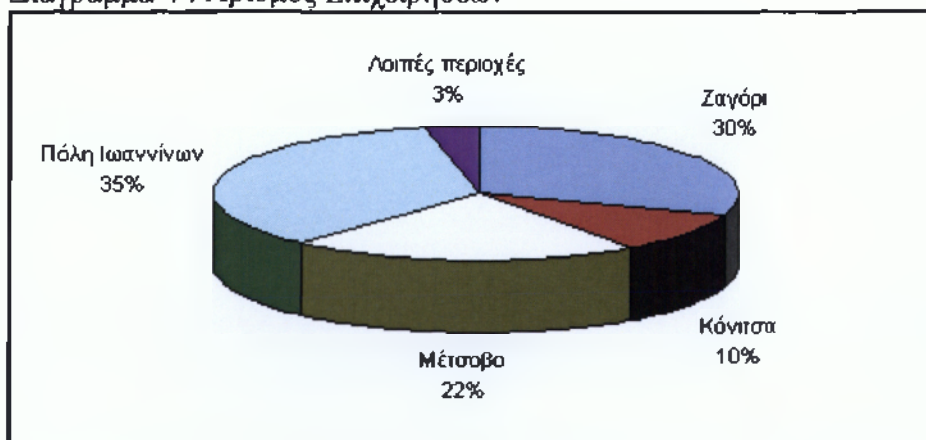
Διάγραμμα 3 : Αριθμός Κλινών

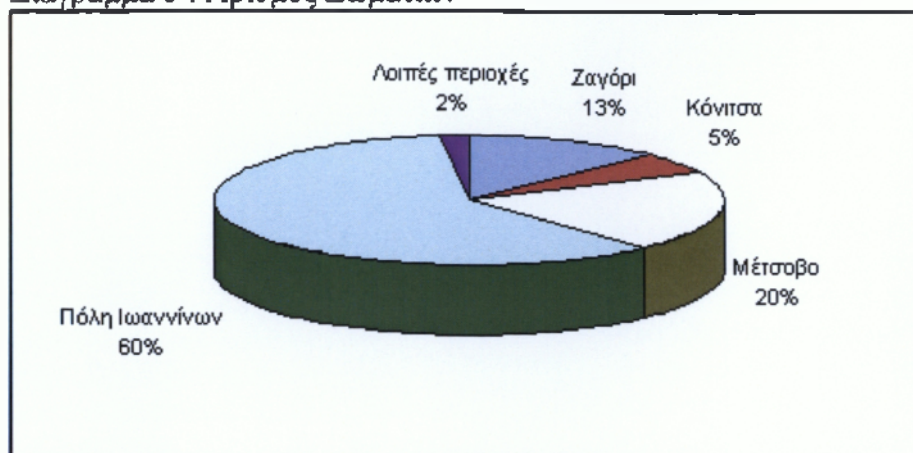
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ Ν. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
(Έτος 2004)

% κατανομή σε σχέση με σύνολο Ν. Ιωαννίνων.

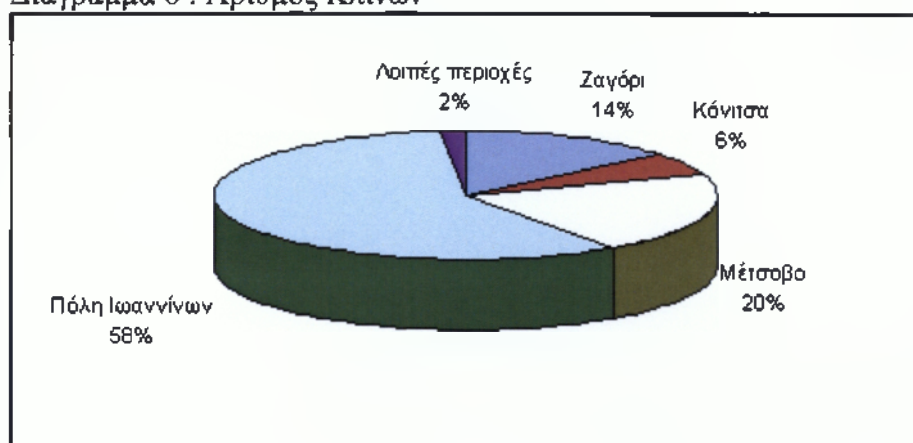
Διάγραμμα 4 : Αριθμός Επιχειρήσεων

Διάγραμμα 5 : Αριθμός Δωματίων

Διάγραμμα 6 : Αριθμός Κλινών

Παρατηρώντας τα διαγράμματα βλέπουμε ότι το Μέτσοβο έχει την πρωτιά αμέσως μετά την πρωτεύουσα του Νομού που αποτελεί το διοικητικό, οικονομικό, επιχειρηματικό, πολιτιστικό αλλά και πανεπιστημιακό κέντρο για ολόκληρη την Περιφέρεια της Ηπείρου.

Έτσι ενώ η μέση δυναμικότητα σε δωμάτια, στις πολυπληθέστερες Β και Γ κατηγορίες ξενοδοχείων στην πόλη των Ιωαννίνων, είναι 53,27 και 66,21 δωμάτια, αντίστοιχα στο Μέτσοβο στις αντίστοιχες κατηγορίες ξενοδοχείων τα ποσοστά είναι 9,66 και 22,18.

Συμπεραίνεται επίσης ότι ενώ ότι ο Ν. Ιωαννίνων γενικά υστερεί ποσοτικά και ποιοτικά σε ξενοδοχειακά καταλύματα, στο Μέτσοβο παρατηρείται υπερσυγκέντρωση των ξενοδοχειακών μονάδων. Επίσης εντυπωσιάζει το γεγονός ότι οι υπόλοιπες περιοχές του Νομού, στερούνται παντελώς ξενοδοχειακών καταλυμάτων και κατά συνέπεια δυνατότητας φιλοξενίας τουριστών σε ξενοδοχείο. Το Μέτσοβο άλλωστε εμφανίζει τουριστικές υποδομές σε καταλύματα πολύ πριν την δεκαετία του '80⁵²

⁵² Η δημιουργία υποδομών για την ενίσχυση κυρίως του αγροτουρισμού στηρίχθηκε στον Αναπτυξιακό Νόμο 1262/82 και στον Νόμο 1892/90 που τροποποίησε τον προηγούμενο και στα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ). Η αναπτυξιακή νομοθεσία ενισχύθηκε περαιτέρω από άλλους πόρους που αποσκοπούσαν στην ανάπτυξη του Αγροτουρισμού όπως: Καν 797/85 που αντικαταστάθηκε από τον Καν 2328/91 της ΕΟΚ και τις Κοινοτικές πρωτοβουλίες Leader I & II και INTEREG I & II.

Ενοικιαζόμενα Δωμάτια

Στον Ν. Ιωαννίνων λειτουργούν 125 επιχειρήσεις ενοικιαζόμενων δωματίων, που αντιπροσωπεύουν 640 δωμάτια και 1.450 κλίνες⁵³. Οι εν λόγω επιχειρήσεις διαθέτουν, κατά μέσο όρο, πέντε δωμάτια περίπου και ανήκουν κατά πλειοψηφία στη Β κατηγορία.

Πίνακας 4: ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ ΤΟΥ Ν. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ (Έτος 2004)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Αρ. Επιχ.	Αρ. Δωμ.	Αρ. Κλιν.
A	39 (31,20%)	193 (30,16%)	463 (31,93%)
B	65 (52,00%)	346 (54,06%)	762 (52,55%)
Γ	21 (16,80%)	101 (15,78%)	225 (15,52%)
ΣΥΝΟΛΟ	125 (100,00%)	640 (100,00%)	1.450 (100,00%)

Πηγή: Μελέτη Επιχειρησιακού Σχεδίου Ανάπτυξης Αγροτουρισμού στην Περιφέρεια της Ηπείρου και Μελέτη Ολοκληρωμένου Προγράμματος Ανάπτυξης Ορεινών Όγκων Ηπείρου (2005).

Στην κατηγορία αυτή των τουριστικών καταλυμάτων το Μέτσοβο χάνει την πρωτιά του καθώς έχει μόλις 9 επιχειρήσεις με 85 δωμάτια και 183 κλίνες, που την παίρνουν τα Ζαγοροχώρια με 53 επιχειρήσεις, με 207 δωμάτια και 505 κλίνες και η Κόνιτσα με 28 επιχειρήσεις, με 153 δωμάτια και 329 κλίνες.

Ο Ν. Ιωαννίνων και ιδιαίτερα οι κατ' εξοχήν τουριστικές περιοχές του όπως αυτή του Μετσόβου, συμπεραίνεται -όπως και στην περίπτωση των ξενοδοχείων ότι υστερεί, ποσοτικά και ποιοτικά, σε ενοικιαζόμενα δωμάτια.

Ακόμη, η σύνθεση του τουριστικού ρεύματος που καταλύει σε ξενοδοχεία είναι: 15% αλλοδαποί και 85% Έλληνες. Προφανώς πολλοί αλλοδαποί διέρχονται τον Ν. Ιωαννίνων, είτε κατά την μετάβαση, είτε κατά την επιστροφή τους προς/από άλλους προορισμούς εντός της Ελλάδος.

⁵³ Στα Ζαγοροχώρια οι ξενοδοχειακές μονάδες κατανέμονται κυρίως μεταξύ των Κοινοτήτων : Τσεπέλοβο, Μονοδενδρίου, Βίτσας, Αρίστης και Πάπιγκου (Μικρό και Μεγάλο) ενώ στις υπόλοιπες είναι ανύπαρκτες.

Πίνακας 5: ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ ΝΟΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ (Έτος 2004)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΖΑΓΟΡΙ			ΚΟΝΙΤΣΑ			ΜΕΤΣΟΒΟ			ΠΟΛΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ			ΛΟΙΠΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ		
	Αριθμος			Αριθμος			Αριθμος			Αριθμος			Αριθμος		
	επιχ / κλιν	δωμ		επιχ / κλιν	δωμ		επιχ / κλιν	δωμ		επιχ / κλιν	δωμ		επιχ / κλιν	δωμ	
A	19	71	179	10	59	138	2	18	42	7	41	92	1	4	12
B	29	119	280	10	57	117	5	44	91	18	106	237	3	20	37
Γ	5	17	46	8	37	74	2	23	50	6	24	55	---	---	---
ΣΥΝΟΛΟ	53	207	505	28	153	329	9	85	183	31	171	384	4	24	49

Πηγή: Μελέτη επιχειρησιακού σχεδίου ανάπτυξης αγροτουρισμού στην Περιφέρεια της Ηπείρου (2005) και Μελέτη ολοκληρωμένου προγράμματος ανάπτυξης ορεινών όγκων.

Πίνακας 6: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ (%) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΖΑΓΟΡΙ			ΚΟΝΙΤΣΑ			ΜΕΤΣΟΒΟ			ΠΟΛΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ			ΛΟΙΠΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ		
	Αριθμος			Αριθμος			Αριθμος			Αριθμος			Αριθμος		
	επιχ / κλιν	δωμ		επιχ / κλιν	δωμ		επιχ / κλιν	δωμ		επιχ / κλιν	δωμ		επιχ / κλιν	δωμ	
A	35,9	34,3	35,4	35,7	38,6	41,9	22,2	21,2	23,0	22,6	24,0	24,0	25,0	16,7	24,5
B	54,7	57,5	55,5	35,7	37,2	35,6	55,6	51,8	49,7	58,1	62,0	61,7	75,0	83,3	75,5
Γ	9,4	8,2	9,1	28,6	24,2	22,5	22,2	27,0	27,3	19,3	14,0	14,3	---	---	---
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

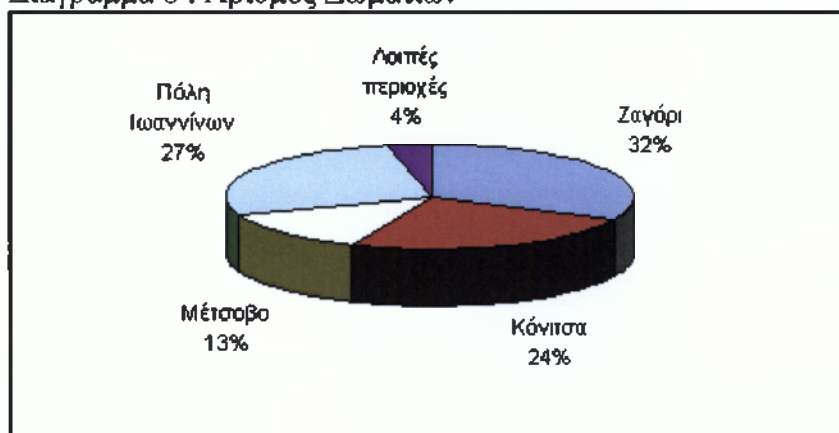
Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων πίνακα 5

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ
ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΧΗ Ν. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΕΤΟΥΣ 2004**

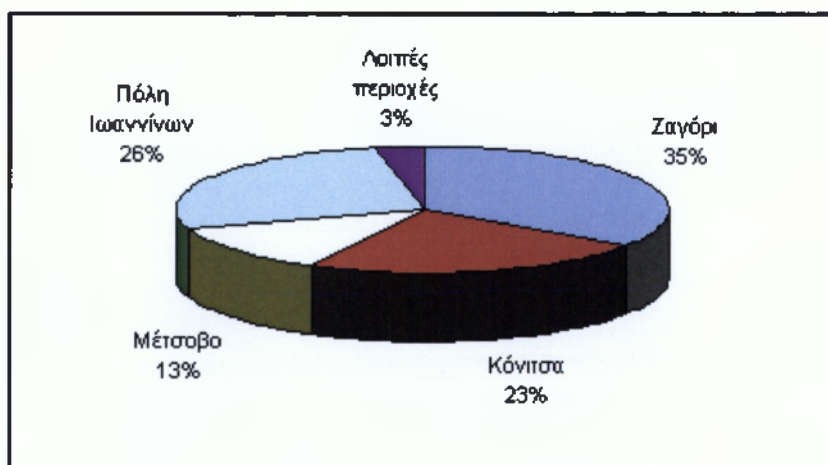
Διάγραμμα 7 : Αριθμός Επιχειρήσεων

Διάγραμμα 8 : Αριθμός Δωματίων

Διάγραμμα 9 : Αριθμός Κλινών

Παραδοσιακοί Ξενώνες

Τα επίσημα στατιστικά στοιχεία του ΕΟΤ που αναφέρονται στα καταλύματα (ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια) ή και τα διάφορα ενημερωτικά έντυπα, δεν διαχωρίζουν τα παραδοσιακά από τα υπόλοιπα.

Παρόλα αυτά, από την περιγραφή των καταλυμάτων που περιέχεται σε στοιχεία του ιδρύματος Εγνατία Ηπείρου, μπορεί να λεχθεί ότι αυτές αντιπροσωπεύουν το 25% περίπου του συνόλου των καταλυμάτων, τα οποία ανέρχονται στις 200 μονάδες περίπου σ'ολόκληρο τον Ν. Ιωαννίνων.

Διευκρινίζεται ότι ως παραδοσιακές ξενοδοχειακές μονάδες θεωρούνται στην Ελλάδα, τα καταλύματα των οποίων το κτίσμα έχει κατασκευαστεί κατά τα αντιπροσωπευτικότερα δείγματα της Ηπειρωτικής παραδοσιακής αρχιτεκτονικής. Στο θέμα αυτό θ'αναφερθούμε αναλυτικά σε επόμενο κεφάλαιο. Ακόμη, υπογραμμίζεται ότι ο Ελληνικός όρος «Ξενώνας» παραμένει απροσδιόριστος δημιουργώντας σύγχυση στην αγορά.⁵⁴

ii Υπηρεσίες Διατροφής

Η διατροφή, όπως και τα καταλύματα, αποτελούν σημαντικό παράγοντα στον τομέα του τουρισμού, το είδος και η μορφή της οποίας συνδέονται και εξαρτώνται άμεσα -εξίσου με τα καταλύματα από την κύρια μορφή τουρισμού, που μια περιοχή επιδιώκει ν'αναπτύξει.

Έχοντας προσδιορίσει τα χαρακτηριστικά του τουρισμού (ορεινού αγροτουρισμού και οικοτουρισμού), ως βάση για την τουριστική ανάπτυξη του Ν. Ιωαννίνων, αυτόματα καθορίζονται οι προδιαγραφές που θα πρέπει να ικανοποιεί και ο τομέας διατροφής.

Δυστυχώς όμως, μόλις πρόσφατα το τμήμα αυτό του τουριστικού προϊόντος ξεκινά να παρουσιάζεται οργανωμένα και συστηματικά.

- Αναφέρουμε ενδεικτικά ότι ούτε στα διαφημιστικά τουριστικά έντυπα που εκδίδει ο Ε.Ο.Τ. ή οι Ο.Τ.Α. και κυκλοφορούν σε τοπικό εθνικό και διεθνές επίπεδο, δεν προβάλλεται ούτε παρέχεται καμία πληροφορία σχετικά με τη τοπική παραδοσιακή κουζίνα, ούτε καν την προσφερόμενη στα ξενοδοχεία
- Ούτε στα διάφορα τουριστικά έντυπα που εκδίδουν τοπικές ιδιωτικές επιχειρήσεις και κυκλοφορούν σε μικρό αριθμό και μόνο σε τοπικό επίπεδο, δεν δίνονται φυσικά πληροφορίες σε σχέση με τις παρεχόμενες υπηρεσίες διατροφής στα ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια, αλλά μόνο επιλεκτικά για εστιατόρια, ταβέρνες κ.λ.π. που

⁵⁴ Δεν πρέπει να παραλείψουμε να επαινέσουμε την λεπτομερή καταγραφή των παρεχομένων -αποκλειστικά από ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια -υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένης της διατροφής) έχει γίνει από το ίδρυμα "ΕΓΝΑΤΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ" και περιέχεται σε μηχανογραφημένη κατάσταση η οποία όμως δεν κυκλοφορεί στο κοινό, ούτε θεωρείται εύρηστη για τον τουρίστα. Ενδεχομένως μπορεί να αποτελέσει πρωτογενές υλικό προς επεξεργασία για τη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου τουριστικού οδηγού υπηρεσιών ξενοδοχείων και ενοικιαζόμενων δωματίων του Ν. Ιωαννίνων. Η παραδοσιακή κουζίνα και τα αγροτοκτηνοτροφικά προϊόντα γενικά προβάλλονται, στα διάφορα ενημερωτικά έντυπα, υποβαθμισμένα ή καθόλου).

Από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων (Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής) , πρόσφατα εκδόθηκε σε πέντε γλώσσες, λίστα των ξενοδοχείων του Νομού δακτυλογραφημένου κειμένου σε φωτοτυπίες εκδόσεις ΕΟΤ / Δημόσιες Σχέσεις/ Διεύθυνση Πληροφορικής

διαφημίζονται έναντι αμοιβής σ' αυτά⁵⁵. Μεταξύ των διαφημιζομένων επιχειρήσεων, (εστιατόρια, ταβέρνες κ.λ.π) συμπτωματικά μπορεί ν' ανακαλύψει ο αναγνώστης μερικά που προσφέρουν παραδοσιακή κουζίνα.

Γενικά μπορεί να λεχθεί ότι η πληροφόρηση, όσον αφορά τη διατροφή και ιδιαίτερα την τοπική παραδοσιακή κουζίνα είναι σχεδόν ανύπαρκτη, με δυσμενείς επιπτώσεις κυρίως σε σχέση με τους αλλοδαπούς τουρίστες.

Πάντως, το μεγαλύτερο μέρος των ξενοδοχείων προσφέρει τουλάχιστον πρωινό, ενώ ελάχιστα από αυτά ημιδιατροφή ή πλήρη διατροφή.

Ακόμη και σ' αυτά όμως δεν συνηθίζεται εκ παραδόσεως, ούτε φυσικά επιβάλλεται να περιλαμβάνονται στο πρωινό τοπικά αγροτικά / γαλακτοκομικά προϊόντα (μήλα, πεπόνια, μέλι, τυριά, γιαούρτι, μαρμελάδες κ.λ.π) ή παραδοσιακά φαγητά στα γεύματα.

Ακόμη, στις ταβέρνες προσφέρεται παραδοσιακή κουζίνα όχι πάντα σε μεγάλη ποικιλία συγκριτικά με την πληθώρα των τοπικών παραδοσιακών συνταγών⁵⁶.

Επιπλέον η παραδοσιακή τοπική κουζίνα, για τον ντόπιο πληθυσμό, υπό την επήρεια των τάσεων των μεγάλων αστικών κέντρων, εξακολουθεί να παραμένει υποβαθμισμένη και κατά συνέπεια να προσφέρεται περιορισμένα και μόνο για τουριστικούς λόγους.

Πρέπει να μιμηθούμε τις τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές της Ε.Ε., όπου τα τοπικά αγροτικά / κτηνοτροφικά προϊόντα και η παραδοσιακή κουζίνα, προβάλλονται έντονα με κάθε μέσο και σε κάθε ευκαιρία.

Πώς είναι δυνατόν να υπάρξει τοπική κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη χωρίς την προβολή από τους ντόπιους με κάθε μέσο των τοπικών προϊόντων. Εξαιρέση αποτελούν τα κρασιά και τα τυροκομικά προϊόντα, που κατ' αποκλειστικότητα πωλούνται στα καταστήματα αλλά δεν χρησιμοποιούνται σε πολλά καταλύματα.

iii Μεταφορές

Αεροδρόμιο Ιωαννίνων

Το αεροδρόμιο των Ιωαννίνων αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα, για μια απομακρυσμένη ορεινή περιοχή. Εξυπηρετείται καθημερινά με δύο πτήσεις από Αθήνα, εφ' όσον το επιτρέπουν οι καιρικές συνθήκες, κυρίως δε η ομίχλη.

⁵⁵ Σε πολλές περιοχές της Ευρώπης προβλέπεται ότι οι αγροτουριστικές επιχειρήσεις της περιοχής που παρέχουν φιλοξενία ή διατροφή, είναι υποχρεωμένες να χρησιμοποιούν κατά το 50% προϊόντα ίδιας παραγωγής, ενώ ένα επιπλέον ποσοστό 40%, πρέπει να προέρχεται από παραγωγούς ή συνεταιρισμούς της περιοχής.

⁵⁶ Συνταγές παραδοσιακής Γιαννιώτικης κουζίνας έχουν καταγραφεί σε μηχανογραφημένα έντυπα από το ίδρυμα "ΕΓΝΑΤΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ" που δεν κυκλοφορούν στο κοινό. Αντίθετα κυκλοφορούν βιβλία των εκδόσεων "ΔΩΔΩΝΗ".

Η ορεινή γεωμορφολογία της Ηπείρου και ιδιαίτερα του Ν. Ιωαννίνων, σε συνδυασμό με τις δυσμενείς κλιματολογικές συνθήκες, καθιστούν την διασύνδεση (οδική/αεροπορική) της περιοχής, με την υπόλοιπη Ελλάδα και Ευρώπη προβληματική.

Το γεγονός αυτό επιβαρυνόταν περαιτέρω, μέχρι πρόσφατα που ολοκληρώθηκε η Εγνατία οδός, λόγω της ανεπάρκειας της υπάρχουσας οδικής υποδομής και της ανυπαρξίας σιδηροδρομικού δικτύου⁵⁷.

Η δημιουργία της "Εγνατίας οδού" της ζεύξης Ρίου-Αντιρρίου και Αρτίου Πρέβεζας και της κατασκευής κάθετου οδικού άξονα Κακαβιά -Ρίου, το αεροδρόμιο Ιωαννίνων, αλλάζουν ριζικά σχεδόν τα δεδομένα στις μεταφορές με ότι αυτό συνεπάγεται.

Με την ολοκλήρωσή των έργων αυτών, ξεκινά η "εισβολή" στην περιοχή του Μετσόβου, κυρίως από ημεδαπούς τουρίστες για μια τόσο ενδιαφέρουσα, παρθένα, όσο και άγνωστη γι' αυτούς περιοχή.

Ακριβώς γι' αυτό τον λόγο και για να μην υπάρξουν δυσμενείς επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον και στην πολιτισμική κληρονομιά, από τα "κύματα" των Ελλήνων και Αλλοδαπών τουριστών, θα πρέπει έγκαιρα να δημιουργηθεί η απαραίτητη υποδομή, αλλά κυρίως η ορθολογική τουριστική οργάνωση, ώστε ο τουρισμός ως πηγή αειφόρου ανάπτυξης να απομακρυνθεί κατά το δυνατόν από τις αρνητικές συνέπειες.

Δυστυχώς, η Ελλάδα έχει να επιδείξει πολλά παραδείγματα άναρχης τουριστικής ανάπτυξης, η οποία είχε ως αποτέλεσμα μετά από μια περίοδο ευφορίας, ν' ακολουθήσει η παρακμή, γιατί το τουριστικό ρεύμα αφού "γεύθηκε" υπέρμετρα τους φυσικούς πόρους, στη συνέχεια τους εγκατέλειψε κατεστραμμένους στρεφόμενο σ' άλλους προορισμούς. Το κόστος επανόρθωσης του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος είναι ανυπολόγιστο και όταν ακόμη διατεθεί, δεν διασφαλίζει πάντα τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Η βελτίωση της βατότητας του οδικού δικτύου και ιδίως των δασικών δρόμων χωρίς άσκοπες διαπλατύνσεις με καταστροφή του δασικού περιβάλλοντος καθώς και η σήμανση των οδούσεων θεωρείται επιβεβλημένη για την με σεβασμό πρόσβαση των τουριστών στα πανέμορφα φυσικά τοπία.

iv Άλλες Δραστηριότητες Υποστήριξης

Συνοδοί, οδηγοί βουνού, ξεναγοί, εκπαιδευτές κ.λ.π.

Το φυσικό περιβάλλον, η πολιτιστική κληρονομιά, η υποδομή σε καταλύματα κ.λ.π, δεν αρκούν πάντα ούτε για την επιλογή ενός προορισμού από τον δυνητικό επισκέπτη, ούτε για τον προσδιορισμό της διάρκειας παραμονής του σ' αυτόν, ούτε τέλος για την επάνοδο του στον ίδιο.

Η γνωριμία του επισκέπτη μ' έναν άγνωστο τόπο, τους ανθρώπους του, τα ήθη, έθιμα και τις παραδόσεις τους, θεωρείται πάρα πολύ σημαντικό στοιχείο για την ανάπτυξη του τουρισμού και επιτυγχάνεται ταχύτερα και πληρέστερα, με την βοήθεια εξειδικευμένων για τον σκοπό αυτό ντόπιων επαγγελματιών.(ξεναγοί, cultural operators κ.λ.π).

⁵⁷ Στο σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης ΗΠΕΙΡΟΥ 2000-2006 (Πακέτο Σαντέρ) προβλέπεται η σιδηροδρομική σύνδεση Ηγουμενίτσας -Ιωαννίνων -Καλαμπάκας.

Οι επισκέπτες ορεινών κυρίως περιοχών, έχουν διάφορα φυσιολατρικά, αθλητικά κ.λ.π. ενδιαφέροντα, τα οποία για να ικανοποιηθούν χρειάζονται την υποστήριξη πάλι εξειδικευμένων ανά αντικείμενο ντόπιων επαγγελματιών, οι οποίοι έχοντας τις απαραίτητες γνώσεις, την εμπειρία της τοπικής πραγματικότητας και τον αναγκαίο τεχνικό εξοπλισμό, αποτελούν τον αναγκαίο "σύντροφο" των επισκεπτών, καθ' όλη την διάρκεια της παραμονής τους στον συγκεκριμένο προορισμό. Άλλωστε μέσω των διαφόρων τύπων οργανωμένων εξορμήσεων (excursions), δίνεται η ευκαιρία στους τουρίστες να γνωριστούν μεταξύ τους, με αφορμή των ενασχόληση σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος.

Οι ίδιοι αυτοί επαγγελματίες επιτυγχάνουν να περιορίσουν στο ελάχιστο, τις όποιες ανασφάλειες φυσιολογικά μπορούν να έχουν οι επισκεπτόμενοι σε έναν άγνωστο ορεινό τόπο, σε μια ξένη χώρα.

Στον τομέα αυτό η περιοχή του Μετσόβου υστερεί σοβαρά. Πιο συγκεκριμένα στον πολιτιστικό τομέα εντοπίστηκε σ' ολόκληρο τον Νομό μόνο ένας ξεναγός μουσείων, αρχαιολογικών χώρων κ.λ.π. του οποίου μάλιστα η ύπαρξη δεν αναφέρεται ούτε στα ενημερωτικά τουριστικά έντυπα, ούτε τ' όνομά του είναι γνωστό στους αρμόδιους υπαλλήλους των καταλυμάτων.

Στους τομείς της φυσιολατρίας και των σπορ (εξαιρείται το χειμερινό σκι), υπάρχει μόνο μία (1) ιδιωτική επιχείρηση, που έχει ως αντικείμενο την παροχή αυτού του είδους τουριστικών υπηρεσιών.

Στο σημείο αυτό θα μπορούσε κάποιος θεωρητικά να ισχυριστεί ότι, η μηδαμινή προσφορά αυτού του είδους των τουριστικών υπηρεσιών, αντικατοπτρίζει την περιορισμένη ζήτηση. Πώς είναι όμως δυνατόν να εκδηλωθεί ενδιαφέρον, για μία ανύπαρκτη στην περιοχή τουριστική υπηρεσία.

Η σημασία της παροχής υπηρεσιών αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου των τουριστών είναι τομέας που θα πρέπει ιδιαίτερα να προσεχτεί να οργανωθεί και να προωθηθεί με ειδικά ενημερωτικά τουριστικά έντυπα.

Εξαίρεση στα προαναφερθέντα, αποτελεί το σπορ της χιονοδρομίας. Στο Μέτσοβο υπάρχουν τρία χιονοδρομικά κέντρα: οι Πολιτσές, το Καρακόλι και το νεότερο από όλα, το χιονοδρομικό του Ζυγού.

Οι Πολιτσές έχουν εύκολες πίστες και διαθέτουν σχολές εξειδικευμένοι εκπαιδευτές για αρχάριους ενώ ακόμη παρέχεται ο απαραίτητος εξοπλισμός.

Έξυπνη κίνηση υπήρξε η ίδρυση της πρώτης ανώνυμης εταιρείας λαϊκής βάσης που δημιουργήθηκε στο Μέτσοβο με την επωνυμία <<ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΜΕΤΣΟΒΟΥ Α.Ε.>> ,που προαναφέραμε στο κεφάλαιο 3 .

Κάθε χρόνο χιλιάδες επισκέπτες καταφτάνουν στο χιονοδρομικό κέντρο είτε για να επιδοθούν σε δραστηριότητες και παιχνίδια στο χιόνι (ski, snow board, ski board κ.α.) είτε, σε συνδυασμό με την επίσκεψή τους στο πανέμορφο Μέτσοβο, να απολαύσουν τον καφέ τους μέσα στο χιονισμένο τοπίο

Εκτός από τους ερασιτέχνες - επισκέπτες που θέλουν να δοκιμάσουν τις δεξιότητές τους στο σκι, διεξάγονται κάθε χρόνο πανελλήνιοι αγώνες και πρωταθλήματα σκι αντοχής.

Επίσης διοργανώνονται αγώνες χρονομέτρησης tubing⁵⁸ καθ' όλη την διάρκεια του έτους, τοπικοί αγώνες κατάβασης καθώς και πολλές άλλες δράσεις με ξεχωριστή αυτή του νυχτερινού σκι (όποτε οι συνθήκες το επιτρέπουν).

Σύμφωνα με τα ανωτέρω παρουσιάζεται στην περιοχή, έντονα η ανάγκη δημιουργίας των εξειδικευμένων επαγγελματικών φυσιογνωμιών παροχής τουριστικών υπηρεσιών απασχόλησης του ελεύθερου χρόνου των τουριστών στον πολιτιστικό, φυσιολατρικό και αθλητικό τομέα αντίστοιχα, οι οποίοι μόνοι τους ή και σε συνεργασία με τους υπάρχοντες συλλόγους ανά τομέα, θα επωμιστούν το έργο του σχεδιασμού, της διοργάνωσης της προβολής και της υλοποίησης περιηγητικών, εκδρομικών κ.λ.π τουριστικών προγραμμάτων.

Η άσκηση των εν λόγω επαγγελμάτων, θα έχει ως αποτέλεσμα αφ' ενός την προσέλκυση περισσότερων τουριστών και αφ' ετέρου την αύξηση του χρόνου παραμονής τους στην περιοχή, αλλά κυρίως τη διασπορά ή έστω την επικοινωνία των τουριστών με όλες τις περιοχές του Νομού. Πολλά απ' αυτά δίνουν την ευκαιρία στους τουρίστες να γνωρίσουν περιοχές, διάφορες από τον τόπο διανυκτέρευσης τους και αντίστροφα, οι περιοχές (χωριά) που αποτελούν σταθμούς αυτών των διαδρομών, έχοντας την ευκαιρία να επωφεληθούν από τον τουρισμό, ανάλογα με τις υποδομές που διαθέτουν.

Ιατρική / Υγειονομική περίθαλψη

Στο Μέτσοβο ευτυχώς υπάρχει Κέντρο Υγείας που παρέχει σε ικανοποιητικό βαθμό ιατρικές υπηρεσίες και τρία φαρμακεία, ενώ σε απόσταση μόλις μισής ώρας βρίσκεται το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Δουρούτης Ιωαννίνων.

Υπογραμμίζεται ότι στα τουριστικά ενημερωτικά έντυπα θα πρέπει να δίνονται αναλυτικές πληροφορίες όσον αφορά τις δυνατότητες παροχής ιατρικών / νοσηλευτικών υπηρεσιών, γεγονός

⁵⁸ α) Αγώνας για το πανελλήνιο πρωτάθλημα χιονοδρομίας (σκι αντοχής), β) 2-3 περιφερειακοί αγώνες και κύπελλα. (σκι αντοχής), γ) Αγώνες με ρόλλερ σκι.

που δημιουργεί αίσθημα ασφάλειας στους επισκέπτες, ιδιαίτερα σε όσους συνοδεύονται από παιδιά.

Στην περίπτωση μάλιστα απομακρυσμένων ορεινών περιοχών όπως το Μέτσοβο, η χιλιομετρική απόσταση του κάθε καταλύματος από το πλησιέστερο ιατρείο ή φαρμακείο της περιοχής θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται και στα έντυπα των ιδίων των καταλυμάτων, τουλάχιστον ως μια λίστα ιατρών στην οποία ν' αναγράφονται: ειδικότητα, τηλέφωνο, διεύθυνση.

Υπηρεσίες εμπορικές και χρηματοοικονομικές

Η πόλη του Μετσόβου πληροί μεγάλο φάσμα υπηρεσιών, εμπορικών και χρηματοοικονομικών αναγκών (5 τράπεζες, Εφορία, Δημόσιο Ταμείο, Ταχυδρομείο, ΙΚΑ, Δασαρχείο, Αγροτικό Κτηνιατρείο, Πυροσβεστική, κ.α.).

Στον τομέα του εμπορίου προϊόντων καλλιτεχνικής βιοτεχνίας η παρουσία των ειδών αργυροχοϊάς, ξυλόγλυπτα, υφαντά, είδη λαϊκής τέχνης, κυψέλες, βαρέλια, επεξεργασία ξυλείας, κ.λ.π. εντοπίζονται σχεδόν αποκλειστικά στους τόπους παραγωγής Μέτσοβο και Μηλιά.

Εξειδικευμένα τουριστικά περιοδικά, βιβλία, εγχειρίδια, χάρτες κ.λ.π.

Ήδη από τον 18^ο αι. οι περιηγητές με τις περιγραφές τους δημιουργούν την πρώτη μορφή τουριστικού οδηγού με πληροφορίες για τους περισσότερους τομείς κάθε περιοχής που επισκέπτονταν.

Η σημασία των εντύπων στην ανάπτυξη του τουρισμού είναι τεράστια. Έχει αποδειχθεί ότι πριν από τις πραγματικές διακοπές, προηγούνται οι «διακοπές στα χαρτιά», δηλαδή μέσα από την ανάγνωση περιοδικών, εφημερίδων, τουριστικών οδηγιών κ.λ.π., δημιουργούνται οι προσδοκίες που τελικά καθορίζουν την απόφαση και επιλογή των διακοπών και του προορισμού αντίστοιχα και επομένως ταξιδεύει κανείς πρώτα στο «χαρτί» και μετά στην πραγματικότητα.

Σε περιοχές σαν το Μέτσοβο, τα τελευταία χρόνια ο τουριστικός κλάδος αρχίζει δειλά-δειλά να μπαίνει στην λογική της διαφήμισης μέσω των εντύπων και των ΜΜΕ και αυτό λόγω του αυξανόμενου ανταγωνισμού που ο τουρισμός δημιουργεί με την αύξηση της προσφοράς του τουριστικού προϊόντος και την μίμηση και αντιγραφή άλλων περιοχών με παρεμφερή χαρακτηριστικά.

Τοπικά διατίθενται περιορισμένος αριθμός τρίπτυχων φυλλαδίων και κατατοπιστικών χαρτών με πρωτοβουλία του Δήμου.

Για εμπειριστατωμένη μελέτη, που προσελκύει συγκεκριμένους επισκέπτες, υπάρχουν οι πολυτελείς εκδόσεις εξειδικευμένες εκδόσεις και τα λευκώματα κυκλοφορούν μέσω τοπικών πολιτιστικών συλλόγων και συγκεντρωμένα μπορεί κανείς να τα βρει στο Πωλητήριο της Πινακοθήκης Ε. Αβέρωφ -Τοσίτσα και του Ιδρύματος ΕΓΝΑΤΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

Σ' αυτές, πρέπει να προστεθούν οι πάρα πολλές μεμονωμένες εκδόσεις, που κυκλοφορούν τοπικά με την φροντίδα των ιδίων των συγγραφέων ή τοπικών πολιτιστικών συλλόγων (χάρτες ορειβατικοί, οδοιπορικοί κ.λ.π), με πιο συγκεκριμένα θέματα.

Στα πλαίσια των αθλητικών δραστηριοτήτων που αναφέρθηκαν, θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση η ύπαρξη ειδικών χαρτών. Το μέσο αυτό καθίσταται ακόμη πιο αναγκαίο όταν δεν υπάρχουν όπως διαπιστώθηκε προηγούμενα οι εξειδικευμένοι οδηγοί, συνοδοί κ.λ.π.

Πράγματι ο Δήμος Μετσόβου σε συνεργασία με την εταιρεία Κατώγι ΑΕ, έχει εκδώσει έναν αναλυτικό ορειβατικό χάρτη της περιοχής, ο οποίος είναι περιζήτητος και αξιολογείται πολύ ψηλά από εκείνους που γνωρίζουν.

Ωστόσο πρέπει να τονίσουμε την έλλειψη χαρτών που να δίνουν μια συνολικότερη εικόνα της ευρύτερης περιοχής του Μετσόβου, γεγονός που αποδεικνύει την έλλειψη ενός ολοκληρωμένου στρατηγικού σχεδιασμού αξιοποίησης των υπάρχουσών υποδομών, με αποτέλεσμα ο τουρίστας να μην μπορεί να έχει μια πλήρη εικόνα της ευρύτερης περιοχής που πρόκειται να επισκεφθεί.

Το κενό που προαναφέρθηκε από την φύση του δεν μπορεί να καλύψει ο ιδιωτικός τομέας, ο οποίος μόλις τώρα αρχίζει ν' αναπτύσσεται στον ορεινό τουρισμό, αλλά ο δημόσιος, στο πλαίσιο ενός ευρύτερου προγράμματος αξιοποίησης των πόρων των ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών της χώρας, στα πρότυπα αντιστοίχων ανεπτυγμένων χωρών.

Αναφορά στα site του Δήμου Μετσόβου

Πιστός στις επιταγές της σύγχρονης επικοινωνίας ο Δήμος Μετσόβου δημιούργησε εδώ και ένα χρόνο ιστοσελίδα στο διαδίκτυο. Το site φιλόδοξη να παρέχει εκτός από ηλεκτρονικές υπηρεσίες στους δημότες και τουριστικές πληροφορίες στο κοινό

Παρ όλα αυτά η κατάσταση της ιστοσελίδας δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμα, με αποτέλεσμα η προσπάθεια να παρουσιάζεται ελλιπής. Για παράδειγμα οι παρεχόμενες πληροφορίες για τις εκδηλώσεις, τις προσφερόμενες δραστηριότητες και την τοπική γαστρονομία είναι ικανοποιητικές, για τα αξιοθέατα ανεπαρκείς (λακωνικές και χωρίς φωτογραφίες), ενώ σε ότι αναφορά τις υπηρεσίες διαμονής, εστίασης και αναψυχής ανύπαρκτες. Δεν υπάρχει δε, καμία σε παραπομπή σε αντίστοιχο φορέα (π.χ. Σύλλογος Ξενοδόχων)

Θα πρέπει ο Δήμος να φροντίσει σύντομα την ολοκλήρωση του site γιατί αποτελεί σημαντικό μέσο προβολής της περιοχής.

Τουριστικές οργανώσεις σε διάφορα επίπεδα

Σ' όλες τις τουριστικά ανεπτυγμένες χώρες, την τουριστική προβολή και ενημέρωση των ενδιαφερομένων επισκεπτών, έχουν επωμιστεί γραφεία τουριστικής πληροφόρησης i) σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, συντονισμένα μεταξύ τους, στο πλαίσιο ενός ευρύτατου επαναλαμβανόμενου ετήσιου διαφημιστικού σχεδιασμού και προώθησης του τουριστικού προϊόντος.

Πιο συγκεκριμένα σε εθνικό επίπεδο παρέχονται γενικές πληροφορίες για κάθε περιφέρεια της χώρας, που επιτρέπουν στον ενδιαφερόμενο να επιλέξει -ανάλογα με τα ενδιαφέροντά του, την περίοδο των διακοπών του, τις οικονομικές του δυνατότητες κ.λ.π και σε συνδυασμό με τις πληροφορίες που έχει για άλλες χώρες, την περιφέρεια που ικανοποιεί καλύτερα τις απαιτήσεις και δυνατότητές του.

Έχοντας ο τουρίστας επιλέξει κατ' αρχήν την Περιφέρεια της αρεσκείας του, στην συνέχεια παραπέμπεται από το ίδιο το γενικό ενημερωτικό έντυπο της περιφέρειας, στην αναζήτηση πληροφοριών σε επίπεδο Νομού, για να καταλήξει κατά τον ίδιο τρόπο, στην περιοχή ή και μεμονωμένο χωριό.

Οι εν λόγω πληροφορίες ξεκινούν από γενικές, για να καταλήξουν στις πιο αναλυτικές και εξειδικευμένες, ανά περιοχή και ανά τομέα δραστηριοτήτων (πολιτιστικές, φυσιολατρικές, αθλητικές κ.λ.π) απασχόλησης του ελεύθερου χρόνου των επισκεπτών.

Όσον αφορά τόσο την χώρα μας όσο και την περιοχή μας, σ' αυτό το επίπεδο η τουριστική προβολή πραγματοποιείται μέσω ενός μοναδικού γενικού εντύπου έκδοσης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, το οποίο διανέμεται από τα γραφεία του ΕΟΤ στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Τα διάφορα ελάχιστα ενημερωτικά έντυπα που κατά καιρούς εκδίδονται από τον Δήμο Μετσόβου και από ιδιωτικούς φορείς π.χ. Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ιωαννίνων από ιδιωτικές επιχειρήσεις π.χ. ξενοδοχεία, τουριστικά γραφεία, κ.λ.π, δεν διατίθενται από τα γραφεία του ΕΟΤ.

Όμως η εξήγηση στην παραπάνω περιγραφόμενη κατάσταση είναι αυτή : το κόστος της τουριστικής διαφημιστικής προβολής μιας περιοχής, για τις συνήθεις Μικρο Μεσαίες Επιχειρήσεις οι οποίες εμπλέκονται στη λεγόμενη τουριστική βιομηχανία είναι απαγορευτικό. Κατά συνέπεια αναφύεται στις προθέσεις του Κράτους και του Ο.Τ.Α σχετικά με τον επωμισμό του κόστους του σχεδιασμού, παραγωγής και προώθησης του τουριστικού προϊόντος, με σύγχρονες μεθόδους και μέσα, αφού προηγούμενα διερευνήσουν και προσδιορίσουν την αγορά στην οποία απευθύνονται.

9. ΦΟΡΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Ο ρόλος των φορέων της λεγόμενης κοινωνικής οικονομίας, δηλαδή όσων φορέων δεν ανήκουν ούτε στον ιδιωτικό, ούτε στον Δημόσιο τομέα είναι σημαντικός, γιατί καλύπτει τα κενά αμφοτέρων.

Στην περίπτωση του τουρισμού, οι πολυπληθείς πολιτιστικοί, φυσιολατρικοί και αθλητικοί σύλλογοι μπορούν να αποτελέσουν, εφ' όσον ευαισθητοποιηθούν, οργανωθούν και συντονιστούν μεταξύ τους, κινητήριο μοχλό της τοπικής τουριστικής ανάπτυξης.

Άλλωστε, μεταξύ των πρωταρχικών στόχων τους θα πρέπει να περιλαμβάνεται η προώθηση, με την ευρεία έννοια του πολιτισμού, του αθλητισμού και του σεβασμού για το περιβάλλον προς κάθε αποδέκτη.

Εάν οι εν λόγω φορείς πιστέψουν ότι, ο τουρισμός αποτελεί μονόδρομο για την κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη του τόπου τους και ότι η συμβολή τους θεωρείται αναγκαία για την επίτευξή του, τότε πράγματι μπορούν ν' αποτελέσουν σημαντικό παράγοντα αντισταθμίζοντας τις αδυναμίες της Πολιτείας, αλλά και του Ιδιωτικού τομέα, ο οποίος προτού διαμορφωθεί κάποια αγορά, διστάζει να ρισκινδυνεύσει ίδια κεφάλαια.

Η διεύρυνση της δραστηριότητος τέτοιων συλλόγων, πέρα από τα οικονομικά οφέλη που θα έχει, θα μπορεί να δώσει στα μέλη των ευκαιρία επικοινωνίας και ανταλλαγής εμπειριών, τεχνογνωσίας, κουλτούρας με διαφορετικά άτομα από όλη την Ελλάδα και την Ευρώπη που συνδέονται με κοινά ενδιαφέροντα.

Στο ίδιο πνεύμα μπορούν να λειτουργήσουν και ορισμένα ιδρύματα τα οποία σταδιακά φθίνουν γιατί οι αρχικοί στόχοι τους ξεπεράστηκαν από τις σημερινές συνθήκες.

Για να επιτευχθούν αυτά χρειάζεται προβολή των προϊόντων τους με σύγχρονα μέσα: όπως κατάλογοι προϊόντων, ελκυστική συσκευασία, εκθέσεις και επιβράβευση των καλύτερων έργων, σήμα γνησιότητας, ιστορική περιγραφή σχεδίων κ.λ.π. Πρόκειται για δράσεις που δεν απαιτούν

ιδιαίτερα κεφάλαια, εφ' όσον υλοποιηθούν σταδιακά αρχίζοντας από τα πιο απλά όπως π.χ. η συσκευασία με την οποία τα προϊόντα τους αποκτούν προστιθέμενη αξία ή η κατασκευή ενός απλού ενημερωτικού εντύπου διανεμόμενου στους τουρίστες μέσω των καταλυμάτων.

10. ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ

Ο Δήμος Μετσόβου πρωτοπόρος και ευαίσθητος σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος ίδρυσε και λειτουργεί από το 1996 Μονάδα Βιολογικού Καθαρισμού.

Δέχεται τα λύματα των τοπικών διαμερισμάτων Μετσόβου και Ανηλίου.

Η εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων του Δήμου Μετσόβου έχει κατασκευαστεί για 8.000 ισοδύναμους κατοίκους.

Λειτουργεί με το σύστημα παρατεταμένου αερισμού και περιλαμβάνει πρωτοβάθμια δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια επεξεργασία.

Με το συγκεκριμένο σύστημα επεξεργασίας αφαιρείται ο οργανικός ρόπος, το άζωτο και ο φώσφορος σε ποσοστά που απαιτεί ο συγκεκριμένος αποδέκτης (Μετσοβίτικος -Άραχθος ποταμός.)

Επίσης, σαν τελικό στάδιο επεξεργασίας γίνεται απολύμανση των επεξεργασμένων λυμάτων με υποχλωριδές νάτριο.

Μελετάται η επεξεργασία της παραγόμενης πύας με τη μέθοδο της κομποστοποίησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΠΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ (ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ)

Στα πλαίσια της εκπόνησης της παρούσας εργασίας πραγματοποιήθηκε επιτόπια έρευνα με τη μορφή ερωτηματολογίου και με την χρήση απαντήσεων κλειστού τύπου. Δημιουργήθηκαν 2 ερωτηματολόγια, ένα για τους κατοίκους της περιοχής και ένα για τους επισκέπτες. Στα 2 ερωτηματολόγια υπάρχουν και κάποιες κοινές ερωτήσεις, τα αποτελέσματα των οποίων παρουσιάζονται σε κοινούς πίνακες.

Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου ήταν ανώνυμη και η επιλογή των ερωτώμενων τυχαία. Το δείγμα απαρτίζεται από 50 άτομα σε κάθε είδος ερωτηματολογίου. Για την αντικειμενικότητα του αποτελέσματος, στο δείγμα περιλήφθηκαν άτομα και των δύο φύλων ανεξαρτήτου ηλικίας, οικογενειακής και επαγγελματικής κατάστασης και μορφωτικού επιπέδου.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΒΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Παρακάτω παρουσιάζονται σε πίνακες και διαγράμματα τα αποτελέσματα της έρευνας.

1. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΕ ΚΟΙΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΤΣΟΒΙΤΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ

Ερώτηση 1:

Ποιες ημέρες πιστεύετε ότι είναι καταλληλότερες να επισκεφτεί κάποιος το Μέτσοβο;

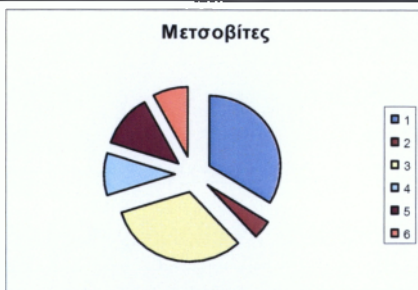
Απαντήσεις	Μετσοβίτες		Επισκέπτες		Αθροιστικό ποσοστό
	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %	
α. Σαββατοκύριακο	11	22	31	62	42
β. Καθημερινές	9	18	1	2	10
γ. Διακοπές	8	16	11	22	19
δ. Οποιαδήποτε μέρα	18	36	7	14	25
ε. Δεν ξέρω	4	8	0	0	4
ΣΥΝΟΛΑ	50	100	50	100	100

Ερώτηση 2:

Σε ποιες μορφές τουρισμού θεωρείτε ότι ανταποκρίνεται το Μέτσοβο;

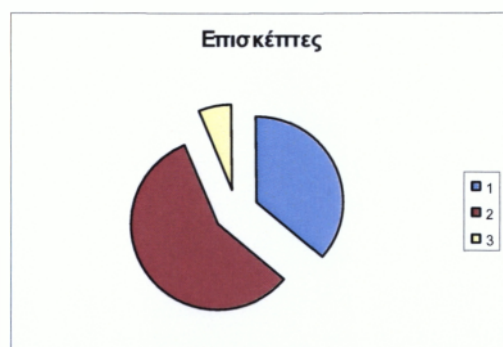
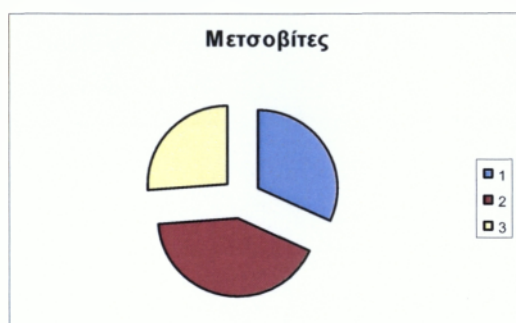
Απαντήσεις	Μεσοβίτες		Επισκέπτες		Αθροιστικό ποσοστό
	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %	
α. Αγροτουρισμός	17	34	10	20	27
β. Θρησκευτικός	2	4	2	4	4
γ. Αθλητικός - Ορειβατικός	16	32	21	42	37
δ. Εκπαιδευτικός - Πολιτιστικός	5	10	8	16	13
ε. Συνεδριακός	6	12	9	18	15
στ. Άλλος	4	8	0	0	4
ΣΥΝΟΛΑ	50	100	50	100	100

Ερώτηση 7:

Πόση θεωρείτε ότι είναι η επαρκής διάρκεια διαμονής των τουριστών στο Μέτσοβο;

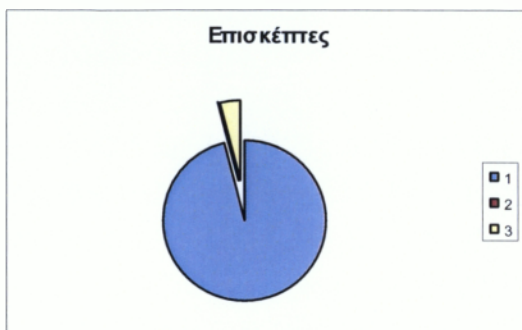
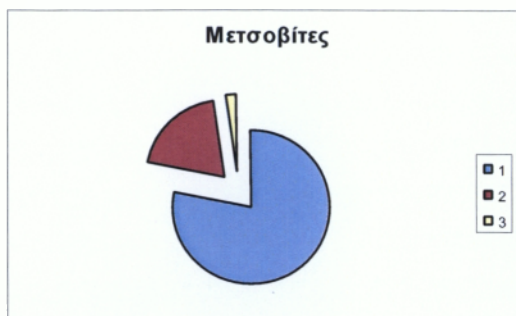
Απαντήσεις	Μετσοβίτες		Επισκέπτες		Αθροιστικό ποσοστό
	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %	
α. 1-2 μέρες	16	32	18	36	34
β. 3-4 μέρες	21	42	29	58	50
γ. 5 και πάνω μέρες	13	26	3	6	16
ΣΥΝΟΛΑ	50	100	50	100	100

Ερώτηση 8:

Πώς επιδρά η ολοκλήρωση της Εγνατίας Οδού στον τουρισμό της περιοχής

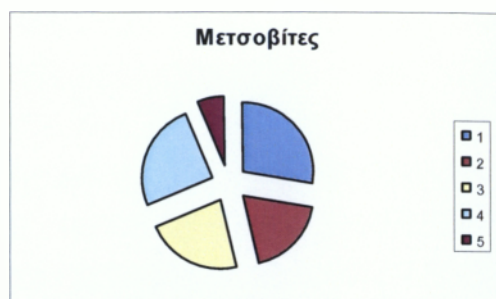
Απαντήσεις	Μετσοβίτες		Επισκέπτες		Αθροιστικό ποσοστό
	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %	
α. Θετικά	39	78	48	96	87
β. Αρνητικά	10	20	0	0	10
γ. Ουδέτερα	1	2	2	4	3
ΣΥΝΟΛΑ	50	100	50	100	100

Ερώτηση 10:

Κατά τη γνώμη σας το Μέτσοβο σήμερα πρέπει να προσέξει και να βελτιώσει:

Απαντήσεις	Μετσοβίτες		Επισκέπτες		Αθροιστικό ποσοστό
	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %	
α. Τον παραδοσιακό του χαρακτήρα	14	28	15	30	29
β. Τα νέα στοιχεία που εισχωρούν λόγω του τουρισμού	9	18	10	20	19
γ. Την πολιτιστική κληρονομιά	11	22	8	16	19
δ. Το φυσικό του περιβάλλον	13	26	17	34	30
ε. Άλλο	3	6	0	0	3
ΣΥΝΟΛΑ	50	100	50	100	100

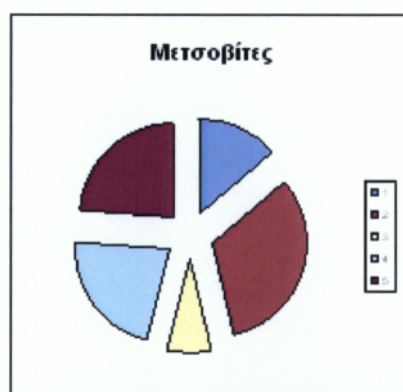

2. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΣΕ ΜΕΤΣΟΒΙΤΕΣ

Ερώτηση 3:

Σε ποιόν από τους παρακάτω τομείς εντοπίζετε τις σημαντικότερες αδυναμίες?

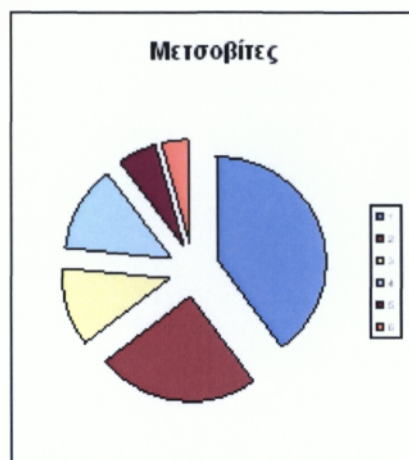
Απαντήσεις	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %
α. Ξενοδοχεία-Ενοικιαζόμενα	7	14
β.Εσπιατόρια-Καφέ	16	32
γ. Οδικό δίκτυο	4	8
δ. Λοιπές επιχειρήσεις	11	22
ε.Άλλο	12	24
ΣΥΝΟΛΑ	50	100

Ερώτηση 4:

Ποιο είναι το κυριότερο πρόβλημα που πιθανόν να αντιμετωπίσει ο επισκέπτης στο Μέτσοβο?

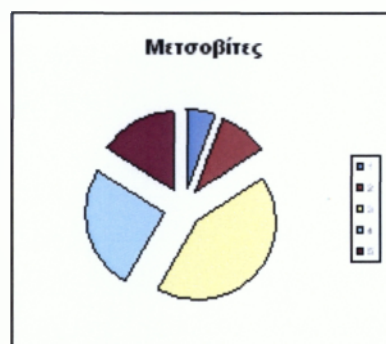
Απαντήσεις	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %
α. Ανεπαρκής χώροι σταύθμευσης	20	40
β. Μεγάλος αριθμός επισκεπτών	12	24
γ. Ανεπάρκεια καταλυμάτων	6	12
δ. Συμπεριφορά κατοίκων	7	14
ε. Καθαριότητα	3	6
στ. Άλλο	2	4
ΣΥΝΟΛΑ	50	100

Ερώτηση 5:

Ποιο το επίπεδο οργάνωσης των τουριστικών επιχειρήσεων για την από κοινού προώθηση και προβολή τους?

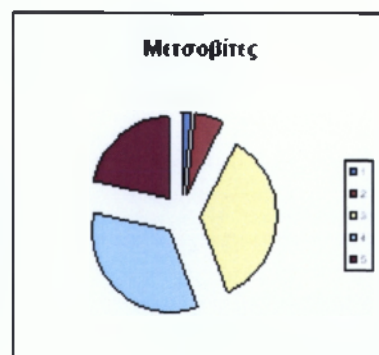
Απαντήσεις	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %
α. Ανύπαρκτο	3	6
β. Μικρό	5	10
γ. Μεγάλο	21	42
δ. Καλό	13	26
ε. Πολύ καλό	8	16
ΣΥΝΟΛΑ	50	100

Ερώτηση 6:

Πόσο σημαντικό θεωρείτε τον τουρισμό για την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας?

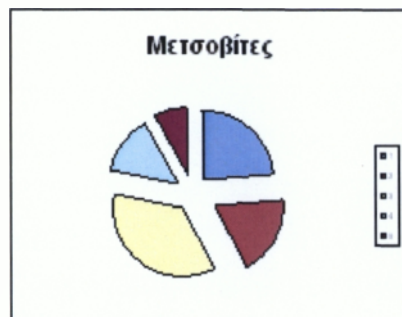
Απαντήσεις	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %
α. Καθόλου	1	2
β. Λίγο	3	6
γ. Μέτριο	18	36
δ. Πολύ	17	34
ε. Πολύ καλό	11	22
ΣΥΝΟΛΑ	50	100

Ερώτηση 9:

Να επισημάνετε τις αρνητικές επιπτώσεις του τουρισμού?

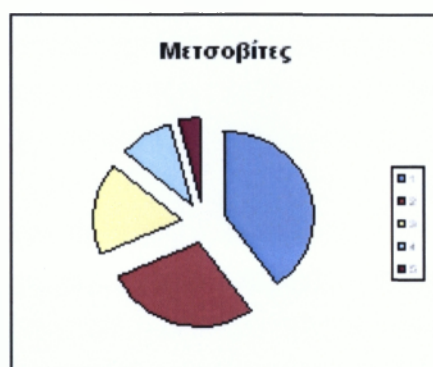
Απαντήσεις	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %
α. Ποιότητα ζωής	12	24
β. Πολιτισμός	9	18
γ. Φυσικό περιβάλλον	18	36
δ. Οικονομία	7	14
ε. Άλλες	4	8
ΣΥΝΟΛΑ	50	100

Ερώτηση 11:

Πώς βλέπετε το μέλλον του τουρισμού στο Μέτσοβο?

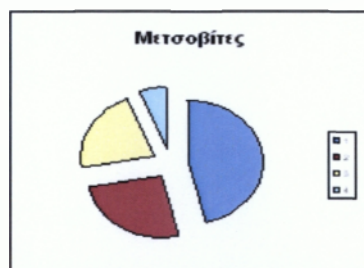
Απαντήσεις	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %
α. Ευοίωνο	20	40
β. Δυσοίωνο	14	28
γ. Ουδέτερο	9	18
δ. Δεν έχω γνώμη	5	10
ε. Άλλο	2	4
ΣΥΝΟΛΑ	50	100

Ερώτηση 12:

Ποια η επίδραση του τουρισμού στην ανάπτυξη των λοιπών παραγωγικών τομέων του τόπου?

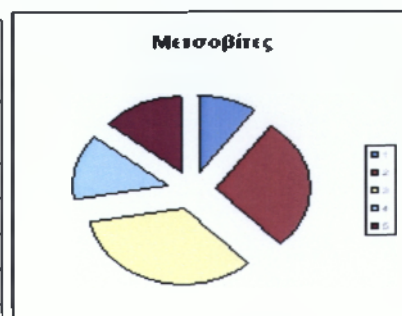
Απαντήσεις	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %
α. Μεγάλη	23	46
β. Μικρή	13	26
γ. Ουδέτερη	11	22
δ. Καμία	3	6
ΣΥΝΟΛΑ	50	100

Ερώτηση 13:

Πως χαρακτηρίζετε τα μέτρα για την προστασία του παραδοσιακού χαρακτήρα του Μετσόβου?

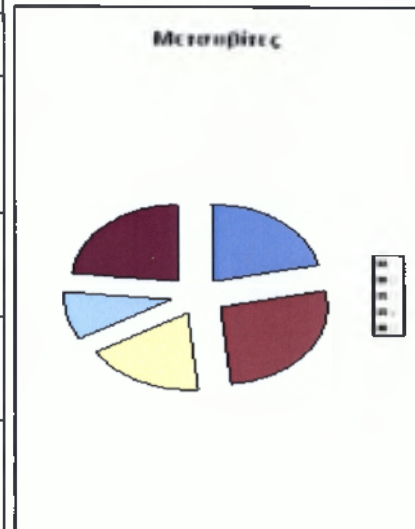
Απαντήσεις	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %
α. Ανύπαρκτα	5	10
β. Ελάχιστα	14	28
γ. Μέτρια	17	34
δ. Σοβαρά	7	14
ε. Πολύ σοβαρά	7	14
ΣΥΝΟΛΑ	43	100

Ερώτηση 14:

Ποια στοιχεία, κατά τη γνώμη σας, αλλοιώνουν τον παραδοσιακό χαρακτήρα του Μετσόβου με αρνητικές συνέπειες στην ανάπτυξη του τουρισμού?

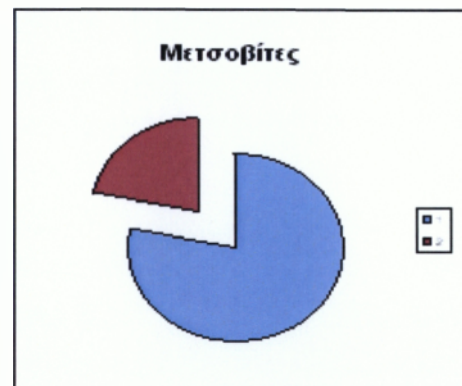
Απαντήσεις	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %
α.Κίνηση αυτοκινήτων	11	22
β.Λειτουργία πολλών καφέ,μαγαζιών κ.τ.λ.	13	26
γ.Μη παραδοσιακές κατασκευές	9	18
δ.Περιορισμός παραδοσιακών γκαλντεριμιών	5	10
ε. Ανεξέλεγκτη χρήση πινακίδων,κεραίων κ.τ.λ	12	24
ΣΥΝΟΛΑ	50	100

Ερώτηση 15:

Πιστεύετε ότι ο Δήμος μας μπορεί να συμβάλει περαιτέρω στην τουριστική ανάπτυξη?

Απαντήσεις	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %
α. Ναι	39	78
β. Όχι	11	22
ΣΥΝΟΛΑ	50	100

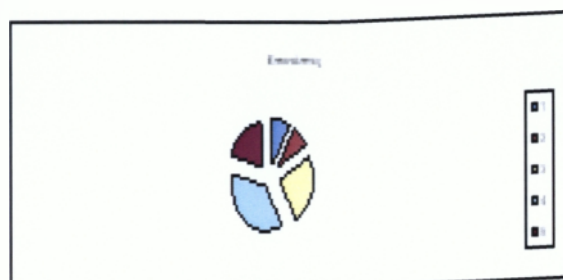

3. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΣΕ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ

Ερώτηση :3

Είναι η πρώτη φορά που επισκέπτεστε το Μέτσοβο?

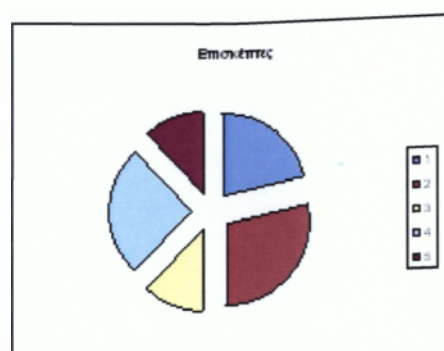
Απαντήσεις	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %
α. Ναι	34	68
β. Όχι	16	32
ΣΥΝΟΛΑ	50	100

Ερώτηση 4:

Ποιος είναι ο κύριος λόγος επίσκεψης κάποιου στο Μέτσοβο

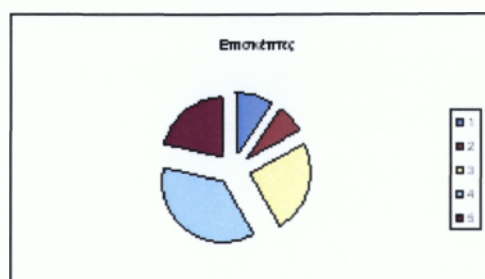
Απαντήσεις	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %
α. Παράδοση - Ιστορία	11	22
β. Φυσικό τοπίο	14	28
γ. Αναψυχή και ξεκούραση	6	12
δ. Αγάπη για βουνό	13	26
ε. Άλλοι λόγοι	6	12
ΣΥΝΟΛΑ	50	100

Ερώτηση 5:

Θεωρείτε ότι είναι επαρκή τα τουριστικά καταλύματα και οι λοιπές τουριστικές υπηρεσίες;

Απαντήσεις	Αριθμ. Απαντήσεων	Ποσοστό %
α. Καθόλου	5	10
β. Λίγο	4	8
γ. Μέτρια	12	24
δ. Πολύ	18	36
ε. Πάρα πολύ	11	22
ΣΥΝΟΛΑ	50	100

4. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ ΜΕΤΣΟΒΙΤΩΝ - ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ

Φύλο	Μετσοβίτες		Επισκέπτες		Αθροιστικό ποσοστό
	Αριθμ. Ατόμων	Ποσοστό %	Αριθμ. Ατόμων	Ποσοστό %	
Ανδρας	32	64	21	42	53
Γυναίκα	18	36	29	58	47
ΣΥΝΟΛΑ	50	100	50	100	100

Ηλικία	Μετσοβίτες		Επισκέπτες		Αθροιστικό ποσοστό
	Αριθμ. Ατόμων	Ποσοστό %	Αριθμ. Ατόμων	Ποσοστό %	
Έως 19 ετών	5	10	6	12	11
20-34 ετών	11	22	19	38	30
35-49 ετών	17	34	15	30	32
50-6 ετών	13	26	8	16	21
65 και άνω	4	8	2	4	6
ΣΥΝΟΛΑ	50	100	50	100	100

Επίπεδο σπουδών	Μετσοβίτες		Επισκέπτες		Αθροιστικό ποσοστό
	Αριθμ. Ατόμων	Ποσοστό %	Αριθμ. Ατόμων	Ποσοστό %	
Δημοτικό	6	12	10	20	16
Γυμνάσιο	11	22	8	16	19
Λύκειο	12	24	16	32	28
ΙΕΚ	6	12	4	8	10
ΤΕΙ	6	12	7	14	13
ΑΕΙ	7	14	4	8	11
Μεταπτυχ./Διδάκτορ	2	4	1	2	3
ΣΥΝΟΛΑ	50	100	50	100	100

Επαγγελματική κατάσταση	Μετσοβίτες		Επισκέπτες		Αθροιστικό ποσοστό
	Αριθμ. Ατόμων	Ποσοστό %	Αριθμ. Ατόμων	Ποσοστό %	
Υπάλληλος	11	22	13	26	24
Ελεύθερος επαγγελ	14	28	6	12	20
Επιχειρηματίας	7	14	7	14	14
Ανεργος	5	10	1	2	6
Συνταξιούχος	6	12	10	20	16
Φοιτητής	4	8	8	16	12
Άλλο	3	6	5	10	8
ΣΥΝΟΛΑ	50	100	50	100	100

Συμπεράσματα – Σχόλια Έρευνας

Σύμφωνα με τις απαντήσεις που συλλέχθηκαν από τα ερωτηματολόγια που διανεμήθηκαν στους τουρίστες το 38% του δείγματος ήταν από 20 έως 34 ετών και το 30% από 35 έως 49 ετών, που σημαίνει ότι τα άτομα που κάνουν τουρισμό σε περιοχές σαν το Μέτσοβο είναι κυρίως νεαρής και μέσης ηλικίας. Αυτό φαίνεται ξεκάθαρα και από άλλες ερωτήσεις σχετικά με τις μορφές τουρισμού που αναπτύσσονται, οι οποίες δίνουν την αίσθηση ότι το Μέτσοβο μπορεί και τείνει να εξελιχθεί σε προορισμό με επαναπροσδιορισμένο χαρακτήρα (αγροτουρισμός).

Σημαντικός πολύ παράγοντας είναι επιβεβαιωμένα, και από τις δύο ομάδες, η **Εγνατία Οδός**. Το έργο αυτό αναμφίβολα έδωσε νέα ώθηση στην τουριστική κίνηση της περιοχής, αλλά οι ντόπιοι επισημαίνουν και την αρνητική πλευρά του θέματος, η οποία έχει να κάνει με την παράλληλη **αύξηση της κίνησης στους δρόμους**, μείωση των θέσεων στάθμευσης, πολλαπλασιασμός των επισκεπτών από τις γύρω περιοχές (αυθιμερόν) και κατά συνέπεια απειλή του **φυσικού περιβάλλοντος**. Πολλοί ανέφεραν και την πιο συνηθισμένη σε αυτές τις περιπτώσεις συνέπεια : την αλλοίωση του **παραδοσιακού χαρακτήρα** του τόπου. Έτσι , σε ποσοστό 62% των Μετσοβιτών χαρακτηρίζει τα μέτρα προστασίας του παραδοσιακού ύφους ως μέτρια και ελάχιστα, ενώ σε ερώτηση σχετικά με το τι πρέπει να προσεχθεί ή να βελτιωθεί στο Μέτσοβο, οι περισσότεροι ξένοι υποστηρίζουν το φυσικό περιβάλλον ενώ οι ντόπιοι το παραδοσιακό χρώμα.

Είναι λογικό η οπτική γωνία των δύο ομάδων να διαφέρει γιατί ο επισκέπτης-τουρίστας έχει στο μυαλό του 3-4 ημέρες (ποσοστό 58%) διακοπών στο Μέτσοβο με σκοπό την φύση (ποσοστό 54%) και έπειτα την ιστορία και την παράδοση (22%), ενώ αντίθετα ο ντόπιος που ζει καθημερινά εκεί, πιστεύει σε ποσοστό 32% ότι ιδανική διαμονή στο Μέτσοβο είναι 3-4 ημέρες και ότι ο τουρισμός επηρεάζει μέτρια την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας.

Τέλος, η πλειοψηφία του δείγματος δήλωσε ότι οι σημαντικότερες αδυναμίες εντοπίζονται στα **εστιατόρια και στα καφέ** της πόλης, γεγονός το οποίο επηρεάζει και την ποιότητα ζωής των ντόπιων αλλά και την μελλοντική προσέλευση τουριστών στην περιοχή. Γεγονός πάντως είναι, πως ο Δήμος και οι τοπικοί φορείς έχουν μεγάλο περιθώριο βελτίωσης και διατήρησης του παραδοσιακού οικισμού. Αξιοσημείωτο είναι ότι, οι μισοί σχεδόν κάτοικοι (46%) θεωρούν πολύ σημαντική την επίδραση του τουρισμού στην ανάπτυξη των λοιπών παραγωγικών τομέων του τόπου. Αποδεικνύεται, λοιπόν ότι η αλυσιδωτή τοπική οικονομία που έχει αναπτυχθεί εδώ και χρόνια, στηριγμένη ουσιαστικά στο προφίλ του «παραδοσιακού χωριού με όλες τις σύγχρονες τουριστικές ανέσεις» οφείλει να προστατέψει αναλλοίωτο το ίδιο της το προφίλ, προκειμένου να επιβιώσει στις δύσκολες εποχές που έρχονται.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Την εποχή του 1980 που άρχισε η τουριστική ανάπτυξη στο Μέτσοβο, η ζήτηση για τον Τουρισμό Διακοπών είχε κάποια χαρακτηριστικά τα οποία έχουν παρέλθει. Η ευκολία αυτής της περιόδου συνδεόταν με τα δεδομένα χαρακτηριστικά των ταξιδιών: αναψυχή, ξεκούραση, πολιτισμός. Το γεγονός αυτό οδήγησε στην ανάπτυξη αντίστοιχων υποδομών και υπηρεσιών με παρόμοια χαρακτηριστικά. Από το 1980 και μετά παρατηρείται μία εντυπωσιακή αλλαγή των κινήτρων των τουριστών. Οι τελευταίοι αυξάνονται σε αριθμό και ποικιλία, γεγονός που επιβάλλει νέα δεδομένα στην ανάπτυξη του τουρισμού σε τοπικό επίπεδο. Το Μέτσοβο αναπτύσσοντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και την δυνατότητα της τοπικής υποδομής που διαθέτει μπορεί να ανταποκριθεί στα πολλά και διαφορετικά κίνητρα των διαρκώς και απαιτητικότερων τουριστών-καταναλωτών οι οποίοι αποτελούν τις βασικές παραμέτρους επιτυχίας στο σύγχρονο τουρισμό σε συνδυασμό και με τους καλύτερα πληροφορημένους τουρίστες, την αύξηση των προσφερόμενων εξειδικευμένων προϊόντων του τουριστικού τομέα, και την ανάδειξη πλέον του ταξιδιού ως σύγχρονου και «καθημερινού» κοινωνικού και καταναλωτικού αγαθού.

Η περιοχή του Μετσόβου διαθέτει πλουσιοπάροχα και μάλιστα διάσπαρτα σ' ολόκληρη την περιοχή, τους αναγκαίους μη αναπαραγόμενους πόρους, που μπορούν υπό ορισμένες προϋποθέσεις να του διασφαλίσουν αειφόρο τουριστική και κατ' επέκταση κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη.

Η τουριστική ανάπτυξη του Μετσόβου όπως πραγματοποιείται και σε ελάχιστες άλλες περιοχές του Νομού Ιωαννίνων αποτελεί την ορθολογική λύση του προβλήματος ανάπτυξης της περιοχής. Για την διατήρηση και βελτίωση της εικόνας αυτής θα πρέπει να στραφεί σε παραδείγματα αντίστοιχων προορισμών του εξωτερικού και να μεταφέρει στα τοπικά δεδομένα τα θετικά αυτών των περιοχών.

Ιδιαίτερα θα πρέπει να προσεχτεί η δημιουργία τέλματος και αδιέξοδου, αν δεν συνδυαστεί η τοπική ανάπτυξη με την παράλληλη ανάπτυξη τόσο της ευρύτερης περιοχής όσο και των λοιπών οικονομικών δραστηριοτήτων.

Πρέπει να ληφθεί ότι, η τουριστική βιομηχανία ή το τουριστικό σύστημα του **Μετσόβου**, σε αντίθεση με τις τουριστικά ανεπτυγμένες ορεινές περιοχές της Ε.Ε., δεν αναπτύσσεται στη βάση ενός πλήρως μελετημένου και ολοκληρωμένου μεσοπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου επιχειρησιακού σχεδιασμού.

Ακόμη, αν και διαπιστώνονται αξιέπαινες επί μέρους δράσεις (Αναπτυξιακή Επιχείρηση, Χιονοδρομικά ΑΕ, κλπ.) αυτές όμως είναι αποσπασματικές και μη ενταταγμένες σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο ολοκληρωμένης τουριστικής ανάπτυξης, με συνέπεια να αποδεικνύονται αναποτελεσματικές. Το κενό αυτό θα μπορούσε να καλύψει ο Δήμος με την δημιουργία ενιαίου αναπτυξιακού φορέα ο οποίος θα συντόνιζε όλες τις λοιπές επιμέρους αναπτυξιακές δραστηριότητες.

Τα μεγάλα έργα υποδομής τα οποία βρίσκονται σήμερα σε εξέλιξη στην περιοχή, δεν αποτελούν πανάκεια για την αειφόρο τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, εάν δεν συνοδεύονται ή ακριβέστερα εάν δεν έχουν προηγηθεί άλλες επί μέρους ουσιαστικές δράσεις υποστήριξης.

Θα πρέπει να προσέξουν οι κάτοικοι είναι η διατήρηση των παραδοσιακών τους δραστηριοτήτων, προκειμένου να μη φαίνεται «σκηνοθετημένη» η φυσική ζωή του τόπου, ώστε να καταφέρει μακροπρόθεσμα οφέλη.

Σχετικά με την χαμηλή μέση ετήσια πληρότητα των επαρκών καταλυμάτων, σε συνδυασμό με τον εξίσου χαμηλό μέσο όρο παραμονής των τουριστών, επιβάλλεται η διερεύνηση του φαινομένου. Η σύγχρονη εμπειρία σε μεγάλους τουριστικούς προορισμούς υποδεικνύει την κοινή και συντονισμένη τουριστική προβολή με εκθέσεις, έντυπα, διαδίκτυο κ.λ.π με προσεγμένο και μακροπρόθεσμο σχέδιο μάρκετινγκ.

Σε μία εποχή όπου ο τουριστικός προορισμός αποτελεί πλέον το βασικό πεδίο στο οποίο επικεντρώνεται η τουριστική ζήτηση είναι απολύτως αναγκαίο να υπάρχει ένα τοπικό πρόγραμμα Μάρκετινγκ για τους διαφορετικούς τουριστικούς προορισμούς που διαθέτει.

Επειδή είναι πολύ σημαντικό, αναφέρουμε για παράδειγμα την ανάπτυξη του αγροτουρισμού και οικολογικού τουρισμού, όπου διαπιστώνεται ότι η περιοχή δεν έχει αποκτήσει μέχρι σήμερα, αγροτουριστική ταυτότητα, ίσως γιατί υποτιμήθηκε ο ρόλος και η αξία των αγροτοκτηνοτροφικών δραστηριοτήτων ως πηγή τοπικής ανάπτυξης και ευμάρειας για τους κατοίκους.

Ίσως πρώτοι θα πρέπει οι τοπικοί φορείς να πιστέψουν και κατ' επέκταση να πείσουν τους κατοίκους, ότι τα παραδοσιακά προϊόντα της περιοχής, οι παραδόσεις, τα ήθη και έθιμα κ.λ.π, αποτελούν για τους ίδιους πολύτιμη κληρονομιά, για την οποία πρέπει να είναι υπερήφανοι και να σέβονται, διότι διαφορετικά είναι σχεδόν αδύνατον να προσποιηθούν και να πείσουν για την αξία τους, τους τρίτους (τουρίστες).

Για την αντίστοιχη προστασία του παραδοσιακού χαρακτήρα της περιοχής, που αποτελεί μοναδικό χαρακτηριστικό και μάλιστα για οικισμό που κατοικείται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους με ενεργό πληθυσμό, αν και βάση νομοθεσίας προστατεύονται τα βασικά χαρακτηριστικά ως προς τη δόμηση νέων κτισμάτων, θα πρέπει να ενισχυθεί και να κατανοηθεί η αξία της συνειδητής διατήρησης αυτών του παραδοσιακού χρώματος όχι μόνο για την προώθηση του τουριστικού προϊόντος αλλά ως δείγμα συνέχειας και έκφρασης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Στο θέμα της απασχόλησης διαπιστώνεται από την μία πλευρά ανεργία και από την άλλη έλλειψη υπηρεσιών υποστήριξης του τουρισμού (οδηγοί, ξεναγοί, συνοδοί κ.λ.π), πράγματα που αν προσεχτούν μπορούν να συμβάλλουν στην απασχόληση και την ανάπτυξη.

Προς αυτή την κατεύθυνση πραγματοποιούνται συχνά σεμινάρια, που όμως δυστυχώς δεν έχουν μέχρι τώρα δώσει πρακτικά αποτελέσματα και κατά συνέπεια, εκ των πραγμάτων, πρέπει να θεωρηθεί ότι απέτυχαν γιατί δεν εντάχθηκαν στο πλαίσιο ενός γενικότερου επιχειρησιακού σχεδιασμού, όπου να προβλέπεται η κατοχύρωση και καταξίωση των νέων επαγγελματικών εξειδικεύσεων, όπως ακριβώς συμβαίνει σ' όλες τις ανεπτυγμένες τουριστικά χώρες της Ε.Ε. Τα σεμινάρια δεν αποτελούν αυτοσκοπό, ούτε έμμεση επιδότηση της ανεργίας, γιατί τότε

μετατρέπονται «μπούμερανγκ» για τους νέους ανέργους καθιστώντας τους για χρόνια ανεπάγγελτους και μη αναπτυξιακά ενεργούς.

Επίσης ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην ενίσχυση της γυναικείας απασχόλησης/επιχειρηματικότητας νε την στήριξη των γυναικείων συνεταιρισμών, έτσι ώστε να κινητοποιηθεί το περίπου 40% του γυναικείου πληθυσμού που ασχολείται με τα οικιακά. Κατά το παρελθόν στα πλαίσια Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων λειτούργησαν στο Δήμο Γραφείο Προώθησης Νεανικής Επιχειρηματικότητας και Συμβουλευτική Ανέργων και Γραφείο προώθησης γυναικείας επιχειρηματικότητας. Σήμερα μόνο το παράρτημα του ΟΑΕΔ εξυπηρετεί κάπως σε θέματα ενημέρωσης για τα επιδοτούμενα επιχειρηματικά προγράμματα. Όμως είναι ανάγκη με βάση τα σύγχρονα δεδομένα να δημιουργηθεί μια οργανωμένη δομή στο Δήμο για τα θέματα αυτά.

Μεγάλη σημασία, προσοχή και φροντίδα θα πρέπει να επιδειχτεί στην περιοχή του Μετσόβου στην ανάπτυξη των Ειδικών και Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού που έχουν εισβάλλει την τελευταία εικοσαετία στον τουριστικό χώρο με μεγάλες προοπτικές αλλά και απαιτήσεις. Επειδή στην μορφή αυτή του τουρισμού θεωρείται ουσιώδες να αναπτύσσονται ομαδικά οι δραστηριότητες με τη μορφή «πλέγματος» σε μία περιοχή ώστε με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των πόρων και υποδομών της να ανταποκρίνονται αντίστοιχα σε μεγαλύτερη ομάδα κινήτρων ζήτησης θα πρέπει να γίνει στροφή σε συνέργειες του Ιδιωτικού Τομέα, των λοιπών Τοπικών Φορέων και του Κράτους. Κι ενώ σε όλες τις τουριστικές χώρες παρατηρείται μία εντυπωσιακή ανάπτυξη αυτών των μορφών τουρισμού σε τοπικό επίπεδο γεγονός θετικό για την περιφερειακή ανάπτυξη αλλά και την άμβλυνση της εποχικότητας, σε πολλές μάλιστα από αυτές τις με εντυπωσιακή ζήτηση, το Μέτσοβο έχει μείνει αρκετά πίσω σε συντονισμένη πρόοδο, παρόλο που διαθέτει πολλά στοιχεία που μπορεί να προβάλλει και τα οποία πλημμελώς αξιοποιούνται.

Στην ανάγκη για εξειδικευμένο και αποκεντρωμένο σχεδιασμό της τουριστικής ανάπτυξης με έμφαση στην ισορροπία ανάμεσα στην οικονομία, στην κοινωνία και στο περιβάλλον μπορούν να προωθήσουν συγκροτημένα σχέδια τουριστικής ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο με βάση την διασύνδεση των διαφορετικών κλάδων της οικονομίας με τον τουρισμό, την προστασία και ανάδειξη του τοπικού φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος. Βασικό ζήτημα μιας τέτοιας βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης είναι η ανατροφοδότηση της ανάπτυξης πολλαπλών κλάδων της.

Η πολυπλοκότητα και το υψηλό κόστος της ανάπτυξης του τουρισμού σε συνδυασμό με την ανάγκη να λαμβάνονται υπόψη στο σχεδιασμό του η «τοπική διάσταση» έχει επιβάλλει αποκεντρωμένα σχήματα, όπου είναι απαραίτητες οι συνέργειες διαφορετικών ομάδων συμφερόντων. Σ' αυτά τα νέα δεδομένα θα πρέπει να προσαρμοστεί ο ιδιωτικός τομέας ο οποίος επί πολλά χρόνια δεν έδινε ιδιαίτερη σημασία σε ζητήματα σχεδιασμού και συμμετοχής στην τοπική τουριστική ανάπτυξη.

Από τις επιβεβλημένες από τις εξελίξεις αλλαγές είναι η αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος με ανάδειξη και προβολή των πλουσίων και ποικίλων φυσικών μνημείων αλλά πάντα με την διασφάλιση των αναγκαίων μέτρων προστασίας του.

Για την κάλυψη των νέων δεδομένων που προκαλούνται με την αύξηση των τουριστών από άλλες κατηγορίες, πέρα από την τουριστική υποδομή θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα και για βασικά έργα υποδομής για την εξυπηρέτηση τόσο των τουριστών όσο και των κατοίκων. Αναφέρουμε ενδεικτικά ότι ο υπάρχων δημοτικός τετραόροφος υπόγειος σταθμός αυτοκινήτων στο κέντρο του Μετσόβου φαίνεται ότι πλέον δεν καλύπτει ούτε καν τις βασικές ανάγκες με αποτέλεσμα η σκέψη των υπευθύνων να κατευθύνεται στην δημιουργία περιφερειακών σταθμών στις δύο εισόδους.

Μια συντονισμένη δράση των αρκετών συλλόγων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή του Μετσόβου θα μπορούσε να ενισχύσει τις πολιτιστικές δραστηριότητες αξιοποιώντας τα μέλη

των Συλλόγων τους και τις υπάρχουσες υποδομές, όπως ο Δημοτικός Κινηματογράφος, το Δημοτικό Γυμναστήριο, το υπο κατασκευή παγοδρόμιο και κολυμβητήριο.

Η αλματώδης, τα τελευταία κυρίως δέκα χρόνια, χρήση των υπηρεσιών του Internet συνέβαλε θετικά στη γεωγραφική επέκταση της ανάπτυξης του Τουρισμού σε πολλούς νέους προορισμούς ενισχύοντας τη σημασία της τοπικότητας. Η συμβολή αυτή μπορεί να είναι είτε αυτοδύναμη λόγω της σημασίας που έχει αποκτήσει το Internet ως πεδίο πληροφόρησης για νέους και συχνά «δύσκολους» και «μακρινούς» προορισμούς είτε συνδυασμένη με άλλες εξελίξεις, όπως η ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες με τοπικό χαρακτήρα από τους τουρίστες. Και στις δύο περιπτώσεις πάντως το Internet αποτελεί ένα δεδομένο εξαιρετικής σημασίας για την προσέλκυση ενός σημαντικού ποσοστού τουριστών, οι οποίοι προτιμούν ως αυτοδύναμοι και αυτόνομοι καταναλωτές να κατασκευάζουν και να οργανώνουν με τους δικούς του όρους το ταξίδι που επιθυμούν. Στο Μέτσοβο υπάρχουν αρκετές μεμονωμένες προσπάθειες τουριστικών και όχι μόνο επιχειρήσεων που προβάλλονται μέσω του Internet, ενώ τον τελευταίο χρόνο οργανώνεται μία συντονισμένη προβολή όλων των επιχειρήσεων μέσω της ιστοσελίδας του Δήμου. Θεωρούμε ότι η τελευταία αυτή προσπάθεια σε τοπικό επίπεδο μπορεί να συμβάλλει σε σημαντικές αλλαγές σε προσφερόμενες υποδομές και υπηρεσίες.

Η κίνηση αυτή είναι ουσιαστική, εφόσον μπορούν να αποκτήσουν πλέον πρόσβαση και συχνά διαφημιστική εικόνα ομάδες καταναλωτών που δεν θα μπορούσαν εύκολα με άλλα μέσα να τους γνωρίσουν.

Η πολυσύνθετη έννοια της τοπικότητας επιβάλλει άλλωστε και μία αντίστοιχη μεταχείριση στην προώθηση και προβολή της, τόσο ως αυτόνομο τουριστικό προϊόντος (τουριστικός προορισμός) όσο και ως πλέγματος ειδικών πόρων, υπηρεσιών και υποδομών με ιδιαίτερα και μοναδικά χαρακτηριστικά.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο κόσμος διανύει εδώ και καιρό, μια εποχή αλλαγών. Είμαστε στην εποχή που χαρακτηρίζεται από την παγκοσμιότητα των αγορών, την ψηφιακή επανάσταση, και την ταχύτητα των εξελίξεων. Η γεωγραφική θέση του Μετσόβου που έως πρόσφατα αποτελούσε ανασταλτικό παράγοντα για την ανάπτυξη του μεταβάλλεται σε συγκριτικό πλεονέκτημα. Πλεονέκτημα που δίνει, σ' ολόκληρη την περιοχή, τη δυνατότητα μιας πολυδιάστατης ανάπτυξης, προσαρμοσμένης στις ιδιαιτερότητες

- της ορεινής οικονομίας
- της γεωγραφικής θέσης
- των ξεχωριστών παραδοσιακών πλεονεκτημάτων της
- της επιλογής των ανθρώπων να επενδύουν στην ποιότητα

Στον πανέμορφο αυτό τόπο των εθνικών ευεργετών, των ξακουστών εμπόρων, των εργατικών και περήφανων ανθρώπων, μπορούν να συμβάλλουν σε μια νέα προοπτική:

- η φιλοσοφία ζωής των ανθρώπων του Μετσόβου
 - η διάθεσή τους για προσφορά στον Τόπο
 - οι σχέσεις αλληλεγγύης και συμπαράστασης
 - η συνείδηση για τη διατήρηση του τοπικού πολιτισμού
 - η αγάπη των απανταχού Μετσοβιτών στον Τόπο, όπου έχουν τις ρίζες τους.

Οι εκάστοτε υπεύθυνοι για την φροντίδα του τόπου μας θα πρέπει να εφαρμόζουν προγραμματισμένες στρατηγικές ανάπτυξης βελτιώνοντας διαρκώς το μοντέλο ανάπτυξης που ήδη ως σκελετός αποτελεί το αρχικό δομικό στοιχείο συνδυασμό με την έμφυτη επιχειρηματικότητα των κατοίκων, τα πλεονεκτήματα της περιοχής σε φυσικό και πολιτισμικό πλούτο, και την ανταγωνιστικότητα και την εξωστρέφεια που επιβάλλουν οι σύγχρονες συνθήκες της οικονομίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Χ. Κοκκώσης- Π. Τσάρτας, Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον, Κριτική, Αθήνα, 2001.
- V. Middleton-R. Hawkins, Τουριστικό Μάρκετινγκ για Βιώσιμη Ανάπτυξη, Κριτική, Αθήνα, 2004.
- Ορεινός Τουρισμός στην Ευρώπη και στην Ελλάδα (Ν. Ιωαννίνων) – Δρ. Αλέξανδρος Κ. Ρεβίθης Επιστημ. Διευθυντής του Ι.Ε.Κ.Ε.Μ. - Ο.Ε.Ε. Α.Ε.
- Παιδική Βιβλιοθήκη Μετσόβου
- Τρίτος Μιχαήλ. Το Μέτσοβο. Ιστορία – αξιοθέατα – σύγχρονη ζωή. Αθήνα 1990.
- Μ. Λογοθέτης Δίκαιο της Τουριστικής Βιομηχανίας ,2001

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

- Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού <http://www.vppo.gr>
- Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού www.gnto.gr
- Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας www.grhotels.gr
- Εταιρία Τουριστικής Ανάπτυξης <http://www.tourism-development.gr>
- Εταιρία Τουριστικών Ερευνών & Προβλέψεων <http://www.itep.gr>
- Αγροτουριστική <http://www.agrotour.gr/gr/agro.htm>
- Σύνδεσμος Τουριστ. & Ταξιδιωτικών Γραφείων Ελλάδος (ΗΑΤΤΑ) www.hatta.gr
- Πανελλήνια Ομοσπονδία Ξεναγών <http://www.touristguides.gr/profile.asp>
- Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων www.sete.gr
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα" (ΕΠΑΝ ΙΙ) ΕΣΠΑ 2007-2013, www.antonistikitita.gr
- ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ
Δράσεις του Μέτρου 8.1 http://edu.gnto.gr/education/5_links.htm
- INTERREG III C Programme, "Euromountains.net" –project <http://www.euromountains.net/>
- Οργανισμός Τουριστικής Εκπαίδευσης & Κατάρτισης <http://www.otek.edu.gr/gr/who.htm>
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία <http://www.statistics.gr>
- Site για την τοπική αυτοδιοίκηση <http://www.aftodioikisi.gr/>
- Δήμος Μετσόβου <http://www.metsovo.gr>
- Ίδρυμα Εγνατία Ηπείρου <http://www.epcon.gr/>
- Δήμος Ιωαννιτών <http://www.ioannina.gr>
- Κέντρο Πληροφόρησης Μετσόβου <http://www.epirusa.gr/kpmetsovou/>

- ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ (ΜΕ.Κ.Δ.Ε.) του Ε.Μ.Π.
<http://www.ntua.gr/MIRC/>
- ΠΕΠ Ηλείου- Ε.Σ.Π.Α. <http://www.peproe.gr>
- Χιονοδρομικά Κέντρα Μετσόβου ΑΕ. <http://www.metsovo-ski.gr>

- γ. Αθλητικός – Ορειβατικός
- δ. Εκπαιδευτικός – Πολιτιστικός
- ε. Συνεδριακός
- στ. Άλλος

3. Σε ποιόν από τους παρακάτω τομείς εντοπίζετε τις σημαντικότερες αδυναμίες;

- Ξενοδοχεία - Ενοικιαζόμενα
- Εστιατόρια - Καφέ
- Οδικό δίκτυο
- Λοιπές επιχειρήσεις
- Άλλο
- Προσδιορίστε

4. Ποιο είναι το κυριότερο πρόβλημα που πιθανόν να αντιμετωπίσει ο επισκέπτης στο Μέτσοβο;

- Ανεπαρκής χώροι στάθμευσης
- Μεγάλος αριθμός επισκεπτών
- Ανεπάρκεια καταλυμάτων
- Συμπεριφορά κατοίκων
- Καθαριότητα
- Άλλο
- Προσδιορίστε

5. Ποιο το επίπεδο οργάνωσης των τουριστικών επιχειρήσεων για την από κοινού προώθηση και προβολή τους ;

- Ανύπαρκτο
- Μικρό
- Μέτριο
- Καλό
- Πολύ καλό

6. Πόσο σημαντικό θεωρείτε τον τουρισμό για την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας ;

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτριο
- Πολύ
- Πάρα πολύ

7. Πόση θεωρείτε ότι είναι η επαρκής διάρκεια διαμονής των τουριστών στο Μέτσοβο;

- 1- 2 ημέρες

3 – 4 ημέρες
5 και πάνω ημέρες

8. Πώς επιδρά η ολοκλήρωση της Εγνατίας Οδού στον τουρισμό της περιοχής;

Θετικά.
Αρνητικά
Ουδέτερα
Γιατί

9. Να επισημάνετε τις αρνητικές επιπτώσεις του τουρισμού.

Ποιότητα ζωής
Πολιτισμός
Φυσικό περιβάλλον
Οικονομία
Άλλες
Προσδιορίστε

10. Κατά τη γνώμη σας, το Μέτσοβο σήμερα πρέπει να προσέξει και να βελτιώσει:

Τον παραδοσιακό του χαρακτήρα
Τα νέα στοιχεία που εισχωρούν λόγω του τουρισμού
Την πολιτιστική του κληρονομιά
Το φυσικό του περιβάλλον
Άλλο
Προσδιορίστε

11. Πως βλέπετε το μέλλον του τουρισμού στο Μέτσοβο ;

Ευοίωνο
Δυσοίωνο
Ουδέτερο
Δεν έχω γνώμη
Άλλο
Προσδιορίστε

12. Ποια η επίδραση του τουρισμού στην ανάπτυξη των λοιπών παραγωγικών τομέων του τόπου ;

Μεγάλη
Μικρή
Ουδέτερη
Καμία

13. Πως χαρακτηρίζετε τα μέτρα για την προστασία του παραδοσιακού χαρακτήρα του Μετσόβου ;

Ανύπαρκτα

--

Ελάχιστα
Μέτρια
Σοβαρά
Πολύ σοβαρά

14. Ποια στοιχεία, κατά τη γνώμη σας, αλλοιώνουν τον παραδοσιακό χαρακτήρα του Μετσόβου με αρνητικές συνέπειες στην ανάπτυξη του τουρισμού ;

Κίνηση αυτοκινήτων
Λειτουργία πολλών καφέ, μαγαζιών κ.λ.π.
Μη παραδοσιακές κατασκευές
Περιορισμός παραδοσιακών γκαλντεριμιών
Ανεξέλεγκτη χρήση πινακίδων, κεραιών κ.λ.π.
Άλλο

15. Πιστεύετε ότι ο Δήμος μας μπορεί να συμβάλει περαιτέρω στην τουριστική ανάπτυξη;

Ναι
Όχι
Γιατί

Β' ΜΕΡΟΣ

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ

Τελειώνοντας τις ερωτήσεις και αφού σας ευχαριστήσω πάλι για την ευγενική σας συνεργασία, θα ήθελα για στατιστικούς λόγους να σας ρωτήσω ορισμένα δημογραφικά στοιχεία

1. Φύλο :

Ανδρας	☐
Γυναίκα	☐

2. Ηλικία

Έως 19ετών	20-34 ετών	35-49 ετών	50-64 ετών	65 και άνω
☐	☐	☐	☐	☐

3. Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση

Έγγαμος	☐	Άγαμος	☐
---------	--------------------------	--------	--------------------------

4. Ποιο είναι το ανώτερο επίπεδο σπουδών που έχετε ολοκληρώσει;

Δημοτικό	☐
Γυμνάσιο	☐
Λύκειο	☐
ΙΕΚ	☐
ΤΕΙ	☐
ΑΕΙ	☐
Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό	☐

5. Ποια είναι η παρούσα επαγγελματική σας κατάσταση;

Υπάλληλος	☐
Ελεύθερος επαγγελματίας	☐
Επιχειρηματίας	☐
Άνεργος	☐
Συνταξιούχος	☐
Φοιτητής	☐
Άλλο	☐

6. Ποιο είναι το επάγγελμά σας;

.....

Γ' ΜΕΡΟΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΗΤΡΙΑΣ

Αυτό αφορά μόνο τη Σταματία και θα το συμπληρώνει αφού τελειώσει η συνέντευξη

1. Σε σχέση με το αναμενόμενο βιοτικό επίπεδο της περιοχής, το νοικοκυριό σας φάνηκε

α. Αναμενόμενο, β. πιο φτωχό, γ. πιο πλούσιο

2. Έδειξε ο ερωτώμενος ενδιαφέρον για την έρευνα; _____ ΝΑΙ _____ ΟΧΙ

3. Πιστεύετε ότι το ενδιαφέρον του ήταν ειλικρινές; _____ ΝΑΙ _____ ΟΧΙ

4. Πιστεύετε ότι οι απαντήσεις του ήταν ειλικρινές; _____ ΝΑΙ _____ ΟΧΙ

5. Ποια η θέση του ερωτώμενου στο νοικοκυριό; _____

6. Στάση διαμαρτυρίας ή αδιαφορίας (αν υπήρξε);

_____ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ

_____ ΑΔΙΑΦΟΡΙΑΣ

Α.Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΘΕΜΑ: ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
-ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ
ΟΤΑ - ΔΗΜΟΣ ΜΕΤΣΟΒΟΥ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ (για επισκέπτες-τουρίστες)

Αριθμός Ερωτηματολογίου: _____

Αγαπητέ κύριε-α,

ονομάζομαι Σταματία Τόδη και είμαι φοιτήτρια στο ΑΤΕΙ Καλαμάτας. Κάνω μία έρευνα σχετικά με τη σημασία του τουρισμού και της ανάπτυξης στο πλαίσιο της πτυχιακής μου εργασίας κι ελπίζω ότι θα αφιερώσετε λίγο από το χρόνο σας για να απαντήσετε σε ορισμένες ερωτήσεις. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και απολύτως εμπιστευτικό, απευθύνεται στους κατοίκους και τους επισκέπτες της περιοχής και η επιλογή σας έγινε τυχαία. Παρακαλώ να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις, γιατί η επιτυχία και η ακρίβεια της έρευνάς μου εξαρτάται από εσάς.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τη συνεργασία

Α' ΜΕΡΟΣ

1. Ποιες ημέρες πιστεύετε ότι είναι καταλληλότερες να επισκεφτεί κάποιος το Μέτσοβο ;

- α. Σαββατοκύριακο
- β. Καθημερινές
- γ. Διακοπές
- δ. Οποιαδήποτε μέρα
- ε. Δεν ξέρω

2. Σε ποιες μορφές τουρισμού θεωρείτε ότι ανταποκρίνεται το Μέτσοβο;

- α. Αγροτουρισμός
- β. Θρησκευτικός τουρισμός
- γ. Αθλητικός – Ορειβατικός
- δ. Εκπαιδευτικός – Πολιτιστικός
- ε. Συνεδριακός
- στ. Άλλος
Προσδιορίστε

3. Είναι η πρώτη φορά που επισκέπτεστε το Μέτσοβο;

Ναι

Όχι

4. Ποιος είναι ο κύριος λόγος επίσκεψής κάποιου στο Μέτσοβο;

- α. Παράδοση - Ιστορία
 - β. Φυσικό τοπίο
 - γ. Αναψυχή και ξεκούραση
 - δ. Αγάπη για το βουνό
 - ε. Άλλοι λόγοι
- Προσδιορίστε

5. Θεωρείτε ότι είναι επαρκεί τα τουριστικά καταλύματα και οι λοιπές τουριστικές υπηρεσίες;

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα πολύ

6. Πώς χαρακτηρίζετε την ποιότητα στην παροχή των τουριστικών υπηρεσιών ;

Κακή Καλή Μέτρια Πολύ
καλή

- Ξενοδοχεία – Ενοικιαζόμενα - Ξενώνες
- Εστιατόρια – Καφετέριες
- Καταστήματα τουριστικών ειδών

7. Πόση θεωρείτε ότι είναι η επαρκής διάρκεια διαμονής των τουριστών στο Μέτσοβο;

- 1- 2 ημέρες
- 3 – 4 ημέρες
- 5 και πάνω ημέρες

8. Πώς επιδρά η ολοκλήρωση της Εγνατίας Οδού στον τουρισμό της περιοχής;

- Θετικά.
- Αρνητικά
- Ουδέτερα
- Γιατί

9. Παρακαλώ σημειώστε πόσο συμφωνείτε με τις παρακάτω προτάσεις:

	Συμφωνώ πολύ	Συμφωνώ λίγο	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ λίγο	Διαφωνώ πολύ
Είμαι ικανοποιημένος από τις επιχειρήσεις διαμονής					
Είμαι ικανοποιημένος από τις επιχειρήσεις εστίασης και αναψυχής					
Είμαι ικανοποιημένος από τις λοιπές επιχειρήσεις που σχετίζονται με τον τουρισμό					
Κατά τη διάρκεια διαμονής κάποιος έχει τη δυνατότητα να αναπτύξει διάφορες δραστηριότητες					
Ο τουρισμός έχει συμβάλει στη διατήρηση του παραδοσιακού χαρακτήρα του τόπου					
Ο τουρισμός έχει συμβάλει στην διατήρηση του φυσικού τοπίου και την καλαισθησία του τόπου					

10. Κατά τη γνώμη σας, το Μέτσοβο σήμερα πρέπει να προσέξει και να βελτιώσει;

- Τον παραδοσιακό του χαρακτήρα
- Τα νέα στοιχεία που εισχωρούν λόγω του τουρισμού
- Την πολιτιστική του κληρονομιά
- Το φυσικό του περιβάλλον
- Άλλο
- Προσδιορίστε

Β' ΜΕΡΟΣ

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ

Τελειώνοντας τις ερωτήσεις και αφού σας ευχαριστήσω πάλι για την ευγενική σας συνεργασία, θα ήθελα για στατιστικούς λόγους να σας ρωτήσω ορισμένα δημογραφικά στοιχεία

1. Φύλο :

Ανδρας	☐
Γυναίκα	☐

2. Ηλικία

Έως 19ετών	20-34 ετών	35-49 ετών	50-64 ετών	65 και άνω
☐	☐	☐	☐	☐

3. Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση

Έγγαμος	☐	Άγαμος	☐
---------	--------------------------	--------	--------------------------

4. Ποιο είναι το ανώτερο επίπεδο σπουδών που έχετε ολοκληρώσει;

Δημοτικό	☐
Γυμνάσιο	☐
Λύκειο	☐
ΙΕΚ	☐
ΤΕΙ	☐
ΑΕΙ	☐
Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό	☐

5. Ποια είναι η παρούσα επαγγελματική σας κατάσταση;

Υπάλληλος	☐
Ελεύθερος επαγγελματίας	☐
Επιχειρηματίας	☐
Άνεργος	☐
Συνταξιούχος	☐
Φοιτητής	☐
Άλλο	☐

6. Ποιο είναι το επάγγελμά σας;

.....

Γ' ΜΕΡΟΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΗΤΡΙΑΣ

Αυτό αφορά μόνο τη Σταματία και θα το συμπληρώνει αφού τελειώσει η συνέντευξη

1. Έδειξε ο ερωτώμενος ενδιαφέρον για την έρευνα; _____ ΝΑΙ _____ ΟΧΙ
2. Πιστεύετε ότι το ενδιαφέρον του ήταν ειλικρινές; _____ ΝΑΙ _____ ΟΧΙ
3. Πιστεύετε ότι οι απαντήσεις του ήταν ειλικρινές; _____ ΝΑΙ _____ ΟΧΙ
4. Στάση διαμαρτυρίας ή αδιαφορίας (αν υπήρξε);
_____ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ _____ ΑΔΙΑΦΟΡΙΑΣ